

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.

31/04/24

Vol. 11 } చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 22-వ తేది బుధవారము } No. 171
సంపుటము ౧౧ } శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, ఆశ్విజమాస బహుళ సవతి ౯. } సంచిక ౧౭౧

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారితో చేలకు చేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి కూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిద

నొప్పులకు నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, బాధాపూరిత బాధలు,
చర్మపు నొప్పుల కారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
వర్షము తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును దుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి యహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు ౦-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

గొప్పజిన్నింగ్ గ్రౌండ్ నట్ ఫ్యాక్టరీలాటరీ

మంచితరుణము!

త్వరపడు!!

రూ 2,500 కు లాటరీ టికెట్టు 1-కి రు 5-0-0 10,500 టికెట్టు మాత్రమే

గవర్నమెంటువారి L. DIS. 3505, 1924 గా తెలియపరచి లాటరీమూలముగా విక్రయించుచున్నాము.

లాటరీవేయ ఆ స్థితివరము:—కడపజిల్లా జమ్మలమడుగుతాలూక కొండాపురంలో మాస్టాఫీనానుభవములో వున్న సుమారు 4 యకర ముల భూమిని చుట్టూ కాంపౌండుగోడ. అందులో వున్న 11 హార్స్ పవర్ పోర్టబిల్ స్టీరియంజ్ 10 ప్లాట్ బ్రదర్స్ జిన్నులు. 3 కి. టైప్ డిక్టేటర్లు, వెల్వేటర్, క్లీనింగ్ మిషన్, ఫిటింగ్ చేయని 2 ఆయిల్ ఎక్స్ట్రాక్టుమిషనులు, వీటికి సంబంధించిన చిల్లింగులు గోడవునులు, సామానులు, కాపురముండుటకు దివ్యమైన మహాలు గల గొప్ప యిల్లున్న, కాంపౌండులోకి చేరిన మరెవకయిల్లున్న, కూలీలకు 6 కొట్టములు, బావి, నిమ్మతోట గలిగి మంచి వర్షింగు ఆర్డరులో వున్నది

సౌకర్యములు వగైరా:—రైల్వేస్టేషన్ కాంపౌండుతో యీ ఫ్యాక్టరీగోడ కలుసుకొని రైలుకు మిగుల చేరికగా వున్నది. కడపనుంచి తాడిపత్రివరకు బాగుగా పనిచేసిన మొదటితరగతి ఫ్యాక్టరీలో నిడి యొకటి. దినం 1-కి 12 గంటలు పనిచేసిన 100 బార్లల శనిగెకాయ పప్పు, 8 బార్లల దూధితయారగును. ప్రతి శనిగెకాయ విశేషముగా సెండు పల్లెలకు మధ్య వున్నది. కొండాపురం శనిగెకాయవ్యాపారము నకు విశేష ప్రసిద్ధికెక్కినదని సర్వలకు తెలిసిన విషయమే.

ఇతరవిషయములు:—టికెట్టుయావత్తు పూర్తి అయిన వెంటనే లాటరీకలుపుతేది పినాకిని ఆంధ్రప్రదేశ్, హిందూజాతికలలో ప్రచు రముచేయించి మ॥ రా॥ గుత్తిదివాన్ బహద్దూర్ పి. కేశవస్వామి గారున్న యింకా తగు పెద్దమనుష్యులయెదుట లాటరీ కలిపి యెత్త బడును. వసూలు అయినసాములో ఖర్చులుపోను, మిగతసాము కడప యింపీయల్ బ్యాంక్ లో డిపాజిట్ చేయబడును. గెలుపొందువానికి వెంటనే పోస్టుద్వారా తెలుపుతూ పైపత్రికలలో ప్రచురము చేయ బడును. ఆవెంటనే 15 రోజులలో వారి స్వంతఖర్చులపైని మానల్ల క్రమమైన దస్తావేజును పొందవచ్చును.

లాటరీ టికెట్టు మానద్దగాని, మేము నియమించిన ఏజెంట్లవద్ద గాని, స్వయముగాగాని, మనియారర్ ద్వారా సాముపంపిగాని పొంద గలరు. లాటరీ టికెట్టు అమ్ముటకుగాను, కమిషన్ యేజెంట్లు కావలెను. మంచికమిషన్ యివ్వబడును. ఏజెంట్లుగా పనిచేయువారు, గొప్ప లాభము పొందుటకు మంచితరుణము. కమిషన్ వగైరా అన్ని విష యములకు లాటరీ స్వంతదారుల మగు మాకు, యీక్రింద అడ్రసుకు వ్రాసిగాని, స్వంతంగా వచ్చిగాని, యేర్పాట్లు చేసుకొనవచ్చును.

శి. యం. వెద్దరామారెడ్డి, బి. సి. మల్లారెడ్డి

1732

పోస్టు, కొండాపురం.

కడపడి. సి. కు.

M. S. M. R.

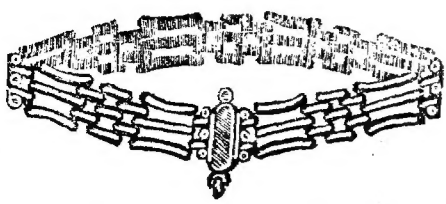
న మ క ము

క లీ లే దు

1842

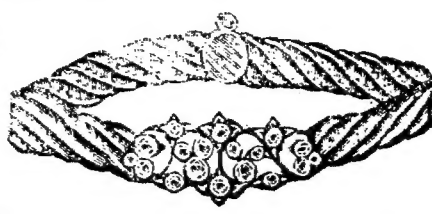
మో న ము లే దు

యీ మూడు విషయములను ప్రతి ఒక్కరు గమనించు తగినవి.

పురుషుల

చేతి గా

లు సు లు.

ప్రస్తుత కాలపు నాగరికమునకు తగినట్లు ఆనేక మందరమైన మాదిరిలో ఈ గొలుసులు 2 1/2 సవరము ఎత్తు మొదలుకొని 6 సవరములు ఎత్తులవరకు తయారు చేయబడును. చేదారం మజారి రు 5 మొదలు రు 15 ల వరకు గలదు. మోపుకు పుష్కరాగ కమలములు, పట్టె కంపులు, నీమలములు అమర్చిన ప్రత్యేకముగా సొమ్ము చెల్లించవలసియుండును. సవరము బంగారుకు, నీమ చెండికి పూచీనిచ్చెదము. 172 పులుగుల చిత్రమైన క్యాటలాగు 1.3 ధర రు 1

ఉమిడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

25, చై నాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

న వ ల లు సరస్వతీ గ్రంథమండలి న వ ల లు

ప్రకాశకుడు:

రాజమహేంద్రవరము

సంపాదకుడు:

అడ్వేట్లీ లక్ష్మణస్వామి,

తల్లావజ్రుల శివశంకరశాస్త్రి,

నూతనకథాకల్పితములు—భాషాంతరీకరణములు—మృదుమధురపద సహితములు—మనోరంజకములు—నగు నవలలు కెండుమాసముల కొకటిగ వ్రాసవలెను. చక్కని క్యాటికోబైందు. ప్రవేశదరము 0.4-0 యిచ్చి చందాదారు లగువారికి పోటీజాగాక చందాదారులకు రు 1.0-0; ఇతరులకు రు 1.8-0.

కు ము ద్వ తి

రచియిత: శ్రీమతి పులవర్తి కమలాదేవి

వనోహర మైనపదలాటిత్యము—చమత్కారకథాకల్పనము—కుముద్వతీ దైర్యసాహసము—రామానందని యుదారస్వభావవర్ణనము—మిక్కిలి రామణీయకము. శ్రీమతి వ్రాసిన గ్రంథ మిట్లుండుట యరిది యని చదువరులు తెలుతురు. మొ చందాదారులకు రు 1.0-0; ఇతరులకు రు 1.8-0.

భ ద్ర వే పి

తెలిగించినది: శ్రీయుత చిల్లరిగె శ్రీనివాసరావు.

ఇంద్రకథ లలితమత్కారములు—పాంతున నన్వేషించుట—చీటిచోరి పట్టుకొనుట—మున్నగు రహస్యాన్వేషణము లిందు మిక్కిలి రమ్యముగ వర్ణింపబడినవి. మొ చందాదారులకు రు 0-8-0; ఇతరులకు 0-12-0.

అత్యద్భుతకుమారోగనివారిణి

గుణము లేదని రుజువుచేయువారికి రు 1.6-0.0 లు బహుమాన మివ్వబడును. అష్టాదశ కుమారోగములుగారంటిగ కుదుర్చబడును 1 నెలకు సరిపడు ఔషధము ధర రు. 6-0.0 కెండునెలలకు పరిపడు ఔషధము మొదలు 10-0.0 ప్యాకింగు పాస్టుఖర్చులు వేరు.

రెడ్డి అందు కో, ప్రొఫెసురు, యం. సుబ్బారెడ్డి, గోపాలపురం, శ్రోత్రపేటపాస్టు గోదావరిజిల్లా.

మ తీరియా జ్వరము దానియొక్క కఠినదుర్గుణములను గురించి విచారపడ నవసరములేకుండుటకై

ఇ స నా ఫె లి యను దివ్యాషధమును సేవించును

ఈ సుప్రసిద్ధమైన మలేరియా నివారిణి ఉష్ణమును తగ్గించి జ్వరగడ్డను కరిగించి మంచి ఆరోగ్యము నిచ్చును. మలేరియా జ్వరమునకు మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదని శేరుపొందినది. మలేరియా రాసినక ఆటంక పరచుటకు ప్రతినిమిది దయము, సాయం కాలములందు ఒకమాత్రసంకున 15 దినములు సేవించినచాలును.

బిడ్డలకు ద్రవరూపము గ నున్న ఇసనా ఫెలిని అనగా ఇసనా ఫెలి నాను ఉపయోగించుడు. ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు సోల్ ఏజంట్లు, (2)

Gorio Ltd, Post Box 159, Fort Bombay.

న ర న ము

దృ డ మై న ది

న మ్మ క మై న ది.

యప్పటిమోస్తరుప్రకారము కాగుగా తయారుచేయబడిన ఇనుపపట్టెలు ఈదిగున తెలుపబడిన బారిడ్ల అమృతమునకు సిద్ధముగాయింపబడినవి. బాంకులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, శోఅవరేట్ల సంఘములు మొదలగువాటికి సరఫరా చేయబడినవి. (1429)

వి. న లే శ మొదలియార్,

ఇరుపపెటెలు చేయువారు

ప్రాత్యేక, 59, బ్రాడ్వే, మద్రాసు. నటరాజన్ ఎంజనీరింగు వర్కుసు. ఐరన్ అండు బ్రాస్ ఫౌండర్లు ఆయిల్ ఎంజనులు, మోటారులు, మెషినుభాగములు, మొదలగునవి రిపేరు చేయుట ఇందు సమర్థతగలవారు. రైనుమిల్లకు కామస్పీ సిలండర్లు, సాప్లి గు, నట్టలు, సరసముగా యివ్వబడును. నుబ్బరాయశిల్పి, పెద్దనాయకశిల్పి, మద్రాసు. మెషినులకు సంబంధించిన భాగములన్నియు ఆర్డరు యిచ్చిన రియారుచేసి యివ్వబడును. ఉత్తరములు వ్రాసిన బదులు వ్రాయుదురు.

పంజాబు శాసనసభ

సంబంధ 10 తేదీన సమావేశమగునప్పుడు

ప్రవేశపెట్టబడు బిల్లులు

అహూరు, అక్టోబరు 20:—పంజాబు శాసనసభ వచ్చే సారి సంబంధ 10 తేదీన సమావేశమగునప్పుడు అధికారులను అసభికారులనుగూడ కొన్ని బిల్లులను ప్రవేశపెట్టెదము.

ముఖాదాతలకు రిజిస్టరుచేయుట

పంజాబులోనున్న ముఖాదాతల నందరిని రిజిస్టరు చేయ వలెనని మఖిలామహమ్మద్ యం. యల్. సి. గా రొక బిల్లును ప్రవేశపెట్టెదరు. ఇందువలన పంజాబులో జరుగు ముఖాదాతల వ్యవహారములు అందరికి తెలియుటయేగాక ముఖాదాతలు ముగా వర్తించునట్లును, పంజాబులోని ప్రతిముఖాదాతయే స్థానిక ప్రభుత్వమునా రేర్పరచినట్లుగా క్రమమైన లెక్క పుస్తకముల నుంచుకొనునట్లును చేయబడుదురు. ఈ బిల్లు యింగ్లీషు మ నీ లెండింగ్స్ ఆక్టు న ను సరించి స్థానిక పరిశీలకులకు సరిపోవునట్లు కొద్దిగామార్పు చేయబడినది.

అన్యక్షునికి సాలుకు రు 36,000 జీతము నీయవలె నను బిల్లును హెచ్. జె. మేనాడగారు సమర్పించుదురు.

1921 పంజాబు మ్యూనిసిపల్ ఆక్టులోని లోపములను తీర్చుటకు పంజాబు మ్యూనిసిపలు సవరణ బిల్లును మంత్రి సిల్ చున్నేను గారు ప్రవేశపెట్టెదరు.

1885 సంవత్సరపు పంజాబు డిస్పిక్టబ్లాడ్డు ఆక్టులోప ములను తీర్చుటకు యాసభ్యుడే పంజాబుజిల్లా సంఘసవరణ బిల్లును ప్రవేశపెట్టును.

తక్కిన బిల్లులలో 1878 నల్లమందు శాసనము పంజాబు కు వర్తించునట్లు సవరణ జేయు బిల్లుకటియు, 1914 పంజాబు ఎక్సైజు శాసనమును సవరణ జేయుబిల్లుకటియు గలవు.

అధికారేతర వ్యవహారములు

గవర్నరుగారు నవంబరు 20, 21, 24 తేదీలకు అసభికారవ్యవహారములకు ప్రత్యేకించిరి.

అధికారేతరులు 20 తీర్మానములను తయారుచేసియుంచిరి. వీటిలో 4 మాత్రము రాష్ట్రమునకు ఎక్కువగా సంబంధించినది.

సర్దారు గురుబక్షసింగుగారు ఈదిగువ తీర్మానముల నుపపాదించుదురు.

“పంజాబు శాసనసభలో జరుగు ఎన్నికలలో ఓట్లెన్ని నప్పుడు శ్రీపురుష భేదములను పొటించుకొని పంజాబు శాసన సభా యెన్నికనిబంధనలను మార్పుచేయవలసినదని యాసభవారు ప్రభుత్వమువారికి శిఫారసు చేయుచున్నారు.”

ఈరాష్ట్రము, రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమును పొందుటకు తరిపక్వస్థితిలోనికి వచ్చెననియు, కావున దాని నీరాష్ట్రమున కొ సంగకల సినదనియు యా కొన్ని లు యొక్క అభిప్రాయములను యిండియా దొరతనమువారికిని యిండియా మంత్రికిని తెలియజేయవలసినదని యా సభవారు ప్రభుత్వమువారికి శిఫారసు చేయుచున్నారు.

అస్పృశ్యతా నివారణ

బావులను చేదుకొనుటకు అస్పృశ్యులకు గల అభ్యంతరములను తొలగింపవలసినదని స్థానిక సంఘములకు తెలియజేయవలసినదనియు, అట్టి పౌకర్యములను కలిగించుటకు అవసరమైన చర్యలను వెంటనే దీర్చివేయవలసినదని సభవారు ప్రభుత్వము వారికి శిఫారసు చేయుచున్నారు.

మిలిటరీ శిక్ష

వచ్చే సంవత్సరప్రారంభమునుండియు పాళకాలలలోను కళాశాలలలోను మిలిటరీ శిక్షను ప్రవేశపెట్టి నేర్పవలసినదని యాసభవారు ప్రభుత్వమువారికి శిఫారసు చేయుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

నోటీసు

1735

యిందుమాలముగా తెలియజేయడమేమన కృష్ణాజిల్లా గుడ్డవల్లేరు లాకువద్ద పున్న శ్రీ పద్మావతి రైనుమిల్లును నిమ్మగడ్డ గోపాలకృష్ణయ్యగారున్న మేమున్న కలసి సమరు మిల్లును కంట్రాక్టు ని|| గోపాలకృష్ణయ్యగారు అందునన్ను మేముతో దస్తరులుపెట్టి 27.1.24 నుంచి 30.9.24 వరకు వ్యాపారము జరిపియున్నాము. సదరు గోపాలకృష్ణయ్య అందు సమ్మవారు మిల్లువ్యాపారములో వారికి వుండుటన్న భాగమును, యావత్తు లాభనష్టముతో వారికి నిమిత్తంలేకుండా మేము ఆపభవించే లాగున వారికి అందున్న హక్కులతోను మేమే భరించునట్లున్నా వారిపల్ల 30.9.24 తేదీన అగ్రిమెంటు పొందియున్నాము కాబట్టి సదరు మిల్లుకు యివ్వవలసిన వాకీదార్లు యావత్తుండిన శామ్ము మావద్దనే చెల్లించి రేపేయపుచ్చుకోవలెను. గాని నిమ్మగడ్డ గోపాలకృష్ణయ్య అందు సమ్మవారియ్య నక్కరలేదు. అట్టిచ్చినను మాకు ఏమి నిమిత్తంలేదు. క్రమమైన చర్చజరిపి పుచ్చుకుండుము కాబట్టి తెలియపర్చడమయినది.

టి. సత్యనారాయణ,

వెలింగులన్ సినిమా

మాంతు రోడ్డు 1565
18.10.24 లేది శనివారమునుండి 24.10.24 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆటలు 9-80 Xం.

యూనివర్సల్స్ మైటియస్టు సీరియల్
ది స్ట్రీట్ ట్రైయల్ 4 వ భాగము.

ఎల్లియం డన్ కన్, ఎజిల్ బాస్సన్ తో సహా

దీపావళి వినోదము 1703

మతాబాబద్ది

ఇది సాధారణముగ కన్వర్షలో అమ్మ తీగవలె మాటి
మాటికి ఆరిపోక నిల్చికాలి దానికంటె పదిరెట్లెక్కువకాంతి
నిచ్చును. ధర చాలచౌక.

నుమారు 60 గజములు బద్ది చుట్ట 1 కి 1-12-0

80 గజములు బద్ది చుట్ట 1 కి 0-15-0

వర్తకులకు పేరుధరలు

రు కి కు మించిన ఆర్డర్లకు పోస్టుఖర్చులు ఉచితము.

నిడమర్రి వెంకటకృష్ణమూర్తి, రాజమండ్రి.

ఆలీబాబా అండ్ ఫాటీరాబర్స్

అవ్వవ్వ విజయము

మాండేమాటలు! ఆంగ్లదేశ మంతవర్తంతము 4 ని యె
ఱుంగని అపరాధపరిశోధన రూపక మిదియే; నవరస పరితమై
కడుపుబ్బనవ్వించుచు నాహహ యనిపించునది యిదియే; సహ
జములగు చక్కనిమాటల పాటలతో విలసిలు నాటకము నిదియే.

నవరసభరితము వెల రు 0-12-0

1. ధ్రువ విజయము (నాటకము) రు 1-0-0

2. కుచేల - కృష్ణ, ,, 1-0-0

3. చిత్రకేతు, ,, 0-14-0

4. జగన్మోహిని ,, 1-0-0

వియనామా:- పానుర్తి బుచ్చిరాజుగారు,

1708 గోదావరి జిల్లా, కాకినాడ

ది మద్రాసు అండు

నదరన్ మరాటా

రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇకాకార్పొరేటు చేయబడినది.)

నోటీసు

సరకులను ప్యాకు చేయుట

కొన్ని సరకులను కొన్ని నిబంధనల ననుసరించి ప్యాకింగు
చేయుటయినట్లు 1924 సం॥రం ఆక్టోబరునెల మొదటి తారీఖు
నుండి ఏర్పాటు చేయబడినదని యిందుమూలముగా మద్రాసు
అండు సదరన్ మరాటా రైల్వేమీదుగా సరకులను పంపునట్టి
వర్తకులకును, ఇతరులకును తెలియజేయడమైనది. రైల్వే ఉద్యో
గులు ప్యాకింగు సదరు నిబంధనల ననుసరించి చేయబడినచోగాని
కన్ వైస్ మెంట్లను అంగీకరింపగూడవని స్పష్టముగాను,
నిష్కర్షగాను ఉ తరువు జారీచేయబడినది. సరకులను గవానా
చేయుచు సదరు నిబంధనల ననుసరించి ప్యాకుచేయుటకు
అంగీకరించక పోయినచో ఏరిస్కు నోటును (ఎన్వెస్టఫారము
ను) వ్రాసియచ్చిన అంగీకరించబడును.

గాన సరకులను రవానా చేయువారు వారి స్వలాభము
నిమిత్తమై ప్యాకింగు యే క్రొత్త నిబంధనల ననుసరించి చేయ
బడవలెనో స్టేషనుమాస్టరులను అడిగి, లేక వారికి వ్రాసి తెలిసి
కొనుట ఉ త్రమము.

పార్కులను } ఎఫ్. బి. వాదన్
మదరాసు } జనరల్ ట్రాఫిక్ మేనేజరు.

బొంబాయి రాజధాని మహాసభ

దీయవిద్యామహాసభ

కొల్హాపూరు మహారాజు గారికి జి. పి. వి. ఇ. బిరు
దము నొసంగబడినందుకు అభినందించుట

పూనా, ఆక్టోబరు 20:- కొల్హాపూరు మహారాజు గా
రికి జి. పి. వి. ఇ. బిరుదము నొసంగి ప్రభుత్వమువారు గౌర
వించినందుకు ప్రైభవారు మహారాజా సభినందించిరి. మహా
సభవారు తమను గౌరవించినందుకు పంపినము లిప్పించుచు మహా
రాజు గారి ట్లు చెప్పిరి. నేను ను మహామ్య దీ
యవిద్యారంశు నాచేనై నదంతయు చేయుచున్నాను. మహామ్య
దీయ విద్యార్థులకై యుద్దేశింపబడిన హాస్టలు పూర్తియగుచు
న్నది. మహామ్యదీయవిద్యార్థులలో తగినవారికి విద్యార్థివేతన
ము అందగలుగుటకు దర్బారు గ్రాంటులను చేసియుండెను. తగిన
మహామ్యదీయలకు నా యాస్థానమున ఉన్నతోద్యోగములను
కూడ నిచ్చుచున్నాను. ఈనాపద్ధతులవలన మన మహామ్య
దీయ సంఘమునకు ప్రోత్సాహము కలుగవచ్చునని నేను తలం
చుచున్నాను.

నివేదికము

తెనరలు సెక్రటరీ యగు ఖాన్ బహదూరు యిబ్రహీం
హయాజ్ బాఖర్ గారు తయారుచేసిన మహాసభయొక్క నివే
దికమును పంపగనీలోనున్న మహామ్యదీయ పాఠశాలకు గలంబం
ధించిన మార్గశీమేషనాదరుగారు చదివిరి. నివేదికములో 1901
సంవత్సరమునుండి ప్రస్తుతసమయమువరకు మహాసభయొక్క
చరిత్ర యాయబడెను. మహాసభ కేమాత్రమును డబ్బులేదు.
కాబట్టి భూస్వాములును ఎర్రకులును సహాయము చేయజలసి
యున్నది. ఈవిషయములను వెల్లి నవాబులు మొదలగువారికి
చెప్పగలుగుటకు ఒకకమిటీ నేర్పాటు చేయవలెనని నూచింప
బడినది. ఈమొదలగువిషయములు నివేదికయందుండెను. తన
కనేక యితరములను లుండుటచేత ఆవరకీ సెక్రటరీ పనిని శం
కృప్తిగముగ నిర్వహింపజాలననియు కావున తన సీపీనుండి
విముక్తుని చేయవలసినదనియు జూరరుగారు నివేదికను ముగిం
పుచు చెప్పకొనిరి.

మహాసభవారునూ తమ వారియందు విశ్వాసతీర్మానము
నొకదానిని గావించి వారి రాజీనామాను నిరాకరించిరి.

ప్రైమరీ యుపాధ్యాయుల సభ

ఈసభను విద్యాకాళాధికారి హెచ్చుతుగారు ప్రారం
భము జేయుచి యిట్లు చెప్పెను:- శిక్షితులైన ఉద్దాయపా
ధ్యాయులుండుట అవసరమని నేనెరుంగదు. రెండు కేంద్ర
ఉద్దా పాఠశాలలు తెరువబడు నని
గవర్నరుగారు చెప్పిన విషయము నాకిట్టిచే. పూనాలో ప్రై
యినింగు క్లాసులను ఉంచుటయో తీసికేయుటయో మహాసభ
వారు చెప్పినట్లు నేనంగీకరింతును. డబ్బులే నందున నేమియు
జేయజాలకుంటిని. తీర్మానములలో చెప్పబడినప్రకారము జరి
పించుటకు నాచేతనై నది చేయుదును.

ప్రదర్శనము

మహాసభసంబంధమున ప్రదర్శనము విద్యాంగమంత్రి
జాధవుగారు తెరచిరి.

ఆసందర్భమున నాటియచెప్పిరి:- కేనును వెనుకబడి
యున్న తరగతులలోని వాడను గావున మహామ్యదీయులక్షేమ
ములు సరిగా కాపాడుదునని చెప్పగలను. బొంబాయినుండి
యు, గామాసంస్థనుండియు, పార్సీఅనాధశరణాలయమునుండి
యు ప్రదర్శన వస్తువులు పంపబడెను. రత్నగిరి, కారూరు
అహమ్మద్ బాబాదు నుండియు వస్తువులు వచ్చెను. కుటుంబనిమొదలు
కొని కళానైపుణ్యమును గనబరచు చేతిపనులవరకు యీవస్తు
వులలో నుండెను.

తీర్మానములు

కావించబడిన తీర్మానములలో కొన్ని నూతనముగా
చనిపోయిన మహామ్యదీయ పెద్దమనుష్యుల కుటుంబములకుపాను
భూతిని ఓధార్పూను తెలుపుచుండెను. భోపాలు జేగముగారి కొ
మాల్లిదర్బు మృతులైనందుకు మహాసభవారు దుఃఖమును తెలిపిరి.
ప్రతిదీవిజనులలోను ఒకమహామ్యదీయ ఎడ్యుకేషనల్ డిప్యూటీ
యిన స్వెస్టరును నియమింపవలెనని యు, ప్ర యి వే టు
మహామ్యదీయసంఘములచే నడుపబడుచున్న పాఠశాలలకు
కర్షులలో సగము ప్రభుత్వమువారు గ్రాంటులద్వారా నొసంగ
వలెననియు, ఆంధ్రోలో యిప్పయేట్ కళాశాలనిర్మాణమును
పంట్ల నే పూర్తిజేయవలెననియు, బి. ఏ., యం. ఏ. పరీక్షలకు
బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయ సి నెటువారు మున్సిపాల్టీరీని విచ్చి
క విషయముగా వెల్లివలెననియు మహాసభవారు తీర్మానములను
గావించిరి.

పూనాలోనున్న ఉద్దా ప్రైయినింగు క్లాసును అహమ్మ
దాబాదుకు మార్చక, ఆలస్యము చేయకుండా దానినే ప్రైయి
నింగుకారణగా మార్చవలెనని మహాసభవారు సిఫారసు చేసిరి.

మహామ్యదీయులకువిద్య ఉద్దాభావలో నే గరవును దేశభావను
ద్వితీయ భావగా నేర్పవలెననియు తీర్మానించబడెను. మహా
సభ ఆదివారమునాడు అగ్రరాత్రునసరికి ముగిసెను.
గా॥ డేపార్ట్మెంటు ప్రెసిడెంటు జెనరలు సెక్రటరీ ఇ హెచ్
బాఫరుగారును సభను జనుప్రదముగా వడిపించినవారి కందరి
కిని పంపినములర్పించిరి. పేతుయామాబు,వజీరుమహమ్మద్ మున్సి
మహమ్మద్ యాస్సిమఖాను, ఖాన్ బహదూరు పేతు కాంరుద్దీన్
గారు ప్రత్యేకముగా సేర్పొనబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

కార్మికుల సమావేశము

తీర్మానములు

నాగపూరం, ఆక్టోబరు 24:- బారిష్టరు అభయంకరు
గారి అగ్రాసనాధిపత్యమున సమావేశమైన స్థానిక కార్మికసమితి
వారు రెండుతీర్మానములను గావించిరి. 1. వారమునొకసారి
సవివాండ్లను జేరీము నిచ్చుటకును, ప్రసవశ్రీలకు సహాయనిధి
సీయవలయుననియు అసంట్టిలో ప్రవేశబెట్టుబడిన బిల్లులను 2. కా
ర్మికులరాష్ట్రీయ కేంద్రకాసనసభలకు ప్రతినిధులనెన్నుకొను స్వా
తంత్ర్యమును కలుగజేయవలయునని సంస్కరణవిచారణసంఘము
వారినికోరిరి. కార్మికులకు కేంద్రకాసనసభయందు 12 స్థానము
లకు తిక్కునగాకుండను రాష్ట్రీయసభలందు నాల్గొసానములకు
తక్కువ కాకుండనుండవలయునని తీర్మానింపబడెను. (ఆ. ప్రె.)

సక్సన్ దంతచూరము

సండ్లకోపులు, ఇగుళ్లలో నెత్తురు చీముకాటులు వాడుట దీనివ
లన స్వస్థముగును. నాలుకమీది పొక్కులు తొలగును. ఇదిస్వదేశీ
మాతికల ట్టారిముతోను ఔషధద్రవ్యములతోను చేయబడినది
1 డబ్బీ 0-2-0, డజను 1-4-0. టి.ఎస్. స్వామినాథకాశ్రి,
1191 నెం. 1 ఎ. ఆలంగాతా విల్లిబిడి తిరువల్లికేటి మద్రాస్.

రెడ్డిరాణి

సం॥ర చందారు 3

మత,సాంఘిక,వ్యవసాయికవిద్యావిషయములు చర్చింపబడును.

వారకాంత (నాటకము) విలులయు, విలుక తెలయు
అద్భుతవర్మలు,బీచివర్ణన చదివి తీరవలయును. వెల ఆ 12

మిథునానురాగము (పేరుగన్న నవల) వెల ఆ 12

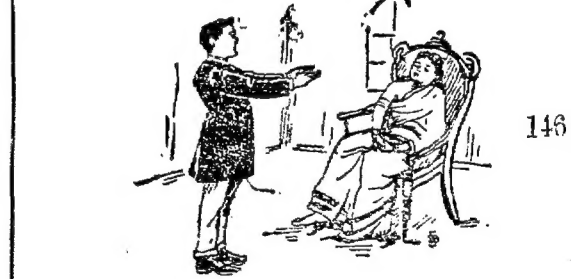
గర్వభంగము (గుడి,బలరామ,ఆంజనేయ,సత్యభామ
గర్వభంగకథలు గలనాటకము) వెల ఆ 10

వాసంతిక (చెంచునాటకము, చక్కనివర్ణనలు) వెల ఆ 10

ఆంధ్రీనామసంగ్రహము (పటిక) వెల ఆ 4

రెడ్డిబ్రదర్స్ రాయవరము,గోదావరిజిల్లా.

మెన్దరిజము నేర్చుకొనుదు

మెన్దరిజము, హిప్పటిజము, తాట్ రీడింగు, కాన్ సెన్ శ్రే:
షన్, ఆత్మకేశ్రి, దూరదృష్టి, దూరశ్రవణము, మెన్దరిజసహ
యమున వ్యాధి నివారణచేయు పద్ధతులు విపులముగ, మర్మర
హితముగ, సుబోధకముగ, లక్ష్యసమున్విరముగ, గురువు లేకనే
ఆభ్యాసయోగ్యముగ నుండునట్లు రచింపబడినది.

వెల ప్రతి 1-కి రు- 1-0-0 పోస్టేజీ 0-4-3

ప్రాఫెసర్, డిప్లొ. మెన్దరిజ్టు ఏలూరు.

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ ఆపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగవృద్ధి
పాస్తలాభునము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రశాస్త్రము,
యంత్రములు, ఆమెరికావారి చీట్లపేక భూతైద్యము, తమా
మాలు విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇం తె గా క మనమ్యుని
మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో
సమాధియగుట శరీరము లేని తలకాయచేత మాటులాడించుట
భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిధారముగా
నింపుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథ
ములు చదివిన ఆత్మదృఢతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ
యిచ్చుచుచున్నాము. దీని వెల 4-0-0 లు (2118)టి.
పి. ఆర్. ఆచార్యసం గారయనూ, ఒంగోలు,తూ గురుజులూ

ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు - తణుకు

ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తులకు చర్చ నారాయణ శాస్త్రిగారి స్వాగత వ్యాసము.

క. స్వాగతమే సభాపతికి

స్వాగతమే కడపల్లె యాధిపతిగారు

స్వాగతమే యాధిపతిగారు

స్వాగతమే కడపల్లె యాధిపతిగారు

సభ్యులారా! ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు యిప్పటికి పదమా

తు సభ్యులు గలవారు. అది నేటికి మాత్రం ప్రజల భాగ్యవశమన చూడగా ప్రాంతాధికారమున నచ్చటికి వచ్చుట లభించినది పరిషత్తునావేశము జరుగునపుడెల్ల "ప్రతాపము తమంత్ర" వ్యవస్థలు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మును గూర్చి ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు యేమహాభావమున రాజధానియైన యో, కవిత్వమునుండి యేమహాభావమున యుత్పత్తిగా నమనియో, చరిత్రవృత్తియు గావించి, కొంత ముచ్చటించుట ఆచారమై వచ్చుచున్నది. ఆయినను దేశమునకు నవభారతముగా గానించుచున్నది గోధునిసంగతించుటచేసి బహిరంతస్ఫురద్రసంభావనకు నవచ్చుచేత సాధ్యమైయున్నది. సభ్యులమునకు నేడు చేరగలినదని చెప్పటంకె స్వాభావికమో యస్వాభావికమో యేమో చెప్పవలయును కూడ తిరస్కారమునగాని పురస్కారము కానేరదు. ఆయిన నిది గమనింపవలయున్నది. ఇచ్చట నన్నయభట్టు యాగము గావించి నట్లు సరస్వతీ సామయజ్ఞ తన పృథుచరిత్రమున "నన్నయ భట్టుగారు యజనం బొనర్చినచోట జమ్మిచెట్టున్నది. తేల్చు తూర్పున" యని వ్రాసెను. ఇట్టివచిత్రమున సమావేశము గుట యద్వైతమున చెప్పవలయును. ఇదింతయు చయముగాను కారణముని ముందే చెప్పియుంటిని. ఇట్లు చయనాశ్రితంబును అహంపంచకపరిమితంబు నగుటవలన నీపరిషత్తు ఒకయధ్యయ నిమిషమునకు సంతోషముండదు. కావున "అనాహూతో ద్యురంగచ్ఛేతో" అని యనుటచేత సాంధ్రపరిషత్తుగము నుపక్రమింపఁ గలుగుటకు గొండులు ఋత్విజులను మాత్రము పిలువఁ గలిగినప్పటికిని విశేషించి యాహ్వానింపక యేకవ్యవస్థ ములకొని దూరదూరముల నుండి రావలయునట్టికాధ్యత యాంధ్రాభిమానులగు తమయందు నిలిచియే యున్నది. అట్టివిచిత్ర కృత్యమును గావించిన తమయెడల మాయాహ్వాన సంఘముపక్షమునఁ జేయవలసిన వందనహాసములకు "సువర్ణమంత్రపుష్పం సమర్పయామి" యన్నవిధముగా నొక్కనమస్కారమును మాత్రమైనది కృతజ్ఞతను బ్రదర్శించు యాచారమునకే కాగలదు. మఱియును మనమందరము సాంధ్రభాషాభివృద్ధివిషయమున నేకాశయబద్ధులము గావున ధన్యులచేత నుత్తన్న సాహిత్యము. "ఉత్తన్న సాహిత్యదానా ముపచారః కైతవంభవతి" అనియున్నది. కావున మాధన్యుము మీదికాడనగుటచే నాభివృద్ధి నకు దాతలను గ్రహీతలను మమ్ములను మన్నించుటమమ్ములను మీరు మన్నించుకొనుటయే యని విన్నవించుకొనుచున్నాను. నేడు మాకు గుడినమునుటలో నతిశయోక్తి యంతమాత్రమున లేదు. వేయేల మేము ధన్యులము. ఇంతనితటితో బూర్వరంగము ముగించి ప్రాప్తాపసరంబైన దేశభాషాప్రాముఖ్యమును గూర్చి కొన్నిమాటలుమాత్రము చెప్పి యటుపిమ్మట బ్రస్తుతమునకు వచ్చుట యవసరమున సందర్భశుద్ధియును, అభిరూపకంబును, గూడవైయున్నది.

దేశభాష

శ్లో. ఇదమంత్రము కృత్స్నం జాయేత భవనత్రయమ్!
యదికల్పావ్యయంజ్యోతి రాసంసారం నదీవ్యతే॥
అను సుభాషితము సహృదయు లెల్లరు నెరిగినదియే. శబ్దము ధ్వన్యత్యక్తముగూడఁ బశుపత్వముల యభిప్రాయమును దెలుపుటకు నైతము సాధనము కాఁగా నింకవర్ణాత్మకమైన యస్యబాదుల శబ్దము మనకు నొండొరుల యాశయముల నెరింగించుటకు సాధకముని మేగ చెప్పవలయునా? అట్టిశబ్దమే లేనిచో భువనము మూఁ ప్రపంచముకాదా? అట్టియెడ భవనత్రయము ముందు వెనుకలు తెలియనేరని యంధకారముగా బరిణమించుటలో నాశ్చర్యమేమి. ఇట్టి తమస్సును తొలగించునది శబ్దశక్తి తిస్సుతక్కు మరేమున్నది. ఇంతయేగాక యీ శబ్దమునేకదా వైయాకరణము బ్రహ్మమందరు, కావట్టి యిది జ్యోతిస్సే కాక యానందమనినైతము చెప్పవచ్చును. "ఆనందో బ్రహ్మ"

తన్మహానామ్" అని వేదము చెప్పుచున్నది. ఈ మానందము కావ్యములలో లోకజ్ఞానముచేత సంస్కరింపఁబడిన హృదయముతో జక్కఁగా నాలోచించునట్టి రసకులకుమాత్ర మునభవక వేద్యము. "కాదంబరీ రసజ్ఞానా మాహాహాసిన శోచతే" అనుటయే యిందులకు బ్రమాణము. పౌరుషబల మంతగా లేకపోయియో, భవితవ్యతాబలమునో, నేటికి పండితభాష గామాత్ర మునభవ్యమున సంస్కృతభాషయెడల గాక విశేషించివ్యాకరణిక భాషావిషయమున అన్నివిధములనీ "ఇవమంధ" మనునూక్తి సంధర్శించుచున్నది. దేశభాషల మూలముననే యాయా యిభేదముల ప్రత్యేకస్వక్తిత్వము నశింపకపోవుట యటుండగా నయ్యాయిదేశములు ఇతరభాషలయందని భిన్న భిన్నములైన యుచ్చారణమునకు శిరోస్థ వేదములనుట్టి సౌకర్యమును గల్గింపఁజాలవు. అయ్యది ప్రకృతికి విరుద్ధము కావుటవలన నెదురీతీవలెఁ బ్రయాసకరమును నిష్ప్రయోజనమును మాస్వాస్థ్యమును, శ్రుతితోఁగలియని పాటవలెఁ గర్ణకశోరమునుగూడఁ గాగలము. విదేశభాషయే మన తేజాయము విద్యార్థుల రక్తమాంసములను వీల్చి పిప్పికేయమయ్యెడి. కావున నదియొక రాక్షసి వంటినన్నచో నింకను హీనోపమయేయగును. మన విద్యార్థుల కదియ కాలమృత్యువుని చెప్పితిరవలసినదే. అవసరమైనచో విదేశమునారు ఆదేశభాషలోనికి మఱొకభాషలోని జ్ఞానమును మాయకొనిననే గాని యిట్టియొక్కట్టులు తొలగనేరవు. మనయాంధ్రములో మనమెన్నియోని జాతీయములు వాడగలుగుదుము. తలక్రిందుపడినను బరుల కదిలేవ్యము కానేరదు. మనకును నితరభాషలపట్ల నట్లే ఏదేని విషయమును బ్రచారము చేయఁగలమిచ్చుదము దేశభాషలోనే తప్ప సాధ్యపడదు. ఈరహస్యమునెరింగినవారిలో బుద్ధుడు మొదటివాడు. కనుకనే యాతడు తనధర్మమును ద్వరగా వ్యాపింపజేయగలిగెను. మనము విదేశములకేగి మనదేశభాషలను వ్యాపింపజేసి, గర్వింపుటకు భాగ్యములేదు, సరిగదా మీదుమిక్కిలి యితరభాషల. నైతము మనదేశము నాక్రమించి ప్రత్యేకస్థానములను మాత్రము మనకు మిగుల్పునంతటి దురవస్థనుగూడఁ దెచ్చిపెట్టుచుండజూచి యారాకుండుటకుండునది మరేయొక్కటి శోచనీయ ముండునా?

ఆంధ్రభాష

అందును "దేశభాషలందుఁ దెలుగులెస్స" యని మనయాంధ్రభాష పొగడ గాంచియున్నది. ఇది స్వాభిమానవీరితమని కొందఁ జూచుచును. కాని యందులోఁ గొంత సత్యము లేకపోలేదు. దేశభాషయగుటచేత నితరభాషాపదములకందుఁ బ్రతేకము తప్పనిసరియగుటవలన నేటికిఁ గొంత పౌరుష్యము సంభవించినప్పటికిని మొట్టమొదటి ముప్పదియారక్షరములను బట్టి చూడగ నింతటి మృదువుధుర కైలిగల భాషలేదని సహృదయులకు స్ఫురింపకమానదు. ఇంతయేల యెనరిపిల్ల వారికి ముద్దు. కాకిపిల్ల కాకికి ముద్దుగదా?

సీతి

పూర్వమెప్పుడో భాషనుగూర్చి శేషధర్మములలోఁగాఁ బోలెను బొత్తిగా నుచ్చరింప నేహాదవనియు ఉచ్చరించిన యెడల ననకును ప్రాప్తించుననియు ససభ్యముగా వ్రాయబడిన సంగతి చదివినట్లు జ్ఞప్తియున్నది. దీనిని బట్టి యాంధ్రభాష పట్ల నార్యుల యనాదరణము స్పష్టమయి న్నది. కనుకనే "స్వస్థాన దేశభాషాభి మతాస్సంతోరస ప్రబుద్ధియః లోకేభవామన్యంతే" వైకృత కావ్యానివాన్యదపహాయ॥" అని రసితలైన కొందరు సత్పురుషులు తేనుగుకావ్యముల గూడ నాదరింతురని తనవ్యాకరణారంభమునకు ప్రయోజనమును సమర్థించుకొనవలసినవచ్చెను. మరియే నారామద్రావిడ కాళాభూషణమును మేము నేడెందుదారు భాగములుగా ననుభవించుచున్న బోయగొల్లము వల్లారిపల్లయగు నగ్రహారములకు సంపాదకుడునగు కీర్తిశేషుడైన యాణివిల్ల వెంకటేశ్వరులుగారు శ్రీనిధిలపాటి నీలాద్రికాజాగారి యాస్థానమునఁ బండితుడుగా నున్నయపుడు ఆధునికులలో నిర్దుష్టకవియనడగిన జగ్గకవి చంద్రశేఖర విలాసమును వ్రాసి యయాస్థానికిఁ దీసికొనిపోగా నావద్దరస వేత్ర యిది తెలుగు పుస్తకమని ఈసడించినట్లు నుదత్తారణముగఁ బాలిపోషిమును బొందజాలక వృథుడగు జగ్గకవి కొన్ని యసభ్యములగు కల్పనలతో నా "విలాస"మును "విలాపము" గా వ్రాసి మార్చినట్లును వాడుకలదు. దీనినిబట్టి మొన్న మొన్నటివరకు నట్టి యనాదరణమే యున్నట్లు కనుపట్టుచున్నది. ఏవ్వడోయన నేల నేడును మనదురదృష్టవశమునఁ జూచుకొను గొందరు కేవల సంస్కృత పండితులు తేనుగు భాష నీనడింతురు. దానిమహత్త్వము నెరుంగరు.

మహత్త్వము

నిజముగా బాధజేసినది మతకలహములకు నిలయమైన యాకాలమున సాహసితాగ్రగణ్యులగు నన్నయభట్టులును అష్టి

కమత పునరుద్ధారణకై వ్యాసునికారణమున జయమును వైశంపాయనుని కారణమున భారతమును, నూతుని కారణమున భారతమున మహాభారతమునుగూడ నెయ్యాచంద్రార్కము స్థాయుగుని స్వర్ణమహాభారతమును దనుగున వ్రాయుకున్నచో దోషము తదవస్థమేయై యాంధ్రదేశమున ఆస్తికమతము నేటికి నశించిపోవలసినదే. వెట్టివచ్చుమునకు లోబడక యాస్తికమతమును సజీవముగను చిరస్థాయిగ నొనర్చినయార్యులలో యనార్యులయైన యాంధ్రకవిబ్రహ్మలు యంతయు సాంధ్రలోకమునకుఁ గృతజ్ఞతతో త్రిమూర్తులవలె స్మరణీయులు.

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తు

ఇట్టి ఆంధ్రభాష నభివృద్ధి చెందించు నభిప్రాయముతో సాంధ్రసాహిత్య పరిషత్తు నిర్మింపఁబడెనట యెల్లరకు విశితమే. ఇది యాయాయ ధనికుల యొక్కయు, రాజాధిరాజులయొక్కయు, శ్రేష్ఠులకు బాత్రమై యేటేట నొక్కొక్కస్థలమున సమావేశమగుటయొక్కిలి ప్రజాదరణమును బడసెననుటకునిదర్శనము. ఈపరిషత్తు నిచట సమావేశపరచుటకై మాసారస్వత సర్వస్వాధిపతిచేసిన ప్రయత్నములు సఫలమగుట యాంధ్రులయొక్కయు నవృత్తమేయని చెప్పవలయును. ఈయాంధ్రపరిషత్తునుగూర్చి సాధస్వాధిపతి పూనుకొనుటయే యిది యానత్యేకభరము నధిష్ఠింపగలదనుటకు శుభమాదకము. ఆంధ్రలోకమున కిందుఁ ప్రసాదించవలసినది యాంధ్రసారస్వతమే గదా!

ప్రస్తుతసీతి-క రవ్యము

ఈపరిషత్తు మనయాంధ్రలోకమునకు గొప్పమేలునే చేయఁగలిగినది. ఆయినప్పటికిని చేసినదానికంటెఁ జేయవలసినది యింకను నెక్కువగా నుండుటచేతఁ జేసినది యత్యల్పమే యని యందరకు తెలిసినవిషయమే. ఇప్పుడు సాధారణముగాఁ బరిషత్తు సమావేశమయినపుడెల్ల వారివారి యిష్టానుసారముగ వ్రాసి తెచ్చినవ్యాసమునుచదువుచుండుటయే జరుగుచున్నది. ఒక్కొక్కప్పుడవకాశము చాలకపోవుటచే గాబోలును బూర్తిగా చదువకయే విరమింపవలసి వచ్చుచున్నది. అట్లువిరమించి పండితులు మర్యాదకుఁ బాత్రులగుచున్నారు. నేనొకటి రెండు సభలకు వెళ్ళితిని. నాయనభవమునుబట్టి యంతయుని యెరుంగుదును. అప్పుడు నేనింటికి వెడలుచు సాంధ్రపరిషత్తులోని విషయము లేమని నామిత్రులు నన్ను బ్రశ్నింపగా నేమని చెప్పదునా. యని నన్ను నేనుబ్రశ్నించుకొంటిని. అచ్చట తీర్మానమొక్కటియు లేకపోవుటచే పండితులు చర్చించి యిట్లు తీర్మానించి రని చెప్పినట్టిభాగము లేకపోయెగదాయని విచారింపవలసినవచ్చెను. కావున యంతమాత్రపుఁబని దీనిఫలితమై యుండజాలదు. ఇదియొక పత్రికమూలమున నెరవేఱగలదు. ఇందులకు నెక్కువ ధనవ్యయముగావించి పండితుల నొక్కచోటికి సమావేశపరచనేల? సమావేశప్రయోజనము పండితుల యభిప్రాయముల గైకొనునదిగా నుండవలయును. అందులకు ముందే చర్చనీయాంశములను తెలిపి వ్యాసముల మూలమున విమర్శింపవలసినదిగాఁ గోరియొండవలెను. దానికేడిగిన యవకాశమునకుగాను బరిషత్తులమునుగూడఁ మోచ్చించుట సమంజసము. చర్చనీయాంశములనుబట్టి పరిషత్తులముండవలయునేకాని సభాకాలమునుబట్టి చర్చనీయాంశము లుండరాదు. ఇందులకుఁ గాను బరిషత్తుగూడకపూర్వము ఒక నెల యున్నదనగానే విషయనిర్ణయక సభయొకటి సమకూర్చవలసియున్నది. మరియేను బరిషత్తు నిరంకుశముగానుండరాదు. ఇందన్ని పక్షములకును దావుండవలయును. అభిప్రాయములలో భూమ్యాకాశముల యంతరముండవచ్చును. అదిసదుద్దేశములముననే కాగలదు. కాని పొరపాటుండవచ్చును. అయ్యది పండితుల సమృత్తుల మూలమున సవరింపఁబడగలదు.

బాధ్యత

మొదటి యంశములనుబట్టి యీపరిషత్తునకు సాంధ్రభాషావిషయమునఁ బండితుల తోడ్పాటుచే నేఁటేట, దీర్ఘముల రూపమునఁ గొన్నికాసములను గావించెడిబాధ్యతయేర్పడుచున్నది. మరియేనుఆంధ్రభాషలో యేవిషయమును గురించియైన నొకపత్రిక వేయబడినపుడు దానిని జరిపించి తప్పక సమాధానమును చెప్పవలయును. ఇట్టిపనికి బరస్పరహాస్యమువసరము. ఇందుఁ బరస్పరస్పర్ధకుఁ దావుండుటగూడ సహజము. అయిననది విద్యపట్ల నభివృద్ధికమే. "స్వర్ధయావర్ధతే విద్యా" యనిపెద్దలు చెప్పదురు. సాధారణముగా విద్యాంసుల యెడలనట్టి స్పర్ధదుష్ఫలితమును గలిగింపజాలదు ఏది యెట్లయినను "హాపఖనక" వ్యాయమున సత్యాన్వేషణమునకై కడంగుట యావశ్యకము. అట్లుకానాడు భాషాపరిషత్తున కర్థమే

యూరప్ దేశముల నుండి వచ్చిన వారు నియమ ప్రకారమును గూడ ఖండింపవలయును. అట్టి విషయమును తంత్రమునకు భంగకరమనియు నట్లయిన భావము ప్రకటించి పేర్కొనవలయును. గొందర వాచము. ఇది యంతగా బాటింపవలసిగాదు. నియమముల ద్వారా భంగకరముగా, యరగం టయో, పరిశ్రమము గావించునొక ముఖ్యముగా నియమములేక దినమంతయు బరిశ్రమచేయు కార్యములు బలవంతుడగునా? అన్నింటికీని గొన్ని నియమముల త్యాగము. నియమములలో నొకవిధమున మహిమ యుమిడియున్నదనుట సత్యము. కావున భక్తిని నియమములే లేనిచో గడచిన కొలది కొంతకొంతగా మార్పుచేయుచున్నట్లే కనుపట్టి తుదకు భావంతరములో లీన మగు నంతటిదృష్టిని కూడ తటస్థింపవచ్చును. ప్రకృతి ప్రసక్తమైన యావిషయము నింతటితోకా బాలిపరమై యితర సమయములయందు గావించుచున్న గావించవలసిన వేరువేలు నిర్మాణముల నుద్దేశించి దిక్పర్యవసముగా మార్పిడిమిగిలెను.

నిర్మాణము

పరివర్తనమున నొక ప్రకటింపబడుచున్నది. అది సకాలమున వెలువడుటలేదు. కాబట్టి యిన్ని యేండ్లకు ఒక ప్రాచీనపు స్తంభములను ముద్రింపగలిగినో లేదో సంతోషము. క్రింద కేవలమైన శ్రీచైతాని లచ్చారావు గారి రీతికంటే కొద్దిగా ముగించి యాంధ్రలో కృతజ్ఞతకు బాట్రులై రి. భగవంతుడు వారియాత్మకు కాంతి ననుగ్రహించు గాక! సమాజేక సంస్కరణమున జరుగవలెను వ్యాసములను ముద్రింపక పండితులు నిరుత్సాహపరచుట యన్యాయము. ఇతర పండితులకు బంపించినను నాలుగు. విమర్శకోపసంఘము నేటికొక పుస్తకమైనను విమర్శించినట్లు లేదు. అందులకు బిచ్చయ్య త్రవ్వ పహింపవలయును. "సూర్యరాయ నిఘంటువు" బయలుదేరనున్నందులకెంతయు సంతోషపడవలసి యున్నది. ఇందులకు మహాద్వారా ముతోడ యభినవకృష్ణరాయడనదగిన శ్రీరామపుత్రమహారాజు గారికిని తల్లివృత్తాచార్యులకు పరివర్తనాదేశిని గృహింపవలయును. యాంధ్రలో కృతజ్ఞతకు నడుమ చూచుచున్నది. మరియు యాంధ్ర తేలికదా రాష్ట్రమున స్వరసీయ దళింపిన శ్రీరామపుత్ర గారి గావించుచున్న "విజ్ఞాన సర్వస్వము" బుద్ధిజేసి వారియందలి కృతజ్ఞతను బ్రదర్శింపవలసియున్నది. పారిభాషికపదముల పట్టిక గూడ దయచేయవలయును. కామిడివంటి ఒక వ్యాకరణపుస్తకము నిర్మించుటకై కొవ్వార సంస్కృతాంధ్ర పాఠశాలాధ్యక్షులు శ్రీతల్లాప్రగడ సూర్యనారాయణరావు గారు యత్నించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. అవసరమున వారికి బిచ్చయ్య సహాయము గావించి సులభముగా స్వార్థము నిర్వహించుకొనుట యుక్తము. మన యాంధ్రదేశమున సంస్కృతమున నున్నంతమంది పండితులైన చెమగున తేరనుకొందును. అట్టి పండితులను దయచేయగల యాంధ్ర పాఠశాలలను స్థాపించవలసినదిగా యాంధ్ర సంస్థాపాధికారులను గౌరవించును. ఇంక పశ్చాత్తాపపడవలసిన యవసరము చాలనరకు దీక్షించి.

ఉపసంహారము

తమ యనుగ్రహమున నీచమావేశము మార్గదర్శక మగు గాక యిది గూర్చించుచున్నారము. విజ్ఞానయెదుట విచిత్రయోబునరు కృపని యెరింగియు నముదాచారము నిర్వర్తించవలెను. అందులకు కృషింపుడు. దాసుని నమస్కారము. ఒక్క పద్యము జదివి సెలవు గైకొనుచున్నాను.

- కవి విజయమును సభాసంతోషిని
- విజయంబగు సంస్కృతాంధ్ర - విద్యాసంఘం
- విజయమును దేశమాతకు
- విజయముగాతయోంధ్ర - విద్యాసభకు.

తీర్మానములు

తెలుగులో సమావేశమయిన 18వ ఆంధ్రసాహిత్య పరివర్తనాధ్యక్షునిర్వాహకసభలో సీక్రెడిటీ తీర్మానములు ప్రకటించబడ్డాయి.

ఈ సంవత్సరము ఆంధ్రసాహిత్య పరివర్తన మహారాజు ఆచార్య వేంకటరామసాంఖ్యాయనకర్తగారు ఆధ్యక్షుల గౌరవంబున తీర్మానించబడినవి. (అంగీకృతము)

కావ్యనిధి చెలికాని లచ్చారావుగారు, వంగూరి మల్లా రావుగారు క్రింద కేవలమైనందున వారి యకాలమరణమువలన ఆంధ్రభాషను జరిగిన కొంతకాలము పగచుచు వారికి కాల్పితానందము కలుగుగాకయని సభవారి భీష్మప్రాయశ్చదుచున్నారు. (అంగీకృతము)

సభ్యులుగా చేరువారు సామ్యులై యున్నవారకు సభ్యులుగా చేర్చబడదు. (అంగీకృతము)

ఈ క్రిందివారిని సభ్యులుగా చేర్చుకోవడమైనది. ధనము చెల్లించినసభ్యులు పన్నెండుగురు, గౌరవసభ్యులు నలుగురు. (అంగీకృతము)

ఈ క్రిందివారి సంవత్సరము కార్యనిర్వహణముచేసి ఆమోదింపబడినది. (అంగీకృతము)

గత సంవత్సరము తునిలో జరిగిన తీర్మానము ననుసరించి పరివర్తనాధ్యక్షునిర్వాహకసభలో ఆంధ్రదేశమునకు వెంటనే మార్పిడి యవసరము గత తీర్మానములో "కావీవాడకు" ఆచార్య మాటుగ "రాజమండ్రి"కి అని మార్పిడియవసరము తీర్మానించబడినది. (అంగీకృతము)

పరివర్తనాధ్యక్షునిర్వాహకసభలో ప్రకటింపబడిన ప్రాచీనగ్రంథములలోని పాఠములు బుద్ధిపూర్వకముగ మార్పులు ఆచరించుకావలసియు, ఇప్పటివరకు ప్రకటింపిన గ్రంథములకు అనుబంధములుగా ప్రాతిపదికలలో పాఠములు ప్రకటింపవలెననియు తీర్మానించబడినది. (అంగీకృతము)

గ్రామ్యము కాని వ్యావహారికాంధ్రభాషలో పూర్వం ప్రచురము ననుసరించి గ్రంథముల రచయింపవచ్చునని యాసభవారు తీర్మానించుచున్నారు. (అంగీకృతము)

ఇట్లుపైని పరివర్తనాధ్యక్ష సభలు జరిగించినప్పుడు ముఖ్యమైన కార్యములను గురించి కలెక్టురు గురించి యొక్కొక్కదాని కొక్కొక్క యేర్పరిచి దానియందాసక్తిలవారు దానితో సంబంధించిన విషయము నవి సరముగా చర్చించుటకు అనుమతిమగునట్లు చేయవలయునని తీర్మానించబడినది. (అంగీకృతము)

పరివర్తనాధ్యక్షుల తలపెట్టిన యన్యములు అనేకములు వెలువేరవందుకు ఈ సభవారు మిక్కిలి విచారించుచున్నారు. (అంగీకృతము)

చందాలు చెల్లింపని సాధారణసభ్యులపేళ్లు ఈ తారీఖు మొదలుకొని ఆరుమాసములలో గా బాటిపూరి గా చెల్లింపబడిన రీతివలన నుండి తొలగింపవలయుననియు అట్టివారు మరల సభ్యులు కాగోరనయెడల బాకీయున్న సామ్యుతో కూడా ముందుగా క్రితచందా చెల్లింపవలయునని తీర్మానము. (అంగీకృతము)

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ సంఘాధ్యక్షులను శ్రీమూర్తి వెంకట సరసింహాశ్రమిగారు తంజావూరు పరస్మత్ మహాశ్రమ గ్రంథాలయమునందు గల యాంధ్ర గ్రంథముల వివరణపట్టికను దయచేయుటనుగూర్చి వ్రాసిన యాత్రము జదివి అందుకై రు. 500 ముందు సంవత్సరము బడ్జెట్టులో చేర్చుటకు తీర్మానము. (అంగీకృతము)

రాజమహేంద్రవర గౌరమాగ్రంథాలయమువారు తమ భవనమున పరివర్తనాధ్యక్షులయనునకు దగినంత తావిచ్చెదమని తేల్చి వ్రాసియున్నారు గాన ఆ వ్యాసమునకు వారి నభినందించుచు గ్రంథాలయసంఘమువారి ఈ తీర్మానము పరివర్తనాధ్యక్షునిర్వాహకసభలో ఆరుమాసములలో గా కార్యనిర్వహణముచేయవలయునని యాసభవారు తీర్మానించుచున్నారు. (అంగీకృతము)

క్రింద కేవలమైన శ్రీ కొమరాజు వెంకట లక్ష్మణరావు గారి సహాయమున శ్రీ తల్లాప్రగడ సూర్యనారాయణరావు గారిని కార్యదర్శిగ నియమించుచు కార్యనిర్వహణము రాజమహేంద్రవరమునకు మారువరకు మ. రా. శ్రీ సుమ్యమూరి వేంకట రంగారావుగారు ఇప్పటివరకే యచ్చటి కార్యక్రమమును జరుపుచుండవలెనని యాసభవారు తీర్మానించుచున్నారు. (అంగీకృతము)

సాహిత్య పరివర్తనయొక్క నిబంధనలను ఈసభలో సామోదింపబడిన తీర్మానముసారముగా మార్పులకు ఈక్రింది

వారి సుపసంఘముగా చేర్చుచున్నట్లునది. వీరి నివేదికమును ఈ లేదీ మొదలు ఆరుమాసములలో గా పరివర్తన కందజేయవలెను.

కార్యదర్శి:—తల్లాప్రగడ సూర్యనారాయణ రావు గారు.

సభ్యులు:—అయ్యంకి వెంకట గుణయ్యగారు, చిలుమూరి నారాయణరావుగారు. (అంగీకృతము)

పరివర్తనాధ్యక్షులు చెల్లింపవలసిన చందాలు తరగతివారిగా సంవత్సరమునకు రు. 6, రు. 4, రు. 1 చొప్పున ను. 11 డ. 6 ల యవసరము, రు. 1 చెల్లింపవారి కొట్టు నిచ్చునధికారముమాత్రముండవలెననియు, రు. 4 ల నిచ్చువారికి ప్రతికూడ పంపవలయుననియు, రు. 6 ల నిచ్చువారికి మధికారముతోపాటు కార్యనిర్వాహకసభకు ప్రతినిధులుగా నిలుచు సభికార ముండవలయుననియు సీసభవారు తీర్మానించుచున్నారు. (ఎవ్వరు సంగీకరింపలేదు. తీర్మానము తోసివేయబడినది.)

రాజీవు నాంధ్రసాహిత్య పరివర్తన సంగ్రహముండలములో జరుపుటకు గాను అవ్వనించుచున్నాము. సభవారి సామోదింపగోరుచున్నాము. ఈ ప:—కొన వెంకటరాయ శ్యామగారు, గుంటూరుజిల్లా. (అంగీకృతము)

అధ్యక్షులను శ్రీయత ఆచంట వేంకటరామసాంఖ్యాయనకర్తగారు పరమకారముతోను సమర్థతతోను సభాకార్యక్రమమును ముగియించుననియు నిర్వహించినందులకు ఈసభవారు వారికి హృదయపూర్వకమందనముల నర్పించుచున్నారు. కచ్చిన ప్రతినిధులకు సమస్తసౌకర్యములను గలుగజేసి యాదరించినందుకు అహ్వనసంఘాధ్యక్షులకును కార్యదర్శులకును అహ్వనసంఘమునకును మందనముల నర్పించుచున్నారు. (అంగీకృతము)

చేంబరేనుగారి వెయిన్ బామ్

వాత నొప్పులు, నడుమగొప్పి, కాలినగాయములు, కలనొప్పి, వండనొప్పి, నరుకులు, చెబ్బలు మున్నగునవి దీనివలన తప్పక గుణ మగును.

అన్ని జాగాలలో వికాయమునకు దొరకును.

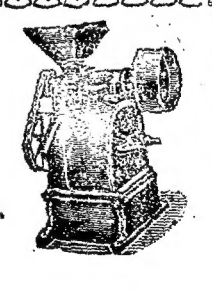
కవచారి

సీసా 1-6 రూ. 1-0-0 వి. పి. సహా రూ 1-6-0

దగ్గు క్యానకములందు బుహినతలన ఏర్పడును. ఇది అనేకవిధములు కైత్యములన ఏర్పడిన దగ్గు. శిశుకాలమున కుబిరించు దగ్గు. క్యానకముల కూర్చు వాళములందు ఏర్పడుదగ్గు. ఉప్పుననూ, క్షయదగ్గు దగ్గుకు సేవించవలసిన నందు దగ్గు నిధమును బట్టి యుండును.

ఆమ్మతాంజనము దిబో, మదరాసు - బొంబాయి.

మెషిన్లు అమ్మకము

1. క్రొత్త 16 సుట్టుముల పవరుగల హోరన్నులి యింజను.
2. క్రొత్త 12 సుట్టుముల పవరుగల బెట్టి యింజను.
3. మంచి సకెండుహోరు 20-25 సుట్టుములపవరుగల ఆక్రాయుడుపైపు, హోరన్నులి యింజను.
4. బెట్టి రైసుమాల్యు పాలిషర్తో సహా నెం 1 ను 7 ను.
5. క్రొత్త 18 అంగులము పేగముగల షేపింగ్ మెషిన్.
6. 14 అంగులము డ్రైయింగ్ మెషిన్లు, వర్మికల్, వీడియెల్లు.
7. క్రొత్త 12 అడుగులు X 8 1/2 అంగులం చూక్కు, కట్టింగ్, లేపు, యింకా వుపయోగించిన 12 అడుగులు X 10 అంగులం, 12 అడుగులు X 10 1/2 అంగులం లేపులన్ను ఉన్నవి.
8. ఉపయోగించిన 50 సుట్టుముల పవరుగల, బ్లాష్కోవ్, 65 సుట్టుముల పవరుగల, రప్టరు, ప్రాప్టరు, క్రూడా యిలు యింజను, (బొంబాయి స్టాకలోగలవి.)
9. ఉపయోగించిన 20 సుట్టుముల పవరుగల, మార్షలు, డబ్బిలు, సిలిండరు, పోర్ట్విలు, స్ప్రింగ్, యింజను. (కలోకత్తా స్టాక్కులోగలవి.)

మాయొక్కధరలు మిక్కిలి తక్కువ, వచ్చిచూడుము.

బి. డి. బెట్టి అండ్ కంపెనీ, 8, సెంబుదానువీధి, చెన్నపురి.

మదరాసు శాసనసభ

నిన్నటి కార్యక్రమము

స్టాండింగ్ ఆర్డరులు

నిన్న మదరాసు శాసనసభలో ప్రశ్నోత్తరములు ముగిసినవి, సం. 2, 6, 31, 32, 77, స్టాండింగ్ ఆర్డరులకు సవరణ ప్రతిపాదించెదమని జి. రామేశ్వరరావు రా. బి. ఎ. ఎన్. క్రిష్ణరావుగారు పంపిననోటీసులు విచారించబడెను. ఇవి సెలక్షన్ కమిటీచే విచారణ కంపబడెను.

ఇరిగేషన్ బిల్లు

ఇరిగేషన్ బిల్లు సవరణలు పిమ్మట చర్చింపబడెను.

ఇరిగేషన్ బిల్లుకు మరమ్మత్తు జరుగవలసి యున్నపుడు జిల్లా కలెక్టరు ప్రభుత్వంపై తీసికొనవలసిన చర్యల గూర్చి డిసెంబరు 16 కి క్లాజున ఇ. డబ్ల్యు. లింగం యారీతిగా సవరణ ప్రతిపాదించి:—“మరమ్మత్తు చేయించి అందుకనుగుణము ప్రభుత్వమువారివద్ద పుష్కరికమును” అను పదములకు బదులు “సివిల్ కోర్టులో కేసు జేయవచ్చును. అప్పుడు కోర్టు వారు సదరు మరమ్మత్తును ఎవరు ఎప్పుడు చేయవలసి యున్నది యు నిశ్చయించెదరు.” అని యుండవలెను.

ఈ క్లాజును యిప్పుడు చర్చించుటచే చాల అనర్థములు గలుగునని ఆరోపించినప్పుడు ఆర్డీ ప్రాయశఃపడిరి. కావున దీని శర్యు చేరక సారికి వాయిదా వేయవలెనని లామెంబరుగారు కోరిరి. అట్లంగీకరింపబడెను.

17 వ క్లాజున క్రిస్టియనల యు ప్రతిపాదించబడవలసిన యధారితినే ఆమోదించుట చట్టమున చేర్చబడెను.

18 వ క్లాజు

జిల్లా కలెక్టరు అనుభవలేనిది ఎవ్వరును ఇరిగేషన్ పనిలో దీనినిగూడ మాన్యుట మరమ్మత్తుజేయుట లేక నిర్మాణముజేయుట దివర్బరూడవని యాక్టాజు డిలెపునున్నది. దీనిలో “తనహక్కును సమర్థమున పిల్చికోర్టుద్వారా స్థిరపరచుకొంటేనే తప్ప” అను మరమ్మత్తు జేర్చవలెనని సి. జి. ఎన్. నరసింహ రాజుగారు సవరణ ప్రతిపాదించిరి. ఈ క్లాజునందు నూచించిన ప్రభుత్వార్థిక కారము 4,7,8, క్లాజులలో చేర్చవలసినదనియు, అందుచే నిది యవసరమనియు, యిదియున్నచో మరమ్మత్తు సులభమనెననియు చెలిపిరి. తమారమంగలము జమీందారుగారు బువరచిరి.

సవరణ సంగీకరించినచో చాలచిక్కులు వాటిల్లునని లామెంబరుగారు నూచించిరి. ఈ క్లాజునందు చేర్చవలసినట్టి సమలను రయితులకే విడచి పెట్టినచో నీరువదులుట గట్టుకొట్టుట మున్నగు విషయములలో తగవులువచ్చుననియు, ప్రత్యేకవ్యక్తులకు విడచి పెట్టినను వారు తప్పక ప్రభుత్వమువారి నే గోరక మానరనియు సర్. కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు చెలిపి సవరణను ప్రతిఘటించిరి.

టి. ఎ. రామలింగచెట్టిగారు, క్లాజును రెండుగా విభజించిన బాగుండునని నూచించిరి. మొదటిభాగమునుబట్టి రయితులహక్కుల గాహుటకు సవరణ యవసరమని చెలిపిరి. అడ్వోకేటు జనరలుగారు సవరణను ప్రయోజనములేదని చెలిపిరి.

సవరణ ఓటునకు దేగా ఓటిపోయెను. సభవారంతట ఫలహారమునకు లేచిరి.

ఫలహారానంతరము

సభవారు మరలగూడవలసినదే కాని ముఖ్యరామున గారు యాదిగను నూతనక్లాజును 19 వక్లాజుగా చేర్చవలెనని ప్రతిపాదించిరి:—

“ఇరిగేషన్ పనులపై ప్రభుత్వమువారికి దిక్కులేమనునట్లున్నగు అధికారములు చెలాయించుటకు 9 వ సెక్షన్ ప్రకారము జేయుప్రకటనల నలన స్థాపనములకుండు స్వంతాధికారమునకు భంగము వాటిలదు.”

అంకి నేను ప్రసాదుగారు ప్రతిపాదనను బువరచిరి. జమీందారుల హక్కుల నిలబెట్టుకొనుటకు యిదితయ్యు అవసరమని చెలిపి.

గౌ. సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు సవరణ అతిచాలదృష్టి గలిగియున్నదని కారణముచే సంగీకరింపబాలననిరి. ఇంతకన్న, పి. క. ప్రభాకర్ శాస్త్రిగారు భూస్వామికి ఇరిగేషన్ పనులయందు చేపలబట్టుట, పచ్చిక, చెట్లు మున్నగుహక్కులను గూర్చి ప్రతిపాదించిన సవరణ అంగీకరింపబడుట, పిల్చిగూడున్నది. ముఖ్య యుగారి తీర్మానము విశేషముగ లేనందున తగవులు బుగను. అని లామెంబరుగారు చెలిపిరి.

రామనాథు రాజుగారు ముఖ్యస్వామి శాస్త్రిగారి సవరణ చాలదని చెలిపిరి. సందేహ నివృత్తికై యాసనరణ యవసరమని నరసింహ రాజుగారు చెలిపిరి. ప్రభుత్వమువారు జమీందారుల హక్కులను నిర్వచించిన బాగుండునని పి. ఆంజనేయులుగారు నూచించిరి.

రామనాథురాజుగారు 18 క్లాజు తరువాత యాదిగను రీతిని నూతనక్లాజు చేర్చవలెనని ప్రతిపాదించిరి:—“9 సెక్షన్ ప్రకారము ఇరిగేషన్ లేక డ్రైయి నేడవనిగూర్చు యుండు ప్రకటనలను దాని హక్కులను దానినైనందు అధికారము కొరతవడదు.”

ముఖ్యరామున గారు దీని కంగీకరించి తనసవరణ నుచ సంగీకరించు నెను.

ఎ. రామస్వామి మొదల్యారుగారు రామనాథు రాజుగారి ప్రతిపాదనకు వేరొక ప్రతిపాదన చేర్చిరి. “9 వ సెక్షన్ లో నూచించబడిన అన్ని ఇరిగేషన్ పనులయందు భూస్వామికి చేపల పచ్చిక చెట్లపై గలహక్కులకు ప్రతీకారద్రవ్య మొసగి నచో హక్కులు కొరతవచ్చు.”

ఈ రెండు ప్రతిపాదనలు ఓటునకు పెట్టిగా సంగీకరించబడెను.

19 వ క్లాజు

పదవ చర్చించబడెను. ఈ క్లాజునకు చివరను వ్యాఖ్యానము యారీతిని గలదు:— ఏ ఇరిగేషన్ పనిలోని నిర్మాణము భూమిపై ప్రవాహములయను అపయోగించబడినచో దాని ననుభవించినచో గణించబడును.

“అట్టినిరు యామందునుండి అనుభవించునట్లు గణించబడును.” అని లి. నునిస్వామి వాయుడుగారు సవరణ ప్రతిపాదించిరి. ఇది యవసరమని లింగం యెదుర్కొనిరి. కొంత చర్చ జరిగినపిమ్మట సవరణ ఉపసంహరించి కొనబడెను.

“భూమిపై ప్రవాహములయనున లేక, తొండి వేయుట వలన లేక నదీగర్భమున కార్లులు త్రవ్వకములు” యని చేర్చవలెనని సి. ఆదినారాయణ చెట్టిగారు ప్రతిపాదించిరి. జిల్లా యముడి వీరు రెండుటలన సాగవర్చినచో పది వ్యాయము అనుభవవర్తించే యగునుకావున దీనిపై కేసు అవసరమని సి. వి. నరసింహ రాజుగారు చెలిపిరి.

లింగం సవరణను ప్రతిఘటించిరి. దీనిపై మిగిలినవర్చ నేడు జరిగినది.

అంతట సభనాటికి ముగిసెను.

గవర్నరు

మలతారు వర్తకుల కార్యక్రమము

కార్యక్రమ, అక్టోబరు 20:—లింగియేర్పాటుచేయబడిన మలతారు వర్తకుల కార్యక్రమమున గవర్నరు పరివారముతో హాది ఫిరకగుండా 28 లేడికి మంత్రేకికెట్టును. అప్పుట హిమాయ తుల్ మన్సిఫ్ భవారి రాయవారమును విని తిందొట్టిరెంగిలుకు దగ్గన విచ్చును. తరువాత తూటారుమీద మలవర్తరం పోయి మహాహ్మము ఫలహారము ముల్లపూరంలో యిల్లికాట్టుదంతట లతో చేయుదురు. దిగువ మలవర్తరంలో రాయల్ అల్లెరు రైపులనుచూచి కె. మొయిదీన్ గారిస్వాగతమును స్వీకరింతురు. అప్పుటినుండి తూటారులో నీలంబూరువైలి మలతారు స్పెషల్ పోలీసుకాంపునుచూచి ఆరాత్రికి దిద్దిపైసారెట్టుఅఫ్ సరు బంగారాలో మందురు. మదువాటియనయమున బయలుదేరి నెదుంగాయమునకుపోయి గవర్నరుగారు ప్రభుత్వమువారి అధ్యక్షులను పరీక్షింతురు. లింగి. నీలంబూరుకు ఉదయముననే 9.30 నిమిషములకుచ్చి ఫారెస్టుకాన్స్టేబుల్ కొసంగు ఉదయ భోజనమును స్వీకరింతురు.

తరువాత వందూరు, కలికరా, పండికాడ్, మేలూరు, పెరిం తెలమన్నాలగుండాపోయి ఫుల్లంగోడు రబ్బరు ఎస్టేటునుచూచి 24 లేడికి పారనూరులో సాయంకాలము 4.45 నిమిషములకు బయలుదేరు ప్రత్యేక రైలుబండికి అడుకొనును. (ఆ. ప్రె.)

ఫారీదాబాద్

రంగూను, అక్టోబరు 21:—రెండు ఎగ్జిక్యూషన్ కేసు లో జప్తివారంటుల లేదీలను మార్చినందుకు బోట్లకలవాడు ను ముగిసిపెటలు కాన్సిటరును ఆగు ఖాన్ బహుదూర్ డబ్బాస్, హెచ్. అబ్దుల్ రహమాన్ గారిమీదను, ఎర్లదును కమీషను యేజింటును ఆగు యస్. పి. యస్. వశీ అయ్యరమీదను చల్లామేజిస్ట్రేటు యిక్ నేను ఫారీదాబాద్ లకు వెళ్లును. ముద్దాయిలు నిర్దోషులమనిరి. పిన్ సమాధానము చెప్పకొనుటకు అక్టోబరు 20 లేడి నిడుచుంపబడెను. ఆ. ప్రె.

మార్పు కృష్ణా జిల్లా కాంగ్రెస్ సంఘము- బంపరు

బెల్లూము కాంగ్రెస్ ప్రతినిధి యెన్నికలు

ఈ సంవత్సరము బెల్లూములో జరుగనున్న జాతీయ మహాజనసభకు (కాంగ్రెస్) యీ జిల్లానుండి జనాభా ప్రకారము 18 మంది ప్రతినిధులనుచూత్రమే పంపవలసియున్నది. ప్రతినిధులుగా పోషలవినవారు యీ క్రిందినమానా ప్రకారము దరఖాస్తుపూరము పూర్తిచేసి మూడుదూపాయల రుసుముతో సహా యీ నెల (అక్టోబరు) 25 లేడినాటికి మార్కెట్ ప్లాస్ మనకు చేరునట్లు పంపవలెను. అటుపిమ్మట రాబడే దరఖాస్తు లంగీకరింపబడెను. అర్హులైన గానుండువారు ఏ జాతీయోబ (గామజీవట్టణ) సంఘమునందును సభ్యులుకావలసిగాని; ఆ సంవత్సరమునకు చెల్లించవలసిన శాల్లణాల చందాను చెల్లించనియెడలకాని, దరఖాస్తు నిరూపణ సంతకములు లేకుండైనగాని, దరఖాస్తుతో పంపవలసిన రుసుమును పంపని కారణముచేగాని దరఖాస్తు నిరాకరింపబడును.

ఈ జిల్లానుండి ప్రతినిధులుగా పంపవలసిన 18 గురు సభ్యులలో అఖిలభారత జాతీయోపసంఘ సభ్యులకరున్నందున వారధికారరీత్యా సభ్యులగుదురు. కనుక తక్కిన ప్రతినిధి స్థానములు పన్నెండుమూత్రమే యుండును. పన్నెండు కంటే యెక్కువదరఖాస్తులు రాబడెయెడల నవంబరు నెలలో యెన్నికలు జరుగును.

అర్హులైన దరఖాస్తు నమోదా

- 1. పేరు చిరువాహ.
2. రెండ్రేక భర్త.
3. ఏ సంఘములో సభ్యుడు.
4. తాలూకా జిల్లా.
5. వయస్సు.
6. కుటుంబ లేక మతము
7. వృత్తి.
8. క్రియ పురుషుడు.
9. తానుగారు నియోజక ప్రదేశము.
10. తాను ఏ సంఘములో సభ్యుడో ఆ సంఘములో మరె యిద్దరి సభ్యుల సంతకములు.
11. తన సంతకము.

మరా:— దరఖాస్తుపూరములు కావలసినయెడల కైకలూరు మ-రా-క్రి ఉప్పలూరి ముత్తెరాజుగారివద్దను, ముదిలే పల్లి తూర్పు కృష్ణా జిల్లా కాంగ్రెస్ ఖద్దరుడిపోలోను గుడివాడ జిల్లా ఖద్దరుడిపోలోను, పోమురు- ఖుడియూరము సాంబయ్య గారివద్దను, అయలూరు- మల్లెల రామకృష్ణమూర్తి గారివద్దను, అవనిగడ్డ- తూ. కృ. జి. కాంగ్రెస్ ఖద్దరు డిపోలోను, పెద కల్లెపల్లి- సునర్ల కృష్ణమూర్తి గారివద్దను, పులిటిగడ్డ- వరుయాకి లింగయ్యగారివద్దను దొరకగలవు.

భైరవభొట్ల వెంకటసుబ్బారావు కార్యదర్శి.

ధన్వంతరి జయంతి

ధన్వంతరి జయంతి దినమునుగురించి ఆంధ్ర ప్రాంతమున కొంతసందేహ మేర్పడి కొంత చర్చ జరిగెను. అఖిలయము గడచిన కార్తిక మాసమున ఎలూరున జరిగిన ఆంధ్ర విద్యవైద్య పరిషత్తును గడచిన మొయి నెలలో చెల్లారు పురమున జరిగిన 9 వ ఆంధ్రవైద్యసమ్మేళనమునను చర్చింపబడి నిర్ధారణ చేయబడెను.

అనిర్ధానము:—కార్తిక బహుళ గతి దశి నమత్రమధనోద్ధూత ధన్వంతరి జయంతి దినము అక్టోబరు 22 బహుళ గతి దశి దినోద్ధూత ధన్వంతరి జయంతియనని ప్రమాణ పరిశీలనమున ఎర్పాటు చేయబడెను.

కావున ఆంధ్రులందరూ కార్తిక బ గతి ని ఆది ధన్వంతరి జయంతిని అక్టోబరు 22 బ గతి ని అపర ధన్వంతరి జయంతి ని జరిపి ఆయురారోగ్యంబుల పొందెదరు గాక.

ధన్వంతరి జయంతిని జరుపు పూజావిధానమును కల్పము ను ధన్వంతరి చండేశును ముద్రింప బడియున్నది. చలినవారు రు. 0.50 పొట్టు తిక్కలు పంపి తెప్పించుకొన వచ్చును.

శ్రీమంత్ ప్రతివాది భయంకర కృష్ణమూచార్యులు, ఆంధ్రవైద్యమండలి అధ్యక్షుడు, ఏలూరు, కృష్ణా జిల్లా.

రంగూను 21 అక్టోబరు:— బ్రిటీషు సామ్రాజ్యప్రద
ర్శనమునకు ఇంగ్లాండునుండి పోయిన బర్మావారు నేటియధ
యమున తిరిగిరాగా శత్రువద్ద ప్రదర్శనసంఘమువారును తక్కిన
జనులును గుంపుగా నూడి స్వాగతమొసంగిరి. ఫారెస్టుమంత్రి
జె. యె. మాంగ్క్యీగారును పొన్సుట్రస్టు చైర్మను జె. యె. బెన్రి
గారును ఉపన్యసించుచు వెంబ్లీలో ప్రదర్శనమును జయప్రద
నముగా ఆరంభించినది. వారికి కంఠనము లభ్యమయి. (అ. (కె)

చీటిఫండు దగాలు

సహకారపద్ధతి పరిపరివిధముల పరిమియించుచున్నది. సహకార సంఘములయందు ఫిర్యాఫీ తనఖాపెట్టుకొనియు, ప్రాసోబుమీదను స్వల్పవడ్డీలకు అప్పులిచ్చుచున్నారు. అప్పు పుచ్చుకొనువారికి జామీనుదారులు ఉండుచున్నారు. ఈ అప్పులు ఫలాని లేదీనిగా వడ్డీతో సహా చెల్లించవలయునను నియమకము, ఆ ప్రకారము వసూలుచేయుటయొ, వసూలుకానిచో చర్యమీద వసూలుపరచుటయొ, సంఘముల లెక్కలు తనిఖీ చేయుట మున్నగు కార్యక్రమ ముండుటలన దగా జరుగుట కేమాత్రమును అనికాశముండదు. మదరాసు ప్రెజిడెంటుమన్నగు ప్రాంత్యముల నుండివిధమున సహకారపద్ధతులను చీటిఫండు లను నడపుచున్నారు. ఇట్లుచి త్రూవము కుక్కుగొడుగులవలె మొలచి నశించిన ప్రావిడెంటుఫండుల పగిలి మోసమున కాక రమ్యలైయున్నవి. అన్నియు మోసము గావించెననియు, ఈ ఫండులను ఏర్పరచువారెల్ల మోసగాండ్రనియు చెప్పనుగాని ఈ పద్ధతినామ్రము మోసములకు తావొసంగ ననకాశము గలిగి యున్నది. సహకారపద్ధతులను చీటిఫండు ఈ వైపుల చాల గలవని యొక ప్రముఖుడు ఏసందర్భముననో జ్ఞాపకముకేడు గాని తను ఉపన్యాసముననో, వ్యాసముననో డెలుపుట గాంచి సంకెంపించిరి. గాని అతభవమున యీ చీటిఫండులయందు మోసమున కెక్కువ యనకాశము లున్ననని గ్రహింపగలిగిరి. 10 మంది చేరి నెల 1 కి మనిషి 1 కి 5 రుపాయల చొప్పున 50 రుపాయల ఒకరివద్ద యివ్వవలెను. వారు ఈ పదిమంది చేర్చిన వ్రాసి ఒక పిల్లవానిచేగాని పిల్లదానిచేగాని ఒక సంచితోగాని పెట్టెలోగాని ఉంచినచీట్లను పైకేటియించి అందు మొదటిచీటి పై వచ్చిన సేరస్తుదారునకు 50 రుపాయల మొదటి నెల లో యిచ్చును. అతను నెల 1 కి 5 రుపాయల చొప్పున పది నెలలు యిస్తూ 50 రుపాయల తీర్చుకొనవలెను. వడ్డీలేదు. రెండవదాని చీటి యగా వచ్చిన సేరస్తుదారునకు రెండవనెలలో డబ్బుముట్టును. ఈ ప్రకార పదితూరాలు చీట్లుతీసి ఎవరికేతూరి చీటి తన సేవతో వచ్చునో అన్నో నెలలో అతనికి సొమ్ము ముట్టును. కొందరు సొమ్ముముట్టుక పూర్వమును, కొందరు సొమ్ముముట్టిన తర్వాతను మొత్తమున 10 నెలలపాటు నెల 1 కి 5 రుపాయల చొప్పున 50 రుపాయల చీటిఫండుపెట్టిన ఆసామివద్ద చెల్లించవలెను. ఇది యొకవిధమైన సహకారపద్ధతి చీటిఫండు. ఏ నెలలో వసూలుయిన సొమ్ము ఆ నెలలో యివ్వవలసినవానికి ముట్టువచ్చును యివ్వ వలసినవా రివ్వకున్నను ఫండు దివాలాతీసినట్లు బావించవచ్చును పై విధమున నే 10 మంది చేరి నెల 1 కి మనిషి 1 కి 5 రుపాయల చొప్పున 50 రుపాయల ఫండుపెట్టినవారి వద్ద కట్టు బుయు అతను లాబీచీట్లు వేసినట్లు చీట్లుకులికించి 'శ్రీ' అను చీటి ఎవరికేవలె వచ్చినప్పడు వచ్చునో ఆమె త్రమును ఆ నెల లో అతనికిచ్చుటయు యిటులనే ప్రతినెలా తులికించి 'శ్రీ' అను చీటి ఎవరికేవలెవచ్చిన వచ్చునో సొమ్ము వారికిచ్చుట తటస్థించును. దీనిని వడ్డీలేదు. మొదటిపద్ధతిలో ఎవరెవరికి ఏ నెలలో ముట్టువలెనో మొదటనే నిర్ధారణయగును. రెండవదానిలో ప్రతి నెలా తులుతులవలన ఏ నెలకానెల డబ్బు ముట్టువలసినవాడెవడో కేలును.

ఇక మూడవది నేలంపాటపద్ధతి 10 మంది చేరి నెల 1 కి మనిషి 1 కి 5 రుపాయల చొప్పున ఒకరివద్ద నిచ్చు ఏర్పాటుండును. అనగా నెల 1 కి 50 రుపాయల ఒకరివద్ద చేరును. ఈ పదిమంది ఒకచోటచేరి నేలంపాటపాడుదురు. ఒకరు 10 రుపాయల తగ్గించి ఎత్తుకొనెదననును; మరియొకరు 15 రుపాయలు. ఇటులనే ఎవరు ఎక్కువమొత్తమును తగ్గించి తీసికొందుకో వారి కానెలలో ఆసొమ్ము ముట్టును. ఎంతమంది ఈఫండులోచేరిన అన్ని నెలలీ నేలంపాట జరుగును. ఈపద్ధతులన డబ్బుఎత్తుకొన్నవాడు తగ్గించి తీసికొన్న మొత్తం తక్కిన భాగస్వాములకు వడ్డీక్రింద ముట్టును. ఇందు నెల 1 కి మనిషికి 3, 4 రుపాయల చొప్పున వడ్డీ యిచ్చి నట్లుకూడ గన్పించును. కక్కుర్తికి డబ్బు లభించు ననుమాటయే గాని వడ్డీ సొమ్ము నివ్వవలసినవచ్చును. ఈఫండులమొత్తములు, జరుగు కాలపరిమితి, ఫండుసంకు చేరిన సభ్యులనుబట్టియు, ప్రతినెలా చెల్లింప సేర్పరచుకొన్న ప్రీమియమునుబట్టియు మారుచుండును. ఈఫండులన్నియు చాలవరకు నమ్మకముమీద జరుగుచున్నది. ముందుగా డబ్బుపుచ్చుకొన్నవారే ఫండుసేర్పరచినవారు యిచ్చునది తక్కినసొమ్ములయినను, యితను తోసి వేసి పాడినమొత్తం సహకలుత్తుకొని అసలుమొత్తంకు నోటు వ్రాయించుచుండును. ఇతను ప్రతినెలా, ఫండు అంత మొందునరకు ఏ నెల రెంత ప్రీమియము పాట ననుసరించి చెల్లిక వవలెనో అంత చెల్లించుచూ అభయ తాన

వ్రాసిన నోటును వాపకు పుచ్చుకొనవలెను. ప్రీమియం తక్కిన చెల్లించినను మొదట ప్రతినెలా చెల్లింప సేర్పాటు చేసుకొన్న ప్రీమియం మొత్తమునే నోటు మీద ప్రతినెలా వసూలుచేయవచ్చును. ఈఫండులు సాధారణముగా మోతుబతులు నాదారులుగూడ స్థాపించుచున్నారు. ఈఫండులలో చేరువారు ఫండు సేర్పరచువారి యొగ్యతను గ్రహించి చేరవలసియుండును. ఈఫండుల సేర్పరచుకొనవచ్చు సాధారణముగా మూజావానీ యేర్పాటులేగాని వ్రాతమాలకీర్పాటుండుటలేదు. నమ్మకమే ప్రాధాన్యముగనున్నది. ఈఫండులలో సభ్యులక చేరువారు సాధారణముగా లోకవ్యవహారమున వారి లేదనివారు వివిగనున్నారు. కక్కుర్తికి డబ్బులిక్కినని కొందరు, వడ్డీవచ్చునని కొందరు పొట్టకైత తనక శ్రమకొర్చి పంపాడించిన ద్రవ్యమును ప్రీమియంక్రిందకట్టి కొందరు మోసపోయి విలపించుచున్నారు. చీటిఫండు సేర్పరచినవాడు డబ్బు తీసుకొన్నవారినే దస్తావేజులు వ్రాయించుకొనవచ్చును. గాని తక్కిన సభ్యులు చెల్లించినమొత్తముల కేవల కానెల రసీదులిచ్చుటలేదు. దస్తావేజులు వ్రాసినవారకు ఏ నెల కానెల తాము చెల్లించిన ప్రీమియములను దస్తావేజులమీద వసూలుచేయుటలేదు. అంతయు నమ్మకముమీద సాగిపోవుచున్నది. నేనును 2, 3 వార్డు ఈచీటిఫండుల తేరినిగాని అవన్నియు సవ్యముగ నే నడచినది. నడచినను ఫండు సేర్పరచినవారి ఘరానాతనము యొగ్యతయే ఈఫండుల జనుమనకు ప్రాధాన్యమనియు వ్రాతమాలక నియామకము లుండకుండుట చాలలోపమనియు ఈది గుఱ కథలన ఎల్ల రును గుఱపాతము గ్రహింపవచ్చును. లోగడ ప్రావిడెంటు ఫండులనోట మట్టిగొట్టినట్లే ఈఫండుల సేర్పరచువారుగావించుచుదగాలు జరుగకుండునట్లు ప్రభుత్వమువారు కొన్ని నియామకముల సేర్పరచి ఈఫండులపైనిగూడ ఫుండుల అవసరము. ప్రెజిడెంటుచేరిన మాంబకం కవరై పీథిలో సానం రాజాపెట్టి ఇతనిభార్య ఆండాశమ్మయ్య 3 వ పద్ధతినీ నొక చీటిఫండు నేర్పాటుచేసిరి. ఇందు మొగవానివృత్తి నేతవైరా ఆడదానివృత్తి దోసెలంగడి. నెల 1 కి 10 రుపాయల ప్రీమియం చొప్పున 280 రుపాయల మొత్తము సేర్పరచి 28 గురు సభ్యులను చేర్చుకొనిరి. ఒక్కొక్కసభ్యునికి అంతరసభ్యులను గలరు. వీరికి ఫండు సేర్పరచునపుడు కవరై పీథిలో చిన్నయిల్లు కలదు. దోసెలంగడికలదు. ఈఫండు నుమారు 9 మాసము లెట్లా జరిగినది. ఇందులో మొదటిమాసం మొత్తంఫండు సేర్పరచినవారే ఎత్తుకొను మామూలు ననుసరించి పై ఫండుసేర్పరచినవారు తీసికొనిరి. తర్వాత నుమారు 2 నెలలు వరుసగా పాట పాడినవారు తీసికొనిరి. ఈలోగానే ఫండు సేర్పరచినవారు తమకుతీరమును మరమ్ముతుచేయ ప్రారంభించిరి. వీరికి డబ్బు ఎచ్చటిదని యనుమానము కొందరి కంతురించెను గాని వారిని ప్రశ్నింప ఎవరికేమి అవసరము? 4 వ పాటలో కాబోలు సొమ్ము ముట్టువలసినవారికి పూర్తిగా ముట్టలేదు. అప్పుడే సందేహములు ప్రెవలెతినవి. గృహములోకూడ భార్యాభర్తలకు కలసాము లంకు రించినవి. చివరకు గృహముముట్టులయ సంతారము తీతారగుటయు, ప్రీమియం కట్టుచున్న వారు గడ్గోలు లెట్టులయ తటస్థించెను. ఈఅంతకి లభములలోనే మరి 3, 4 పాటలు జరిగెను. ఇక చీటినిలచు ముందరపాట ఎవరో అయ్యవారిదని చెప్పి ఆండాశమ్మయ్య పాడి ఆమె త్రమునుకూడ తానే ఎత్తుకొనెను. ఇట్లు 8 పాటలసొమ్ము దగ్గరదగ్గరగ తీసివేసెను. ఇప్పటికి నుమారు 9 పాటలు కాబోలు జరిగినవి. అందు 3 పాటలు ఆండాశమ్మయ్య పాడినట్లుయెను. సొమ్ము పుచ్చుకొనిన తక్కిన 5, 6 గరినుండి భార్యయో భర్తయో తమపేర దస్తావేజులు వ్రాయించుకొనిరి. తుదకు ప్రీమియం కట్టువారి గాఢసంతయు గ్రహించి నిగడదీయగా నిందరీ మోసకుంతయు వెల్లడియెను. ఇక వీరివద్ద సొమ్ముకట్టి లాభములేదని ఎల్లరు గ్రహించిరి. జరిగినవనికి జవాబు చెప్పమనిరి. దోసెలం చే లేవిపొయినప్పడూ జవాబేమివచ్చును? డబ్బు ముందుగాతీసుకొన్నవారును, తీసికొనినవారుగూడ ప్రీమియం చెల్లించ నిరాకరించిరి. కొందరు వ్యవహార మెట్లయిన చుక్కపడునేమాయని ప్రయత్నించిరి గాని ఇప్పటికినుమారు 4 నెలలు గడచినను వ్యవహారంబక్కడలేదు. చక్కపడుమార్గము కన్పించలేదు. ముందు సొమ్ముపుచ్చుకొన్నవారికి ఎగవేసిన చాలవను సమయము దొరికెను. సొమ్ము తీయనివారికి ఏవ్వులు పెడబొబ్బలు లభించెను. ఇట్టిపీథిలో గూడ ఆండాశమ్మ ప్రీమియం వీలయినతావుల గ్రహించి సంగ్రహించవలెనని ప్రయత్నించెను గాని డెబ్బదిని బొప్పిగట్టిన వారెంతకు నమ్మెను?

ఈచీటిగాడ ఈవిధముగా పరిమియించెను. ఈచీటిని నడపెదమని కొందరిసభ్యులలో నే కొమ్ముజరచిగాని అంద్రా

శమ్మకరణిబింబములక పరిమియించుకొనెను. తక్కినవారెల్ల వెనుకంజకై చిరి. ఈఅండాశమ్మ తెలివితేటలకు పూరంతయు అక్కర్లముకొందిరి. డబ్బుకొల్పియినవారు దుమ్మునూలి ఎగమీటిరి. అనేకసంవత్సరములనుండి ఫండులుసాగుచుండెనుగాని ఇట్లెన్నడు జరుగలేదనియు యికజరుగుట కష్టమనియు నమ్మకమువలన లాభములేదనియు ప్రతివారును భయంచుచుండిరి. ఆండాశమ్మ కేభయమునులేదు. భర్తను, బిడ్డలనుకూడ విడచి తింగరంగాయనును తిగువలిక్కిచీలో తిరుగుచున్నది.

ఈకథను వినినవారు ఈచీటిఫండులయందు ప్రవేశించునపుడు ముందుగానే ఫండుకట్టినవారి యొగ్యతను, మోతుబరీతనమును గ్రహింపవలసి యుండుననియు, తనవ్రాతమాలక కటుదిట్టము అండవలెననియు గ్రహించుట మేలు. మదరాసు } (ఒకవిలేఖరి) 10.10.24

దక్షిణయిండియా యునైటెడ్డు ప్లాంటరులసంఘము

రెండవదిన కార్యక్రమము

క్రాఫర్డుగారి ప్రసంగము

బెంగళూరు, అక్టోబరు 22: - రెండవదినములో జాల భాగము లెట్టి నెంట్లు కర్నూలు క్రాఫర్డుగారి ప్రసంగమునకు వినియోగింపబడెను. క్రాఫర్డుగారు యూగపియసు అసోసియేషను కార్యదర్శి. భారతసామ్రాజ్యకానన్సభసభ్యుడు. కార్యనిర్వాహక పర్షమువారి నిబాన్లు జరుపుటకును, అన్యక్షకోపన్యాసమునకును మొదటిదినము పట్టెను.

యూరపియసుఅసోసియేషనువారి విధానము భారతీయులకు నష్టముగావించుటకుపయోగించుటలేదని క్రాఫర్డుగారు తెలిపిరి. అసోసియేషనువారు భారతదేశములో బ్రిటిషు ప్రమాణము నెక్కువగ నుంచవలయునని కోరుచున్నారు. బ్రిటిషు వారిహక్కులను గాపాడుటయు, తక్కువ సంఖ్యాకులగు బ్రిటిషువారి ప్రయోజనములను రక్షించుటయు, ఆంగ్లో-హైందవుల యందు సహకారాభివృద్ధినికొందించుటయు, సక్రమకాన్స్ట్రెయిన్వద్ద తిని సంస్కరణముల గోరువారికి తగిన సహాయముచ్చుటయు నీసంఘమువారి యుద్దేశ్యములు.

సంఘా కేయములు

సక్రమవిధానమున పురోభివృద్ధి నొంద నశ్వేషించుట, దేశమునందు బయలుదేరు కలవరముల నణచుట, తగిన బ్రిటిషు నైస్యము నుండుట, సాంఘిక ఆర్థికకాంతిభంగకరములైన డెల్ల కలవరముల నణచుటకు దొరతనమువారికి దోష్టడుట, బాధ్యతా యుతులగు హైందవాభిప్రాయముల నింగ్లాండులో వ్యాపింపజేయుట, హైందవసమస్యలనుగించి బాగుగపరిశీలించిన సభ్యులచే నింగ్లాండునందు ప్రబోధము సభ్యులవ్వారా చేయించుట యీ అసోసియేషనువారి నీతి. విశోపాసంఘమువారిలో నందరు సభ్యులుగనుండవలయునని డెల్పిరి. సంవత్సరమునకు రు 10 లు చందానిచ్చినచో సంఘనిధి రు 700000 లు వసూలు కాగలదనియు సంఘమువారు చేయదలచుకొనిన మహాకార్యమున కిది చాల దనియు క్రాఫర్డుగారు నుడిపిరి. సమావేశానంతరము పెక్కుప్లాంటరుల యీ సంఘముందు సభ్యులగుటకు నియోగిని తక్షణమే ప్రతివారును రు 10 లు చందాలు ఇచ్చిరి. (ఆ.ప్రె.)

ఎగుమతి దిగుమతులు

కలకత్తా, అక్టోబరు 20: - 1924 నెప్టెంబరు నెలలో దిగుమతులమొత్తము రు 2281 లక్షలు, తిరిగి ఎగుమతి చేసిన వాటితోకూడా ఎగుమతులమొత్తము రు 2840 లక్షలు. ప్రయి వేటువ్యక్తులు తెప్పించుకొన్న నికరమైనధనము దిగుమతి రు 97 లక్షలు. సరకులలోను ధనములోనుగూడ మామూలుగా రావలసినదానికంటె హిందూదేశమున కీ నెలలో రు 106 లక్షలు తక్కువవచ్చెను. హిందూదేశము చెల్లింపవలసినదానిలో 788 లక్షలు నష్టముతగిలెను. (ఆ.ప్రె.)

బర్మాగవర్షురు

రంగూను, అక్టోబరు 20: - ప్రధానకార్యదర్శి సెగూడి బి. జి. న్ కమిషనరు, కృష్ణమూరు, కృష్ణపెట్టి ఏడికాంగులతో కలిసి తర్రవాడి, ప్రాము, ధాయల్కొజ్జల లకు చెల్లి గవర్నరు రంగూనుకు తిరిగివచ్చెను. (ఆ.ప్రె.)

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల

మచిలీపట్నము

శ్రీ ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు రక్షాక్షి నామ సంవత్సర దీపావళి పర్యవేక్షకులను బందరు, ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల పాలకసంఘమువారు చేయు వందనపూర్వక విజ్ఞప్తి.

ఈ దీపావళి యంత్రసంవత్సరమున పై జాతీయవిద్యాలయముకొరకు ధనసహాయమును గొరుచున్నాము. ఈ రక్షాక్షిముందు యియ్యది ప్రధానజాతీయ విద్యాలయముగ నెల్ల రెండిగినదియే. ఇది 1907 వ సంవత్సరమున ప్రతిష్ఠితమై క్రమాభివృద్ధి నొందుచున్నది. దీనియొక్క సంస్థాపకుడును అధ్యక్షుడునైన శ్రీ కోపల్లె హనుమంతరావు పంతులుగారు అకాలమరణమునొందుటవలన దీనికి తీరరానినష్టము వాటిల్లినది. ఇప్పటికి పదిహేను సంవత్సరములనుండి దీనికి జీవమై యున్న యాయనకై మేమెంతయు చింతిల్లుచున్నారము. కాని కేవలము చింతిల్లుట కిది సమయము కాదు. ఆయనచే ప్రారంభింపబడి అసంపూర్తిగా విడువబడిన ఈ కార్యమును సాంతముగా నిర్వహించుట మన యొక్క విధుక్తధర్మమై యున్నది. కడచిన సంవత్సరము దీపావళికి రు. 7,000 వరకు విరాళములు వచ్చియున్నవి. నేటి, అద్దకము, ప్రాచ్యచిత్రకళ యను మూడుకాఖలు నూతనముగా చేర్చబడి తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి. ఒక్కక్రొత్తకాఖ చేర్చినపుడెల్ల ఖర్చు అధికమగుచుండును. కావున తిరిగి పదివేల వరకు సహాయము చేయగలరను సమ్యక్ముతో మేము మహాజనులను అంగీంచుచున్నాము. హనుమంతరావు నిధికి ఆరువది ఐదు వేలవరకు అప్పుడే ప్రజలువేసి రు. 80,000 వరకు యిచ్చి నందుకాను పై సమ్యక్ము న్యాయమైనదని మాకు దృఢమగుచున్నది. ఈ సంవత్సరం రు. 10 వేలకు తక్కువగాని దీపావళి చందాలనిచ్చి మా యాశను పూర్తిచేయుటకు మేము ప్రార్థించుచున్నాము.

కళాశాలకు సంబంధించిన కొన్ని యంశములు

సాహిత్య విద్యాకాఖకు భవనములు, పనిముట్లు, యితర ఉపకరణములు వగైరా ఆస్తులఖరీదు రు. 80,000 మెకానికల్ యంజనీరింగు, బట్టలు, తివాళీలు, పేము నేతవగైరా చేతిపనులకు భవనములు పనిముట్లు యితర ఉపకరణములు వగైరా రు. 69,000 నివాసగృహములు 15000 కళాశాలలోని విద్యార్థుల సంఖ్య 216 రాత్రిపాఠశాలలోని విద్యార్థులు 80. పంచమ విద్యార్థులు 48 ఇతర జిల్లాలనుండి వచ్చి చదువుకొను విద్యార్థులు:— కృష్ణజిల్లా 152, గోదావరి 28, గుంటూరు 21, కర్నూలు 4, నెల్లూరు 8, మధుర 8, అనంతపురము 2, కోయంబత్తూరు 2, విశాఖపట్టణము 1, చెన్నపట్టణము 1, చిత్తూరు, నార్కట్ పల్లి 1, రామనాథపురం 1, బగోదా 1.

కళాశాలలో చెప్పవలయు:— అయిదవ తరగతి లగా యిరువది మందియేలు తరగతి ఆఖరువరకు పండితభాగమున సంస్కృతము, తెలుగు, యింగ్లీషుభాషలనున్నా, చిత్రలేఖనము సంగీతము చిత్ర బట్టలు తివాళీలు, పేము నేతలున్ను, వడ్రం, కమ్మరం పోతపోయలు యంజనులు నడుపుట, టర్నింగు, ఫిటింగు వగైరా మెకానికల్ యంజనీరింగు చేతిపనులను అయియున్నవి.

కళాశాలకు రాత్రిగ్గ సంవత్సర కరుమానము నుమారు రు. 10,000 కళాశాలయొక్క సంవత్సరఖర్చు ,, 24,000

భో|| సీతారామయ్య

కార్యదర్శి హనుమంతరావు నిధి

వేమూరి రామచంద్రరావు

కార్యదర్శి, పాలకసంఘము అడు కాన్సిలు

చి. శ్రీనివాసరావు

ప్ర. అధ్యక్షుడు అందు కార్యదర్శి, ఆంధ్రజాతీయవిద్యా

పరిషత్తు

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల-మచిలీపట్నం.

కనిస్తేబులను కొట్టిన కేసు

ఒకపూంగీ ముద్దాయి

ఈ నెల 8 వ తేదీని రంగూనులో కేమెండ్సులో మ్యూజీమియమున కనిస్తేబులను యిద్దరిని కొట్టెనని ముసలివాడగు నొక పూంగీయై కేసుచేయబడెను. ఆ కేసువిచారణ 21 వ తేదీని జరిగెను. కనిస్తేబు దొంగను సాక్ష్యమిచ్చిరి. ముద్దాయి తాను నిర్దోషి ననెను. దానే సాక్షులను ప్రశ్నించెను. బామినుమిద తన్ను విడుదలచేయవలెనని కోరెనుగాని మేజిస్ట్రేటు మృత్యుంపలేడు. (ఆ.ప్రె.)

దీపావళిభిక్ష

పదునైదుసంవత్సరములనుండి దక్షిణ హిందూదేశమందు ఎక్కువ పనిచేయుచున్నట్టియు, సుప్రసిద్ధమైనట్టియు, కృష్ణజిల్లా బందరు లోని జాతీయవిద్యాలయముగు “శ్రీ ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు” అందరును దీపావళిపండుగసందర్భమున యథాశక్తిదానముచేసి సహాయముజేయ కోరుచున్నాము.

ఆంధ్రపత్రికా సంవత్సరాది సంచిక

ఆర్యులారా!

ఎప్పటి తీరున రాజభోవు ‘కోధన’ సంవత్సరాది సంచికను బ్రకటింపఁబోవుచున్నాము. అందు సారస్వత, సాంఘిక, రాజకీయార్థికాది విషయములకు సంబంధించిన వ్యాసములు ప్రకటింపఁబడును. తాము పూర్వమువలెనే దయతో సమూల్యములగు వ్యాసములతో సంచిక నలంకరించి మాయుద్యమమునకుఁ దోడ్పడఁ బ్రార్థితులు.

ఈ సంచికయందు విషయవిభాగమును గావించి యేవిభాగమునకు సంబంధించిన వ్యాసముల నావిభాగమునందే ముద్రించి ఉగాదినాటి కాంధ్రుల కర్పింపఁ దలచినాము. నియమితకాలమునకుఁ బూర్వమే వ్యాసము లన్నియు మాకుఁ జేసెనఁగాని విషయవిభాగమును గావించ ననుసూలము గానేరదు. సంచికాముద్రణ మారంభించిన పిదపఁ బంపువ్యాసములను సంచికయందుఁ జేర్చుటకు వీలుండదు. కావున వ్యాసములు 1924 డిసెంబరునెల 31-వ తేదీలోపల మా కందవలెను. ప్రతివ్యాసమునను ‘సంవత్సరాది సంచికకు’ అని వ్రాసియుండవలెను. వ్యాసములును, వానికి సంబంధించిన చిత్రములును, ఇతర చిత్రములును సంపూర్ణవివరణములతో నియమితకాలమునకుఁ బూర్వమే మాకుఁ బంపుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము. చిత్రములను మాత్రమే ప్రకటింపఁ గోరువారట్టి చిత్రములను వాని సంపూర్ణవివరణములను నియమితకాలమునకుఁ బూర్వమే పంపవలెను.

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు,

ఆంధ్రపత్రికాధిపతి.

మత కలహములు

అలహాబాదు

అలహాబాదులో జరిగిన మతకలహములను గూర్చి పంచాయితీ సంఘమువారు విచారణచేయుచున్నారు. కాన అంతవరకును కోర్టులలో దాఖలుచేయబడిన కేసులవిచారణను నిలిపియుంచవలెనని జిల్లా మేజిస్ట్రేటును కోరుటకు ఏ. పి. ధూబు, కృష్ణకాంత్ మాలవ్యా, జహూర్హమ్మదు, హుస్సేను గాన్లు వెల్లి విన్నవించిరి. తరువాత ఇద్దరిప్రకారం కోర్టు లో పిటిషను పెట్టిరి. అన్ని కేసు ల విచారణ లకు వాయిదా వేయబడెను. పండిత మోతీలాలు నైహూగారి అధ్యక్షత క్రింద రెండుమతములవాయకులపంచాయితీసంఘవిచారణ జరుగుచున్నది.

అహమదాబాదు

19 వ తేదీ ఉదయమున హిందూసాధువులకును మహమ్మదీయులకును కొట్లాట జరిగినందున ఆ కేసును విచారణచేయువిషయమున మహమ్మదీయుడగు పోలీసుబయినపెక్టరును నియమింపగూడదని సాధువులు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుకడ కేసి విన్నవించిరి. పోలీసుడిపై నూపర్నెంటును సివిలియన్ సెక్షన్లరకు ఆ కేసువిచారణచేయు నట్లుఅనగా పోలీసువాకబుచేయునట్లు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుఉత్తరువుచేసెను. ముగ్గురు సాధువులను అరెస్టుచేసి జామీనుమీదవదలిరి. నలుగురు మహమ్మదీయులకును ఒకసాధువుకును గాయములు తగిలెను. వారిని వైద్యశాలకు పంపిరి. వారిలో యిద్దరిని వైద్యశాలలోనే యుంచిరి. తక్కిన యిద్దరికిని చికిత్సచేసి పంపివేసిరి.

ఢిల్లీ

హనుమండి హత్యకేసులో 21 వ తేదీని 4 రల విచారణ జరిగినది. వ్యతిరేకిన రామప్రసాదుభార్య ముసముతుబసంతి అనునామె సాక్ష్యమిచ్చెను.

“15 వ తేదీని దుర్గాగృహ మాయంటికివచ్చి మొదట మా గదిలోనికిరాగానే నన్నే కొట్టిరి. నాకు చెబులనల సృష్టిత ప్పినది. నేను పడిపోతిని; గానుముద్దాయిలను గుర్తించాలను. వారు వెండి బంగారువగలను 390 రూపాయలు నగదునుహరించిరి. నన్ను వారముగోజులు వైద్యశాలలో నుంచిరి. ఈ టైపోటులు తలమీదపైచును కుడిభజముమీద నొకటిని తగిలెను. కాళ్ళమీద

దను చేతులమీదను దుడ్డుకర్రచెబ్బలు తగిలెను. అని ఆమె చెప్పెను.

పిమ్మట రాష్ట్రీను ఆమె పాలనమ్మునకు సాక్ష్యమిచ్చెను. “మాయంటికిప్రక్కనే చంపబడిన రామప్రసాదుయిల్లున్నది. నేను మాయంటికిటికిగుండ నంతయును చూచితిని. రామప్రసాదుయంటివాకిట 150 మందియుండిరి. ఇచ్చటనున్న ముద్దాయిలలో ముగ్గురి న చట చూచితిని. ఇల్లు తగుల బెట్టుట వలన సాగ బయలుదేరగా చూచితిని. వారందరును వెల్లిపోయినపిమ్మట రామప్రసాదు భార్యను బిడ్డలను వైద్యశాలకు గొనిపోవువరకును నాయంట నుంచితిని” అని యీసాక్షి చెప్పెను.

రామప్రసాదు కనిష్ఠపుత్రుడు చోటేలూను మరల పిలచిరి. అతడు వెనుకచెప్పిన సంగతులనే మరలచెప్పెను.

(ఆ.ప్రె.)

బుద్ధగయలో వౌద్ధదేవాలయము

పండిత మాలవ్యాగారు

ఈదేవాలయమును వౌద్ధులకు నశపరచవలెనను తగాదాను పరిష్కరించుట కొకసంఘము నేర్పరపవలెననియు దానిలో సగముమంది హిందువులునుసగముమంది వౌద్ధులు నుండవలెననియును పండిత మహాహనుమాలవ్యాగారు చేసిన సూచనను బర్యాలోచనను బుద్ధగయసంఘమువా రామోదించిరి.

(ఆ.ప్రె.)

గ్రీసను దంపతుల హత్యా

ప్రయత్నము

కేసు విచారణ

గ్రీసను దంపతులను కూరముగా పథించుటకు ప్రయత్నించిన రివిర్గురు బర్మావారిమీద కేసుచేయబడెను. వారిలో నలుగురు వౌద్ధసన్యాసులు. ఆదంపతులకు ప్రాణాపాయము కలుగలేదుగాని వారిద్దరును యింకను వైద్యశాలలోనే యున్నారు. అందువలన న పంబరు నెల 5 వ తేదీకి కేసు వాయదావేబడెను.

ఆంధ్రపత్రిక

1924-వ సం. 22-వ తేది

బుధవారము

ఆంధ్ర సభలు

ఆంధ్ర మహాజనసభకు అధ్యక్షతవహించి, కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు మహాజనసభను గావించిరి. వివిధ విషయములను నేర్పుతో చర్చించిరి. ఆంధ్ర రాష్ట్ర నిర్మాణము విషయమున, అధ్యక్షుల యభిప్రాయముతో నేకీకరించుట కష్టము. మరికొన్ని రాష్ట్రముల సభికముగ నిర్మించుటచే, కొన్ని యసాకర్యములున్నను అందువలన గలిగెడి లాభములు వానిని మరలపెంప జేయగలవు. ఏకభాషాప్రజలు గలిసియుండుచోట, సత్వరాభివృద్ధి సాధ్యమగుననుటకు వంగదేశమే నిదర్శనము. వంగదేశవిభాగమునకు ప్రజలుజూపిన తీవ్ర ప్రాతికూల్యమునకు కారణమేమియో యూహించవచ్చును. ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణము త్వరలో జరుగవలయునని, ఆంధ్రసభ వారప్రచారముచేయుట సమంజసముగ నున్నది. అధికారవర్గపాలనక్రింద భాషాప్రయుక్త విభాగము చేయవలసి దోచదు. కాని స్వపరిపాలనము లభించినపిమ్మట, భాషల ననుసరించి, రాష్ట్రములను నిర్మించక దప్పదు. స్వరాజ్యవిధాన మెదియైనను, భాషాప్రయుక్త విభాగము నాధారము చేసికొనవలెను. కాంగ్రెసుసభ వారిదివరకే భాషా విభాగముల గావించిరి. కాంగ్రెసువ్యవహారముల కవి యనుకూలించుచున్నది. ఆంధ్రదేశము ప్రజాహితకార్యములలో కొంతవరకు ముందంజ వైచుటకు, కాంగ్రెసుసభవారు ప్రత్యేక రాష్ట్రమును నిర్మించుటయే కారణము. ఇతర భాషాభాగములతో కలిసియున్నచో, ఆంధ్రుల ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము జయల్పడక పోయిడిదే.

విశ్వవిద్యాలయముగూర్చి ఆంధ్రసభవారు సదభిప్రాయము తెలిపిరి. జాతీయోద్యమముపై విశ్వవిద్యాలయమును నిర్మించవలయునని తీర్మానింపబడెను. కేవల విజ్ఞాన విద్యకు ప్రోత్సాహ మొనగించు విద్యార్థుల నిజ పురోభివృద్ధికి భంగము కలిగించెడి విశ్వవిద్యాలయములను బంపించవలస ప్రయోజనముండదు. ఆంధ్ర మహాజనసభవారు జేయదగిన పనులన్నియొగలవు. కేవల అనువాదరూప మగు వాఙ్మయము పెరుగుటవలన ఆంధ్రుల ప్రతిభ వెల్లడిగాజాలదు. రామలింగారెడ్డిగారు తెలిపినటులు స్వతంత్ర వాఙ్మయము పెరుగవలయును. ఆంధ్ర సంఘమునకును ఆంధ్రదేశమునకును సంబంధించిన విషయములగూర్చి నవలలను వ్రాయవచ్చును. నాటకములను తయారుజేయవచ్చును. చిత్రములను చిత్రీకరించవచ్చును. ఆంధ్రులు బ. గా. లుగాని పాశ్చాత్యులుగాని గాజాలరు. ఆధునిక నవలలలో తెల్ల "మాలవల్లి" యనునవల ఉత్తమముగ నున్నదని రామలింగారెడ్డిగారు తెలిపిన యభిప్రాయముతో జలుపు రేకీకరింపగలరు. ప్రభుత్వమువారు ఈగ్రంథ

మునం చెద్దియో యుపద్రవము గలదని భీతిజెంది దీనిని నిషేధించిరి. ఇట్టిసీత నవలా వాఙ్మయమునకు దురదృష్టమని ఎంచవలయును. స్వతంత్రచలనను ప్రోత్సహించుచుటకు ఆంధ్రులు బూనుకొనుట ధర్మము.

ఇటులనే లలితకళల విషయమున, ఆంధ్ర వ్యక్తిత్వము జయల్పడుచున్నది. నిర్మాణ కార్యక్రమమును నిర్వహించుటకు ఆంధ్రులు పూనితో జనిజేయవలెను, ఆంధ్రమహాజనసభ ప్రోత్సహింపగలదు. ఆంధ్రసభ ప్రత్యేకముగ జరుగుట కవసరము గలదని, ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులును అధ్యక్షులునుగూడ నిరూపించిరి. సారస్వత, లలిత, వ్యవసాయ, వాణిజ్య, పారిశ్రామిక, సాంఘిక శాఖలను నిర్వహించుటకు ఆంధ్రమహాజనసభ ఎటుల యక్కరకు వచ్చునో ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు వివరించిరి. ప్రత్యేక శాఖా సభలున్నను, ఆంధ్ర వ్యక్తిత్వమును జయల్పరచి హైందవ జాతీయతను సర్వాంగ సుందరము గావించుటకు, ఆంధ్రసభ యవసరమని తెలుప నక్కరలేదు. కాని ఏదనియు లేకుండ, సభలు జరుగునాటికి మాత్రము కన్నుల దెరుచుట వలన, ఆంధ్ర సభా ప్రయోజనము గనుపించుచున్నను, యీమారు జరిగిన సభలో నేర్పడిన స్థాయిసంఘమురాబోవుసంవత్సరమందంతటనుకృషి సలిపెదరు గాక యని కోరెదము. కాంగ్రెసు సభ వారి మహాద్దేశ్యములు నెఱవేరుటకును, దేశపురోభివృద్ధి త్వరితముగ జరుగుటకును, ఆంధ్రసభ తోడ్పడుట కవకాశ మెంతేని గలదు. ఆంధ్రనాయకులెక్కుడుశ్రద్ధ వహించి, ఆంధ్రోద్యమ వికాసమునకు తోడ్పడెదరు గాక. ఇతర ప్రాంతములందలి ఆంధ్రులనుగూడ ఏకవేదికపై దెచ్చుటకు, ఆంధ్ర మహాజనసభవారు గావించిన తీర్మానము ఫలప్రదమగుచో విశేషలాభముండును. ఆంధ్రసభవారు దేశసేవకులకు ప్రోత్సాహ మొనగటవలన పలువురు ముందుకువచ్చి దేశారాధన మొనర్చుటకు విలగునని తలంపవచ్చును. ఆంధ్ర మహాజనసభోపయోగ మధికమగుకొలదియు ఆంధ్రుల స్వశక్తియు ప్రవర్థమాన మగును. స్వశక్తి ప్రవర్థనము స్వరాజ్యనిధికిదారి జూపునని జెప్పనక్కరలేదు.

ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభలో జరిగిన ముఖ్యమగు తీర్మానముల నిదివరకు వివరించి యుంటిమి. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమువిషయమై జరిగినచర్చ ఆంధ్రదేశమునం దాలోచనను పురికొల్పగలదు. నూలుచందాను నిర్ణయించుట, హిందూ స్వరాజ్యపత్రికల కాశ్చర్యముగ లోచనను ఆంధ్ర మహాజనులకిది సహజముగ దోచును. నూలుచందావలన ప్రజలమధ్య గుడిరెడి నేకీభావము శాశ్వతముగ నుండగలదు. ఇతర విషయములగూర్చి ఎట్టి యభిప్రాయ భేదమున్నను నూలుచందా విషయమై భేదాభిప్రాయము జూపుట భావ్యము గానేరదు. నూలువడుకుట కనిష్టసామాన్యాంశముగ భావించబడుచున్నది. గాంధీమహాత్ముడు బహిష్కారముల నన్నిటినివదులుకొనినూలుచందాను మాత్రము నిలుపదలచినపుడు అదియ వలదని యనుట ఎంత విష్టారముగ నుండునో జెప్పనక్కరలేదు. బి. సెంటుగారు జూపిన సమరసభావము నయినను, ఇతరులు జూపుట యవసరము. ఇట్టిసీతలో స్వరాజ్యపక్షమువారు భయంతర పెట్టుట, శోచనీయము.

నేటి తంతివార్తల ప్రకారము, నూలువడుకు వరకును తొలగింపవలయునని స్వరాజ్య పక్షవాదులు గోరినటులను, గాంధీమహాత్ముడు వారితో నీవిషయమై సంప్రదింప నున్నటులను తెలియుచున్నది. ఇది పరిష్కారమయినగాని, మహాత్ముడుకోహటుకు వెడలరనిగూడ తెలియుచున్నది. అహమ్మదాబాదు తీర్మానమున కంగీకరింపని స్వరాజ్యపక్షమువారు, నూలుచందా నంగీకరించుటమర్ల భము. ఫలిత మేమగునోచూడవలయును. ఇతరరాష్ట్రములెటులున్నను, ఆంధ్రరాష్ట్రము మాత్రము ఇందు కంగీకరించునని, రాష్ట్రీయ మహాసభవారు నిర్ణయించి స్వీయకీర్తిని నిలువబెట్టుకొనిరి.

బహిష్కారములను తొలగించుటకు గాని, స్వరాజ్య విధానములను తయారు జేయుటకు గాని, ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభవారు సమ్మతించరయిరి. ఇందు ఆశ్చర్య మేమియులేదు. బెల్గాం కాంగ్రెసు సభలో గాంధీమహాత్ము డేమిసేయుననో, ఇంక రెండు మాసములకుపిమ్మట తెలియగలదు. ఇతర పక్షముల వారితో జరిగెడి సంధి, రాయబారము లెటుల పరిణమించునో ఇంకను తెలియలేదు. అసహాయోద్యమమును స్పృశించిన గాంధీమహాత్మునికి, దాని నెప్పుడు కొనసాగింపవలయునో ఎప్పుడు నిలిపివేయవలయునో, తెలియును. ఆత్మ సైర్యమును ఆత్మ విశ్వాసమును కోల్పోవజేసెడి సహకారమును విడనాడి, స్వతంత్రశక్తిని పెంపుజేసి అసహాయము నవలంబింపవలెనని మహాత్ముడు కోరెను. అహింసాసందేశమునుతిన్నగ కొనసాగింపకుండుటచేతను, నిరాకరణోత్సాహముతో బాటు నిర్మాణకార్యక్రమముగూడ జరుగకుండుటచేతను, ఉద్యమమునకు తీరనినష్టము వాటిల్లినది. ఐకమత్యముచేడి కలహములు ప్రబలింపవి. ఆంధ్రదేశమునందు కలహములంతగ లేకున్నను, ఉత్తరహిందూస్థానము నివికలవరపెట్టుచున్నవి. ఇట్టిసీతలో అసహాయకార్యక్రమమును కొంతకాల మాపి వివిధ పక్ష సంయోగము కొరకు నిర్మాణ కార్యక్రమముపైననే ఎల్లరును తమ దృష్టిని నిలుపవలయునని మహాత్ముడు కోరవచ్చును. అట్టి యధికారము మహాత్మునకు కలదు. మహాత్మున కావిషయమును వదలిపెట్టక, ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభవారు బహిష్కారములను నిలుపవలయునని తీర్మానించుటగాని, నిరర్థకమగు స్వరాజ్యవిధానములను తయారుజేయవలెనని తీర్మానించుటగాని, సభావ్యము గానేరవు. ఇట్టితీర్మానము నసలే తీసికొనిరాకుండిన బాగుండెడిది. దీనిని నిరాకరించి, బెల్గాం కాంగ్రెసు సభానిర్ణయమున కెదురుజూచుటకు, ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభవారు నిశ్చయించిరి.

దేశారాధకులు గ్రామములలో నివసించవలయునని రాష్ట్రీయసభవారు దెచ్చినసలహా నాచరణలోనికి దెచ్చుట యుక్తము. గ్రామములలో పనిచురుకుగ జరుగుచున్నగాని, స్వాతంత్ర్యోద్యమము త్వరలో సఫలము గానేరదు. పునాదులు బలపడకుండ, పౌధము నిలువనేరదు. దేశారాధకుల నివాసము వివిధ గ్రామములలో కార్యదీక్షను పురికొల్పగలదు. శాఖావిభజనావశ్యకతను గూర్చి రాష్ట్రీయసభవారు గావించిన తీర్మానము, చాల ముఖ్యమయినది. ఇందువిషయమై కాంగ్రెసు

సభ్యులు దూరమాలోచించుట యుక్తము. ప్రస్తుతానుభవములను సభ్యులు కొందరు వివరించిరి. ఈర్ష్యకును, మనఃస్పర్థలకును తాపీయక, కాంగ్రెసు కార్యక్రమములను త్వరలో కొనసాగించెడి మార్గముల నవలంబించుట యుక్తము. కాంగ్రెసుసంఘము లలో ప్రతిష్టంభన మార్గముల నవలంబించుటవలన పని మొండికడటదప్ప వేరు లాభము గలుగజాలదు. స్థానికసంఘములను వశపరచుకొనవలయునను తీర్మానము నాచరణలోనికి దెచ్చుటయగాక, అందలి ముఖ్యకార్యకర్తలను ఆంధ్రులు గుర్తించుట యవసరము. నిర్మాణకార్యక్రమ నిర్వహణమున కుపయోగించునంత వరకు, స్థానికసంఘములవలన లాభముండును. అందుకు మూడుగ కేవలకక్షలకును వాగ్వాదములకును ఎడమిచ్చెడి సంఘములవలన లాభమునకన్న నష్టమధికమగును.

ఆంధ్రసభలలో బాటుకద్దరుప్రదర్శనముగావించుటయు నూలుకువడుకు పోటీకీడును నెలకొల్పుటయు ప్రోత్సాహకరముగ నున్నవి. ఆంధ్రకద్దరు యొక్క ప్రఖ్యాతి కద్దరుప్రదర్శనమువలన ఇనుమడించుచున్నది. కద్దరు నిర్మాణమునకు ప్రోత్సాహమొసగుచున్నది. ఆంధ్ర విద్యార్థిసభ విద్యార్థులలో నూతనసంచలనము గలిగించుటకును, ఆంధ్రమహిళాసభ స్త్రీలకు తేజము గలిగించుటకును తోడ్పడుట సహజము. మొత్తముమీద చెన్ననగరమున ఆంధ్రసభలు జరుగుట నూతనము. ఆంధ్రులలో ప్రబోధము గలిగించుట కీ సభలు తోడ్పడునని తలంపవచ్చును. సభల గావించుటయు తీర్మానముల జేయుటయు విశేషకష్టపు పనులుగావు. వాని నాచరణలోనికి దెచ్చుటయే ముఖ్యము. ఆంధ్ర రాష్ట్రము తనవిద్యుక్తి ధర్మమును నిర్వహించుచో హిందూ షాశాస్త్రదయమునకు మేలుగలుగును. త్వరలో జెల్లాంకాంగ్రెసుసభ జరుగనున్నది. మహాత్ముడు ఆమహాసభకు అధ్యక్షత వహింపనున్నాడు. ఈసభ మహాత్ముని ప్రభుత్వమునకు సందియము లేదు. ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభ ఆంధ్రుల మనోభీష్టములను వెల్లడిజేసెను. ఇతరరాష్ట్రములును అటులనే గావింపగలవు. మహాత్ముని యుపదేశముల ననుసరించుటకు ఆంధ్రులు తమ నిశ్చయమును వెలిబుచ్చిరి. అఖిలభారతవర్ష మందుకు సంసిద్ధమగును గాత!

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల

దీపావళి సమీపించుచున్నది. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల దీపావళిభిక్షుల నడుగుచున్నది. చిరకాలమునుండి నేకదీక్షతో బనిచేయుచు, ఆంధ్రుల యశశ్చంద్రికల నలుదెసల వ్యాపింప జేయుచున్న జాతీయ కళాశాలనువెంచి పోషింపవలసిన బాధ్యత ఆంధ్రులపై నిలిచియున్నది. ఇది ఏకొందరిపనియో యని తలంపజనదు. ఇంతవరకును దీపావళి భిక్షులను విరివిగ నొసగి చెన్నపురి పౌరులు కళాశాలకు మిగుల తోడ్పడుచున్నారు. ఈమారు వెనుకటికన్న నెక్కు డాదార్యమును గలుగుటచే, చెన్నపురి లన ధర్మమును నెలవేర్చగోరెదము. ఆంధ్రులేభాగము వారయినను, తమ జాతీయ ప్రతిష్ఠాపనకు ధన సహాయము జేయుట ధర్మము. కీర్తి

ఆంధ్రుల గాంధీ మహాత్ముని వుజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను

22-10-24

యథా శక్తి ని తోడ్పడుదు

కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు
చందాలు 49724-11-5
ఇదివరకు 24201-5-11
ఇదివరకు 24201-5-11
ఇదివరకు 24201-5-11

శేషులగు హనుమంతరావు పంతులుగారి లేనికారతను దీర్చుట దుర్లభమయినను, కళాశాల నిర్వాహకులు శక్తి వంచనలేక కృషి నలుపుచున్నట్లు, కార్య నివేదికము విదితము జేయుచున్నది. హనుమంతరాయ నిధి త్వరలో పూర్తియగు నూచనలు గనుపించుచున్నవి. ఇంతవరకు రీ5 వేల రూపాయలు చందాలు వడినవి. హనుమంతరావుగారిపై ఆంధ్రులకు గల ప్రేమ కిది ప్రబలనిదర్శనము. చిత్రకళాశాల రానురాను ఆంధ్రదేశదృష్టి నధికముగ నాకర్షించుచున్నందుల కెంతయు సంతసించెదము. ప్రమోద కుమార ఛటర్జీగారి సామర్థ్యాతియము వారు రచించిన చిత్రపటములందు వెల్లడి యగుచున్నది. వారిశక్తి, ఆంధ్ర మహాజనసభాధ్యక్షులిటీవలనే కొనియాడియుండిరి. వీరు సుప్రసిద్ధులగు అవసంద్రటాగూరుగారి శిష్యులు. వీరిపటములు కేవల భావప్రకటనమునేగాక, రూపమునకుగూడ తగిన ప్రాముఖ్య మొసగుటచే ఆంధ్రులకు సమోదము గూర్చుచున్నవి. వీరివలన శిక్షబడసినవారు, తమ బుద్ధికుశలతను జూపుచు, మెప్పు వడయుచున్నారు. శిలలపై చిత్రపులనునిర్మించునట్లే శిల్పముకళాశాల నిర్వాహకులకు గలదని వినుట కెంతయు సంతసించెదము. చారిత్రక ఆర్థికరాజకీయశాఖ, కోలవెన్ను రామకోటీశ్వరరావుగారి యాజమాన్యము క్రింద, జయప్రదముగ నిర్వహింపబడు చున్నది. ప్రకృతి శాస్త్రమును నేర్పుటకేర్పాటులు గలవు. ఇట్టిచూతన శాఖలతో విరాజిల్లెడి కళాశాల సత్వరాభివృద్ధి జూపుచున్నదనుట కేమాత్రము సందియములేదు. రాలమును అనాదినమును ఒకగంటసేపు వడుకు నటుల, విద్యార్థులకు కళాశాలాధికారులు ప్రోత్సాహపరుచుచున్నారు. ఇంతటితో సంతృప్తిజెందక, నూలు వడుకుట కింకను ఎక్కుడు కాలము ను వినియోగించు నటుల, విద్యార్థులను పుణిగొల్పి గాంధీమహాత్ముని కోర్కెను నెలవేర్చుట యావశ్యకము. జాతీయపాఠశాలలు తలపెట్టినచో, కద్దరునిర్మాణమున కెంతయైనను సహాయముచేకూరగలదు. ఈవిషయమున ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల ఇతర జాతీయపాఠశాలలకు మార్గముజూపుట యావశ్యకము. ఆంధ్రజాతీయకళాశాల ఇంకను ఎక్కుడు త్వరితముగ నభివృద్ధి జెందుట కవకాశ మెంతయు నను గలదు. కాని ధనాభావప్రతిబంధకముచే కార్య నిర్వాహకుల యభీష్టముపూర్తిగ నెలవేరకున్నది. ఇంతవరకును ఋణములేకుండ జరిగినను, సక్రమ భావ్యభివృద్ధి ఆంధ్రుల యావశ్యముపై నాధారపడి యుండును. రాబడిలో సాలుకు ఏడువేల

రూపాయలు తిరుగు ఏర్పడుచున్నది. దీపావళి చందాలను ప్రజలు విరివిగ నిచ్చుకొలదియు కార్య నిర్వాహకుల మనోవ్యాకులము తగ్గిపోవును. చెన్నపురిలో దీపావళి చందాలను వసూలు జేయుటకు, రామకోటీశ్వర రావు కృష్ణ మూర్తి గార్లు విచ్చేసియున్నారు. వీరికి తగుసహాయ మొనర్చి, ఆంధ్రకళాశాల పోషణకు వెనుకటికన్న నధికముగ తోడ్పడ చెన్నపురి పౌరులు ప్రార్థితులు.

ఇరిగేషను చట్టము
ఇరిగేషను చట్టపు చర్చనుగూర్చి ప్రజలు తగినంత శ్రద్ధ వహింపకుండుట వింతగాదు. ప్రజలకు సవరణ గావింపబడిన చట్టపుసంగతి తెలియదు. ఇరిగేషను కాలువను స్వాధీనపరచి కొందుమని ప్రకటించి ప్రభుత్వమువారు రటుల జేయవచ్చునని 9 వ క్లాజు చెల్పుచున్నది. ఇందుకు వ్యతిరేకముగ శాసనసభవారు తీర్మానించుచో ప్రభుత్వము వారి యు త్తరువు అమలులోనికి రాగూడదని సత్యమూర్తిగారు ప్రతిపాదించిన సవరణ నిరాకరింపబడెను. శాసనసభవారి యిష్టానుసారముగ ఇరిగేషను వ్యవహారములు నడుచుచో ప్రజలకు కొంత మేలుండును. సర్వాధికారమును ప్రభుత్వమువారిదే యగుచో ప్రజలకోర్కెలు నెగ్గుట కేమాత్రము వీలుండదు. అట్టి ఇరిగేషను వర్కులను తప్పక పోషించు బాధ్యతయయినను ప్రభుత్వమువారికి గనుపించదు. అట్టిబాధ్యతను గలుగజేయవలయునని శాసనసభలో జరిగిన ప్రయత్నము విఫలమయ్యెను. ఇరిగేషను చట్టము ప్రభుత్వమునకు అసాధారణాధికార మొసగుచు ప్రజలహక్కులను తగ్గించి వారిపై బాధ్యతల నధికముగ మోపుచున్నది. ఇట్టిచట్టము ప్రజల నేమాత్రము తృప్తిపరుపజాలదు.

ఖద్దరునిబంధన

మహాత్మునకును స్వరాజ్యపక్షనాయకులకును సంభాషణ
నవంబరు నెల 13వ తేదీని ఢిల్లీలో జరుగును
భారతస్వరాజ్యపక్షమువారిసభ నవంబరు నెల 13వ తేదీని ఢిల్లీలో జరుగును. కాంగ్రెసుసంఘముల సభ్యులందరూ నెలవ 2000 గజముల నూలువడికి భారత ఖద్దరుసంఘమునకు పంపవలెనను తీర్మానము ఆహమదాబాదులో జరిగిన భారత కాంగ్రెసు సంఘసభలో ఆమోదింపబడెను. దానిని రద్దుపరచవలెనని స్వరాజ్యపక్షమువారు కోరుచున్నారు. దానినిగూర్చి మండునెల 13వ తేదీని వారు మహాత్మునితో సంభాషించెదరుగాన అంతవరకును మహాత్ముడు కోపాటుకు వెళ్లడు. (ఆ.ప్రె.)

విదేశవార్తలు

బ్రిటిష్ ఎన్నికలు - కన్సర్వేటివ్ పరిస్థితులు

ఓటింగు ఏర్పాటులు - పక్షాభిమానము లేదు

లిబరల్స్ భయములు

లండన్, అక్టో 21:— ఉదయం 1/30. తమకు తేరు మున్న నివేదికములు కన్సర్వేటివులకు చాల సంతోషముగ నున్నవి. కాని ప్రమాదకరమున సంగతి నొకదానిని గ్రహించిరి. ఇటీవల ఎన్నికలయందు తాము కన్సర్వేటివులు అతిసమృద్ధిముతో నుండుటచే కార్యకర్తలను వారందరూ ఒక్కపెట్టిన ఓటుల నిచ్చిరి. పర్యవసాన మెట్లున్నను ఉత్సాహము విస్తారముగ నున్నది. అందును ఓటింగును పవిత్రముగ నెంచిరి. కన్సర్వేటివులుగూడ తప్పక విజయముగాంచగల్గుదుమను నమ్మకమున్నచో వారుగూడ అదేప్రకార ముత్సాహమును జూపవలెను.

ఓటింగు వ్యవహారము

లండన్, అక్టో 20:— కొన్ని ప్రదేశములందు లిబరల్స్ అభ్యర్థులు మానుకొనిరి. కొన్నిచోట్ల కన్సర్వేటివులు మానుకొనిరి. దీనిచేత పరిణామము ఇట్లు కూడబుట్టినది రస గూడదు. కన్సర్వేటివులకు లిబరల్స్ ఓటు నీయవలెనను భావ్యత లేదని లిబరల్స్ కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు నిశ్చయించి తెలియజేసిరి. ఎవరిమట్టుకు వారే ప్రతిష్టాకీర్తి మనస్సాక్షిగ స్వబుద్ధిని వినియోగించి ప్రవర్తించవలె ననిరి.

లాయ్డ్ జార్జి గారి యభిప్రాయములు

పోయిన ఎన్నికలందు కన్సర్వేటివుల సుంకముల విధానమును అక్షేపించుటకు లిబరల్స్ కార్యకులు ఏకమైరి. మరల తమ విధానములగుర్చి ఒకరితో నొకరు పోరాడిరి. ఇపుడంతయు తాదామతమై నది. ఈ పర్యాయము కార్యకర్తలము వారు కన్సర్వేటివు లిబరల్స్ తో రషియా ఒడంబడిక క్యాంబెల్ అభియోగమునుగూర్చి ఎదుర్కొనవలసి యున్నది. కన్సర్వేటివులకు ఎన్నికలలో అవకాశములేని ప్రదేశములందు వారు తోలగిపోవుచున్నారు. కార్యకులను ఓడించుటకు లిబరల్స్ తోడ్పడెదరు. అదేప్రకారము లిబరల్స్ అవకాశములేనిచోట్ల మిన్నకుండి కన్సర్వేటివులకు తోడ్పడి కార్యకులకు ఓట్లు తాకుడ జేసెదరు.

లిబరల్స్ పత్రికల భయములు

డెయిలీ న్యూస్ పత్రిక ఇట్లు వాగొనుచున్నది:— కన్సర్వేటివు కార్యకులకు పోటీపడినపుడు లిబరల్స్ కన్సర్వేటివుల తో డప్పడవలెను. వెనుకముందు లాలో చించకనే కన్సర్వేటివులకు ఓటునీయవలెను. కన్సర్వేటివులు అధికసంఖ్యాకులుగ నెగ్గినప్రమాదము గలుగునని భయముచున్నది. కన్సర్వేటివుల ఇంపీరియలు ప్రెస్ రెన్యునుగూర్చియు, పరిశ్రమలను గాపాడుటకు వేయు దిగువతి పన్నులను, స్వేచ్ఛావర్తకమునకు ఔదరించుచు లిబరల్స్ కు ముఖ్యముగ సంబంధించిన విషయములగుర్చి కన్సర్వేటివులు చూపు నుద్దేశ్యములను గూర్చియు ఆలోచించుచున్నారు. కన్సర్వేటివులకు ఇట్టిభీతిలందు లిబరల్స్ ఓటులనిచ్చువిషయమై ప్రత్యేకముగ జెప్పవక్కరలేదు.

లిబరల్స్ స్థానికపత్రికగూడ ఇదేయభిప్రాయమును తెలుపుచున్నది. కన్సర్వేటివులు లిబరల్స్ వదులుకొనుటచే ఎన్నికలు తిన్నగానే కష్టములేకుండ జరుగు ననుకొనుచున్నారు. ఎచ్చే ఎన్నికలను నిర్ధారణజేయునది ఇచ్చే యనుచున్నారు. కాని లిబరల్స్ ఓటులన్నియు కన్సర్వేటివులకు రావని వారికి తెలియును. కాని 2/3 లిబరల్స్ ఓట్లు కార్యకులకుపోవునని కార్యకర్తలాయములు ప్రకటించినందున కన్సర్వేటివులు నిరాకరించుచున్నారు. కన్సర్వేటివులు, తమ అభ్యర్థులు మానుకొన్నచో లిబరల్స్ కు ఓటుల నీయజాలమనిమాడ ఒప్పకొనుచున్నారు. ఎన్నికలలో బహుళసంఖ్యాకులుగ నెగ్గవలెనని కన్సర్వేటివులు ప్రకటించుచున్నారు. 41 స్త్రీలు ఎన్నికలకు ప్రయత్నించుచున్నారు.

ఇందులో కార్యకర్తలైర్బాండు రచ్చలుగా రనునామె యున్నది. అల్బెర్టులో ప్రస్తుతము 7 గురు రిపబ్లికనులు ప్రయత్నించెదరు.

తమామా ఓటింగు

ప్రకారము కన్సర్వేటివులకు 59.28, కార్యకులకు 26.19, లిబరల్స్ కు 14.58 చొప్పున ఓట్లు వచ్చె ననుచున్నారు.

డివెలరాగారి ప్రచలనము

న్యూ రీ కే గు లు

లండన్, అక్టో 20 రాత్రి 11-15:—అల్బెర్టులోనికి రామాడవని ఉత్తరదేశ వర్ణండుప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించినను శుక్రవారమునాడు న్యూరీ కే గు స్థానిక రిపబ్లికను అభ్యర్థులకు తోడ్పడవలెనని యుపన్యసించెదరటం. డివెలరాగారు అల్బెర్టుకు వచ్చినచో వారిపై అతడు ఉత్తరువును అమలుజరిపెదమని అల్బెర్టు దేశీయములై పోయినవారము ప్రకటించిరి. ఆతడు ఆ ఉత్తరువు నుల్లంబించెనేని అరెస్టుజేసెద మనిరటం.

ప్రాంసు - బెల్జియం

వర్తకపురాయబారములు

లండన్, అక్టో 20:—రాత్రి 11-15 ఈవారము జయ ప్రదముగ ప్రాంసు-బెల్జియంకు వర్తకపురాయబారములు ముగియునని టైముస్ పత్రికానిలేఖరి తెలుపుచున్నాడు.

సామ్రాజ్య ప్రదర్శనము

1925 లో జరుగజూపు ప్రదర్శనములో న్యూజిలండు పాల్గొనదని హాకమిషనరు తెలుపుచున్నాడు.

క్యాంబెలు అభియోగము

అనత్య మాడుట

లండన్, అక్టోబరు 18:—సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ మాండుగా రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

క్యాంబెలు అభియోగములో ఒకరినొకరు బహిరంగముగ నీవు అబద్ధమాడితిని తిట్లు కొనుచున్నారు. ముగ్ధునాల్లుగారు అదురుబెదురులేకుండ అబద్ధమాడిరి. మీకున్న అభిప్రాయములనే క్యాంబెలుగారు ప్రకటించినచో ఎటులు ఆతనిని ప్రాసిక్యూటు (శిక్షించెదరు) జేసెదరని 10 డొనింగుపీధిలో దేశీయకార్యదర్శి అట్టర్లీ జనరల్, మరొకవిదుగురు అడుగలేదని ముగ్ధునాల్లుగారు నిరాకరించగలరా? ఆ ఉత్తరక్షణముం దే హేష్టింగ్సుగారు ఆనించ నంతను నేనే భరించెదననిరి.

ముగ్ధునాల్లుగారి ఉత్తరువు ననుసరించి క్యాంబెలుపై రెచ్చిన అభియోగమును త్రోసివేసిరి సర్ డగ్లస్ హేగుగారు చెప్పిరి.

పికింగు యుద్ధనాయకుడు

సంసిద్ధుడగుట

లండన్, అక్టోబరు 17:—పూపీపుగారు ముందుకేగుచున్నారు. ఆవసరమునో వినియోగించుటకు 20000 హేనులను గొనిపోవుచున్నారు. నిన్నటిదినము 88 విమానములు చినాను తావులో నాకాడగమును ముట్టడించెటం. పూపీపుగారిని ఏయుద్ధవాకగొంపోయినో కనుగొనుట కిట్లుచేసిరటం.

హెడ్జాబి పరిస్థితులు

వాహబీలతో రాయబారములు

జెడ్డానాయకుల చర్య

జెడ్డా, అక్టోబరు 20:—ముసల్మాను ప్రపంచమేర్పరుచు సంఘమువారు తీర్మానముజేయుటకులోపుగనే జెడ్డానాయకులు వాహబీలతో రాయబారములను జరుపుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. అమీరాల్-గారి సమ్మతితో జెడ్డావాస్తవ్యులగు ప్రతినిధులను గలసికొనవలెనని వాహబీలకు లేఖ సంపిరి.

జర్మనుమంత్రివర్గము

రీచిప్టాగు నెత్తివేయుట

డిసెంబరులో ఎన్నికలు

లండన్, అక్టో 20:—రాత్రి 11/5 టైముస్ పత్రికా నిలేఖరి బెర్లినునుండి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు. ప్రాయశః క్రొత్త యెన్నికలు డిశంబరు 7 లేదని జరుగును.

అభ్యర్థునితీర్మానము

ప్రభుత్వమువారి సిఫార్సు ననుసరించి ఎబర్టు అభ్యర్థుడు రీచిప్టాగు నెత్తివేయుట కంగీకరించెను.

జాతీయవాదులు

మంత్రివర్గములో నున్నతాము పార్లమెంటుల మని ప్రజాస్వామ్యపక్షవాదులు నిరాకరించుటచే డిశంబరులో ఎన్నికలు జరుపుటకునిశ్చయించిరటం. ప్రస్తుతప్రభుత్వమున అధికసంఖ్యాకులను జేరుటకు చాన్సిలరు సాధించజాలనందున రీచిప్టాగు నెత్తివేయుటకు నిశ్చయించిరిని ప్రభుత్వప్రకటనము తెలుపుచున్నది.

సోవియటు ఒడంబడిక

చిచిరగారి యభిప్రాయము

జాతీయమిలితో జేరుట కభ్యంతరము

సోవియటు పరిపాలనమును విమర్శించుచు ముగ్ధునాల్లుగారి పతనము సోవియటులకు గొప్ప నష్టమని చిచిరగారినిరి.

సోవియటుపాలనమును వారిరాష్ట్రము లన్నిటిని పరామలు ఎట్టివరతులులేకనే అంగీకరించవలెననిరి. మాస్కోవ్యా రిసులలో సోవియటురాయబారుల నియామకము సంగీకరించవలెననిరి. సోవియటులు జాతీయమిలితోజేరిన మిత్రమండలికి లొంగినవారగుదురను కారణముచే జాతీయమిలితో జేరనిరి. ముగ్ధునాల్లుగారిలో రాయబారములను జరుపుటలో సోవియటులు ఒడంబడికకంటె ఎక్కువపనిని జేయుచున్నారు. రాచకీయస్నేహరంగమున ప్రవేశించుకే మిది.

బ్రిటిషువారు ఋణమిచ్చినచో గ్రేటుబ్రిటనుతో సయోద్యోగముగలుగుటకుప్రసాది ఏర్పడును. రషియాఒడంబడిక ఆర్థికరూపేణా చాలమంచిది. ఈఋణములో బ్రిటనుకే సరకులు రూపముగ చాలసామ్యు చేరును. రషియా ఆర్థికజీవనము మరల ఏర్పడును. బ్రిటిషుమార్కెటులకు రషియానుండి వస్తువులనిచ్చుటకు అభ్యుమితును. బ్రిటనుగూడ అటులనే చేయును. ఉత్తరసముద్రపు దేశములందు రాష్ట్రీయసహిష్టుతకపు లంతరించును. అనేకమగు అంతర్జాతీయరాజకీయసమస్యలు పరిష్కారమగును.

మలయాకు వలసబోవుట

నాగపట్నం, అక్టోబరు 19:—మూడవతరగతి ప్రయాణికులను స్వేచ్ఛగాపోవు మాలీలును 800 మందిని ఎక్కించుకొని ఎక్స్ ప్రెస్ మరు యస్. యస్. “డాల్గానా” 17 తేదీని యిచ్చటికివచ్చి యిచ్చటినుండి 1000 మంది మూడవతరగతి ప్రయాణికులను 400 మంది స్వేచ్ఛగా పోవుకూలీలను ఎక్కించుకొనెను. మలయాలో నిర్బంధముగా పనిచేయుచుకొను పద్ధతి క్రొత్తవలస నిబంధనప్రకారము తొలగింపబడినదని చాలమందికి తెలియదు. కావున మూడవతరగతి ప్రయాణికులలో చాలమంది మలయా ద్వీపకల్పములో పనిచూచుకొనుటకు పోవుచున్నారు. బహుళః వీరు ప్రయాణపు ఖర్చులనుగూడతామే యిచ్చుకొందురు. కాంగనీసుతో సంబంధము లేకుండా వలసదీపాలలో పనిచూచుకొన దలచినవారు చార్జి లేకుండా మలయాకు ఉచితముగా గొనిపోబడుచున్నారు. అచ్చటికి పోయినపిమ్మట వారెచ్చట కోరిన ఆరేవులోనే వారిని దింపుదురు. అప్పటినుండి ఎట్టినిర్బంధములును లేక వారికెచ్చటవచ్చిన అచ్చటనే పనిచూచుకొనవచ్చును. యస్. యస్. “డాల్గానా” యారేవునుండి నిన్న బయలుదేరినది. (ఆ. ప్రె.)

బర్మారాజప్రోహపుకేసు

ఉన్నాను పత్రిక

ఈకేసు విచారణ 21 వ తేదీని జరిగినది. పోలీసుకమిషనరును సబ్జుయస్సెక్టరును విచారణచేసిన పిమ్మట 81 వ తేదీకి జిల్లామేజిస్ట్రేటు హాయిదా వేసెను. (ఆ. ప్రె.)

గాంధీగారి జైలునువయనము

ఇండియాలో బోలెడు విరులు రాజుద్రోహమును ప్రోత్సహించు ప్రయత్నములు లండన్, అక్టోబరు 18:—జైలునుండి వచ్చిన తండ్రి వార్తకు ప్రతికరము ప్రాముఖ్యమియ్యబడెను. ఆతండ్రియం దిట్లు చెప్పబడెను:—జైలును గాంధీగారు త్వరలో రానున్నారు. గాంధీగారి ఆగమమును అవకాశముగ గొని ఇండియాలో ధాన్యద్రోహమును ప్రోత్సహించుటకు బోలెడు విరులు ఏర్పాటు చేసికొనిరి రషియాపత్రక తెలుపుచున్నది. విప్లవప్రచారక విధానమునుగూర్చి పూర్తిగ నూచింపబడెను. గాంధీగారిపేరిట దీనిని విలుచుచున్నారు. బోలెడువిరులనుతో గాంధీగారి ఆను చుటల విద్యార్థుల లాభమునిమితము చేతనముల నిచ్చెదరని తెలుపుచున్నారు.

ప్రాను - జర్నీ

హెరియట్టుగారి భయములు హోబాస్, అక్టో 20:—జర్మనీలో రిపబ్లికను ఉద్యోగములు, భావములు కొంతవరకు విజయముగాంచెను. ఫ్రాంకుకోకున దైర్యముగలుగలేదు. జర్మనీ ఇంకను వెనుకాడుచున్నట్లున్నది. తుదకు ప్రజాస్వామ్యభావము నెదుగక! పరాసులు కాంతినిమిత్రము ప్రయత్నించిరి. శంఖమును పూరించిరి. రషియాతో మరల సంబంధములను ప్రారంభించుటకు పరాసులు సరిసిగ్గులేరి. హెరియట్టుగారి దేశీయవిధానములో ఆర్థికసంస్కరణమును ముఖ్యంగాగ జేసిరని హెరియట్టుగారు తెలియజేసిరి.

యునైటెడ్ స్టేట్సు వలసశాసనము

యునైటెడ్ స్టేట్సుకు దొంగతనముగ వలసశాసనములకు విరుద్ధముగ వచ్చుచున్నారట. వీరిని బట్టుకొని, స్త్రీపురుషులను అనేకజాతులవారిని ఇట్లు వలసశాసనము నుల్లంఘించి వచ్చినవారిని చెలసాలయందు అధికారులు ఉంచుచున్నారు. వచ్చే జూలైవరకు మాంట్రీయలులో చాలమంది కనిపెట్టుకొనియున్నారు.

కరను ప్రభువుగారి ఉపవ్యాసము

ప్రస్తుతరాజకీయస్థితి క్లిష్టముగనున్నది (ఆంధ్రప్రతిక ప్రత్యేకతంతివార్త) లండన్, అక్టోబరు 21:—లండన్ నగరమందు ఉపవ్యసించుచు ప్రస్తుతరాజకీయసమస్యలు బహుచిహ్నులతో మండియున్నవని లాడుకర్లనుగారు చెప్పిరి. ఈజిప్టుసమస్య పరిష్కరింపబడలేదు. టర్కీలో యుద్ధముచేయుటకు తీవ్రస్థితిమొట్టున్నది. అరబ్బీదేశములోని స్థితిగతులు దాతెన్ను లేకనున్నవి. హిందూదేశములో అసంతృప్తి పెరుగుచున్నది. కొన్నిసమస్యలకు బరిష్కరించుటకు పరిష్కారమును రాలేదు. ఈజిప్టునూ దాను సమస్యల పరిష్కారమునకు మేల్కొనాల్సిన వెనుకటి ప్రభుత్వములపుంజనే బోయిరి. బ్రిటిషుసంస్థలను; బ్రిటిషు దొరతనమును బ్రిటిషు హక్కులను గాపాడుటకు హిందూదేశములోని ప్రజలు మనలను నిర్బంధించుకాలము రానున్నది.

ఇబిను సాదు మెక్కా నందొచ్చుచును.

మెక్కా కాంతియుతముగ నున్నది (ఆంధ్రప్రతిక ప్రత్యేకతంతివార్త) లండన్, అక్టోబరు 21:—స్వల్పకాలములో యిబినుసాదుగారు మెక్కా ను సందర్శించుటకు నచ్చెదరు. అల్లరిజనుగునూ చనలేదుయు నీట్లుగామున గల్పించుటలేదు. తనిఖీచేయుటకు యిబినుసాదుగారు వచ్చెదరని చెలియుచున్నది.

దేశబంధు దాసుగారు

నంభావణ

మావితేధి దేశబంధు దాసుగారిని సంవర్ధించి వివిధ విషయములను గూర్చి ప్రశ్నించెను. స్వరాజ్యపక్షము-లంచములు స్వరాజ్యపక్షము వారెవరికిని లంచముల నియ్యలేదు. ఆ విషయమున మోపజడిన నేరములను ప్రతిసేరములను గూర్చి నిష్పక్షికముగా విచారణచేయగోరెననో వాకెట్టి ఆక్షేపణ యును లేదు. స్వరాజ్య ప్రభుత్వము వచ్చినప్పిమ్మట సభ్యులకు లంచములను యిచ్చుట మహాపరాధమని విధింపవలెను. ఇప్పుడటుల విధించినచో యాదౌరతనము వారు సరిగా పనిచేయుదు- జూరీవిచారణ వంగరాష్ట్ర జారరులు రాజకీయ నేరములకు విచారణ చేయుటలో అక్రమమేమియును జరుగుటలేదు. ఇప్పుడు వానినిగూర్చి క్రొత్తవిధానములను చేసినచో ఆది విఫలమగును.

ద్యుంధ్యపరిపాలనము

ద్యుంధ్య పరిపాలనమును గూర్చి నేను కర్మినుగారితో చర్చించినమాట నిజమేగాని ద్యుంధ్యపరిపాలనము విఫలమగునని గ్రహించితినిగాన కర్మినుగారి ప్రకటనమునందు సంతకము చేయలేదు.

తారకేశ్వరసత్యాగ్రహము

రీసీవరు అధికారమును నిలుపుటకు దొరతనమువారు నేనలను పంపినచో ఆందోళనము చాలప్రబలియించును. అప్పు డింతకులుపుగా పరిష్కారము జరిగియుండదు.

బ్రిటను మత్రివర్గము

బ్రిటనుదేశమున ఎన్నికలలో కార్మికపక్షమువా శోడి పోయి కన్యర్యేటిపుపక్షమువారు నెగ్గినచో మనదేశమున కతిన పద్ధతులు చాల అధికమగును గాన దేశమున ఆరాజకము మరింత పెచ్చుగును. అప్పుడు కాంతిని నెలకొల్పుట మిక్కిలికష్టమగును. కాలమంది దేశీయులు ఆరాజకకుట్రలలో చేరెదరు.

వికమత్యసభ

ధిల్లీలో జరిగిన వికమత్యసభవలన అత్యద్భుతఫలితము కలిగినది. స్వరాజ్య మేర్పడినప్పిమ్మట అనులు జరుపుపద్ధతిని యిప్పుడు ఒడంబడికను వ్రాసినచో సంశయములు పూర్తిగా తొలగిపోవును. ఈజిప్టులు మూలకారణ మేదోరహస్యముగా నున్నదను అనుమానము కలదు గాన విచారణజరుపుట బహువరము.

పరిపాలనా విధానము

పరిపాలనా విధానమును వ్రాయుటకు జరుగసభలో నేనుగూడ పాలుగొనుట కెట్టి ఆక్షేపణయునులేదు గాని దానిని పార్లమెంటువారు ఆమోదించినచో మితవాదులవలె నేను మిన్నకుండక ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రారంభించెదను.

కాంగ్రెసువారిలో, రెండుపక్షములవారును మరల కలయుటకును చాల అవకాశములు కలవని దాసుగారు నడివిరి. (ఆంధ్రప్రతిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

సిక్కు సుధారసంఘము

జయిట్లో జరిగినచర్య

“అఖండపాతము మూడుగోజులలో ముగియును. వెంటనే మేము గురుద్వారమునుండి వెళ్లిపోమము. మేము రాజకీయ ప్రచారము చేయుచు ఉపవ్యాసములనియుము. పూజ కాగానే సంస్థానసరిహద్దును వదిలిపోయెదము” అని మీరు వ్రాసియుచ్చినచో 50 మంది ఆనుపరిని తీరకుండ ముమ్మలనందరినిగూడగురుద్వారమునకు పోనిచ్చెదమని ఉద్దేశ్యము ప్రకటించిరి ఆరీతిగా సంఘనాయకులు వ్రాసియుచ్చిరి. పిమ్మట వారు గురుద్వారమున కేగి ప్రార్థనలు గావించిరి. పిమ్మట జేరాలలో విశ్రమించిరి. ఫరీద్కోట సంస్థానమువారు వారికి భోజనాదులకు సమస్తసదుపాయములను గావించిరి. 20 వ తేదీ రాత్రి చతుర్థయామకున అనగా సుమారు 4 గంటలకు వారందరూ గురుద్వారమున కేగి మరల ప్రార్థనలుచేసిరి. 21 వ తేదీ పగలు 10 గంటలకు అఖండపాతము విధ్యుక్తముగా ప్రారంభమైనది. సంఘము జతేదారు సర్దారు జండాసంగ (లాడియా నావకీలు) గారు గురుగ్రంథసాహెబును పారాయణ చేయ నారంభించెను. మొత్తము 110 మంది యున్నారు. ఒకరోజు ఒక గంటనేపు చదివెదరు. ఆహారాక్రమము వినువకుండ గ్రంథమునుకదివి 48 గంటలలో ముగించెదరు. అనగా రోజు 28 వ తేదీ గురువారమునాడు ఉదయమునకు అఖండపాతము పూర్తయగును. (ఆంధ్రప్రతిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

తంజావూరు జిల్లాబోర్డు

తంజావూరులో తెలిఫోను పెట్టుట

కుంభకోణము, అక్టోబరు 19:—కత్తెరు కోరినట్లు తంజావూరు పట్టామున తెలిఫోను ఏర్పాటుచేయుటకు తంజావూరు జిల్లాబోర్డువారు నిన్నటిసభలో అంగీకరించిరి:—ముఖ్యమైన ఆన్నిచోట్లకును ఈ యేర్పాట్లు చేయబడును. రాజాగారి సత్రములోనికొండ తెలిఫోను పెట్టబడును. కొద్దిదబ్బుతో అచ్చటికి వెళ్లి అందరును మాట్లాడవచ్చును.

చరకా

పాఠశాలలలో చరకా పెట్టి నూలుతీయుటయు నేతనే యుటయు బారలరకు పాఠశాలలలో నేర్పవలయునను తీర్మానము రి ఓట్లకు భిన్నముగ రి ఓట్లువచ్చుటచేత నిరాకరింపబడెను. కాని ఒకసవరణప్రకారము చరకాసంగతి వదిలివేసి తీర్మానములో మిగతాభాగము అంగీకరింపబడెను.

వైద్యసహాయము

అయుర్యేదపద్ధతిప్రకారము దౌషచాలములను పెట్టి వల్లెలలో విరివిగా వైద్యసహాయమునుచేయుటకై బడ్డెటునిధుల నుండి వికాలహృదయముతో విరాళముల నియమనీసనదని జిల్లాబోర్డువారు ప్రభుత్వమువారిని వేడుకొనిరి. (ఆంధ్రప్రతిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

తంజావూరుజిల్లా కార్మికోద్యోగి కోరినట్లు ఆడిట్రాని డులయిండనిమిత్రము ఫలములను కొనుటకు తామేమియు నీజు జాలమని కుంభకోణము పురపాలకసంఘమువారు తమ అక్షత్రను తెలిపిరి. (ఆంధ్రప్రతిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

గ్రేకుదేశీయులు అరెస్టు చేయబడిరి.

(ఆంధ్రప్రతిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, అక్టోబరు 21:—కాస్టాన్టినోపిలు నగరములో 8500 మంది గ్రేకుదేశీయులను దేశమునుండి నిర్బంధముగా తరమగొట్టుటకై అరెస్టుచేయబడి రని యిచ్చట గ్రేకు రాయబారి తెల్పుచున్నాడు.

జగ్గుల్ పాషాగారి ఆగమనము

మిక్కిలి బాహుకారింపబడిరి

“దేశస్వాతంత్ర్యము కొరకు బ్రాణ మర్పింప సంసిద్ధముగ నున్నాను.”

(ఆంధ్రప్రతిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

కయోరో, అక్టోబరు 21:—యూరపుదేశమునుండి జగ్గుల్ పాషాగారు దిరిగివచ్చిరి. గొప్పస్వాగతము వీరికియ్యబడినది. ఈజిప్టుదేశ స్వాతంత్ర్యయమునకువారు ప్రాణ మర్పించుటకు సంసిద్ధముగ నున్నారని జగ్గుల్ పాషాగారు అల్జీరా (డియూ నగరములో వారిసంగమున చెప్పిరి. ఇతర విదేశ మంత్రులవలె యీ జిప్టు దేశములోని హైకమిషనరు గారు అధికారమును గలిగి యుండవలయునని జగ్గుల్ పాషాగారుగోరినట్లు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారిచే ప్రమంపించిన పత్రికయందు చెల్లబడలేదని జగ్గుల్ పాషాగారు చెప్పిరి. లండన్లో జరిగినప్రసంగములవలన యీజిప్టువాసులకు లాభమొదవెను. వీలయిన ఈదేశములు తమహక్కులను రుజువు చేయుచు ఎదిరి వర్తమవారికో ప్రసంగించిరియు, బ్రిటిషు వారు న్యాయమునుగాని వారిహక్కుల దాఖలాలనుగాని జూప మనకోర్కెలను దిరస్కరించి రక్షయు జగ్గుల్ పాషాగారు చెప్పిరి. దేశీయులు ఇతరుల నమ్ముకొన గూడదనియు, వారు ద్వీగు జీకృత ప్రయత్నములను గావించవలయుననియు, వారిహక్కులను నిష్కర్షక చెప్పి వాటిని సంపాదింపవలయుననియు వారు ఉద్దేశించిరి. ఈజిప్టు దేశమునకు నూదానుదేశమునకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము గావలయును. తచ్చిన్నమున పతాక మిదేశముమీద నెగురుండవలయును. (దీర్ఘపార్షధ్యనులు) సాదాను యీజిప్టులో సంతర్కము. సాదాను యీజిప్టు దేశమునుండి విభజించుటకు కలలోనైన యీజిప్టు దేశీయులయ్యకొనరు. బహుమండ మొన హర్షధ్యనులు) ఈజిప్టు రాజ్యభూమియందు దొక్క విదేశభు నైని కుడు నుండుటకు దేశీయు లొప్పురు.

ప్రధానరాష్ట్రములకు స్వాతంత్ర్యమిండు

ప్రజావిశ్వాసమును పునరుద్ధరింపుడు

సర్ చిమన్లాలు సెటల్వాడు బొంబాయిగవర్నరును బయల్పరుచుట

ద్వంద్వవిధానాపజయకారణములు

భారతసంస్కరణముల విచారణ

(అ. ప్రె. స్పెషలుసర్వీసు)

సిక్రూ, అక్టోబరు 21:— నేడు సంస్కరణముల విచారణ సంఘసభవారు సర్ చిమన్లాలు సెటల్వాడుగారిని విచారించిరి. ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహక సభ్యులకు పనిజేసిన భారతీయులలో నీయనయే మొదటివారు విచారించబడుటకు. ఈయన మేజరురాష్ట్రములందు ముంపు రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్య మొనగవలెననియు అందుకు కొన్ని మరకులుండవలెననియు తెల్పెను. ద్వంద్వవిధానము కెడ్డదని గాని ఆచరణయోగ్యముగాదని గాని సర్ చిమన్లాలుతలపరు. ఆయన తద్విమర్శకులకు, మాంటాగూగారు ఇండియాకు వచ్చినప్పుడు అసభ్యులు కాంగ్రెసు సంఘముగూడ స్త్రీములు బంపుటయు అదిగూడ లోపభూయిష్టముగ నుండుటయు, అంజేమియు బాధ్యతను తాము తీసుకొంటున్నామనియు జ్ఞాపకముజేసెను. మాంటాగూగారు బాధ్యతయేమిదని ఘడు సంపూర్ణ బాధ్యత నొసంగుట యొక్కడితోతెలియని అగాధములోనికి దుముకుటయగునని గాన ముందు సంస్కరణములందు బాధ్యతను ప్రవేశపెట్టగోరవలెనని సర్ చిమన్లాలుగారికి తెప్పిరి. కావున కొంతవరకు బాధ్యతను ప్రవేశపెట్టుటయే ప్రత్యామ్నాయముగ నుండెను. మాటుఫ్డు నివేదికమునందు రాష్ట్రములలో బాధ్యతను ప్రవేశపెట్టుటవల దైర్ఘ్యముగరాజనీతి జ్ఞతయు, విశాలదృష్టియు గానించెను.

“ఈవిధానమువలన భారతీయజాతమునందు సంపూర్ణ బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమునకు ప్రథమాంతరముగ నుండునని నిర్ణయించినవారభయపక్షములవారి మామకు పాత్రమగుట కర్హపాకమనవలయును. వారు అతిక్లిష్టమున సమన్వయ పరిష్కరించుటలో చాలవరకు మంచిమార్గమునే గావించిరిని చిత్రయే వ్రాయగలవని వాకు నమ్మకము గలదు.”

సర్ చిమన్లాలు చాలమారము సంస్కరణము లెట్టిపరిస్థితులలో ప్రారంభింపబడినదియు దేని ఆచరణయోగ్యము ప్రారంభమును వివరించిరి. కాననసభలు బహిష్కరింపబడినను ప్రథమ కాననసభలకు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడినవారు ప్రభుత్వవిమర్శకులమని భావించుటయే గాక అట్లు రుజువుజేయుటకు చాలప్రయత్నించిరి. సాధ్యమైనంతవరకు ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటింప సిద్ధముగనుండిరి. ఇకను దురదృష్టవశాత్తు అసభ్యులు ప్రజాయుత విషయములలో ప్రజాభిప్రాయముసారము ప్రభుత్వమును నిర్వహించుటకు ముందు వారికి సాధనముగ నుండునను మాటను వదిలివేసిరి. బొంబాయిలో ప్రజానియోజిత సభ్యులు ఒక సంఘముగ నేర్పడతలించి మంత్రులకు సభ్యత్వమును తిరస్కరించిరి. ఇందువలన మంత్రులకు పలుకుబడియు అధికారము నుపాయెను. లేకున్న కాననసభలో మెజారిటీగలిగి అధికారము బొందియుండెడివారే. కాని బొంబాయి మంత్రులు అప్పటికిని వారితలెనంత పనిజేసి వారి స్వాతంత్ర్యమును రక్షించుకొనుచు చాల ఉపయోగకరమును పనులజేసిరి. ఈకష్టములకు దోడు అధికక్లిష్టము వచ్చెను. ఇంతేగాక బొంబాయి గవర్నరు సంస్కరణములకు బనిజేయుటలో సభ్యులైనను యితర మంత్రులకంటె యేమి జరుగుచున్నదియు తెలియకుండజేసెను. పిదప మంత్రులను ప్రభుత్వసభ్యుల సమావేశములకు రమ్మనిరి. కాని అంతయు బూటకముగనుండెను. ఒకసారి మంత్రులు తమ యభిప్రాయములను భారత ప్రభుత్వమునకు బంపగోరిరి. కాని గవర్నరు సమాలోచకయుతుని అభిప్రాయములు తెలుపకొరబడెనని వారికి తెప్పబడెను. ఇంతేగాక ప్రభుత్వములమంతయును తలక్రిందుజేయబడెను. మంత్రులసంసభ బాధ్యతని తలంపకుండ గవర్నరు యేదో ప్రత్యేకపరిస్థితులలో తోక్మముగ అంగజేసికొనవలెనని ఆలోచింపకుండబొంబాయిగవర్నరు భారత కాననోత్తేజములన్నిటిని తారుమారుజేసి కాననప్రకారము మంత్రులకును సమావేశములయే ప్రయోజనమునయ, అప్పుడైన

గవర్నరు తగిన కారణము గానించి కున్న అంగీకరింపకపోవచ్చుననియు కొరెను. ఇంతేగాక సభ్యులపై అధికారము భారతజాతికుండుట వలన మంత్రులకితి మరంత మధ్యాన్నమయ్యెను.

ప్రభుత్వ కార్య నిర్వాహకవర్గమునందును, మంత్రులలోను వ్యవహారమును ముకుళిగ జేసికొనుటకు తగిన నిబంధనలు జేయుటకు గల అధికారము, సాధ్యమైనంతవరకు గవర్నరుకే యుండునటుల యేర్పాటు జేయబడెనని సర్ చిమన్లాలు మానించెను ఇందులకు తార్కాణముగ కొన్ని నిదర్శనముల తెల్పెను. ఇట్లు జూచినయెడల అనేకకారణములచేత ద్వంద్వవిధానము జయప్రదముగ యాడెరక పోయెను. ఏదిజూచినను మాత్రప్రభుత్వ విశ్వాసము సరీసుగ జయప్రదముగ జరుగుట కాటంకముగనే యుండెను. భారతకాననసభలో భారతప్రభుత్వము వారు ఉత్పన్నమై సర్వీస్ జేయుటవలన ప్రభుత్వవిధానమును ధ్వంసముజేయగోరిన వారికి ముఖము జేయబడెను. కావున ద్వంద్వవిధానము కెడ్డది కాకపోయినను పనిజేయుటలో సద్భావముతోనని జరుగలేదు.

ఇప్పుడు ద్వంద్వవిధానమును పనిజేయుచుటకు సద్భావమును గలుగజేసి నిజమైన విశ్వాసము నుద్బోధించుటకు యిప్పుడేమియు సాధ్యముగాదని సర్ చిమన్లాలుగారు తలంపెనున్నారు.

సద్భావము గలుగుటెట్లు?

ప్రభుత్వమువారు నైపుణ్య భారతీయపరము జేయుటకు తగిన ప్రయత్నముల జరుపనికే ప్రభుత్వమునకు సదుద్దేశ్యములు గలనను విశ్వాసము పునర్ధరింపజాలదు. ప్రథమమున మేజరు రాష్ట్రములకు దైర్ఘ్యముగ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము నొసంగవలెను. ఈస్వాతంత్ర్యము వలన కొంతకాలమువరకు సామర్థ్యప్రమాణము తగ్గియుండవచ్చును. కాని 1929 వరకును అభివృద్ధియే మియులేదని తిరస్కరించుటవలన మాత్రము విషమతర పరిస్థితులేర్పడును. ఇప్పుడున్న శిక్షితులగు సివిలఉద్యోగుల సహాయముతో స్వాతంత్ర్యాంతరమును గడయటచాల యుక్తముగ నుండును. కొన్నిమరతులను మాత్ర మేర్పాటు జేయవచ్చును. గవర్నరు అట్టి పనులయెడల కాంతిని పోషించు సధికారమును గల్గియుండవచ్చును. సభ్యులలో యూరోపియనులను భారతీయులను తగినటుల దీసికొని వారి ఉత్సాహకాలమును జీతమును పెన్ననలను మున్నగువానిని భద్రము జేయవలెను. మూడవదిపట్టి సభ్యులకు ఏమన స్థాపించుటయు, సమ్మారు బాకేజి స్త్రీము, బొంబాయి డెమలపుమెంటు స్త్రీము మున్నగునవి ఆచరణలో పెట్టుటయు, కాష్టములలో రెండవసభను నిర్మించుటయు విచారింపదగినవై యున్నవి. ఇకను భారత ప్రభుత్వమునందు మంత్రులకు అన్నికాటను, విదేశీయ, దేశరక్షక, న్యాయక్రశాఖలదప్ప మార్పిడేయవలెనని ఆయన అభిప్రాయము.

బొంబాయిలో ద్వంద్వవిధానము

సర్ అలెగ్జాండరు మడ్డిమున ప్రఖ్యాతగా సాక్షి, న్యాయ ప్రకారము గవర్నరుకు తనమంత్రులనుంచి పనిజేయుట కధికారముగలదనియు, బొంబాయిలో మాత్రము సంస్కరణములను నిర్మించినవారు తలంచినటుల గవర్నరు ప్రత్యేకపరిస్థితులలో గాక దావ్యమును జోక్యముగలుగజేసి కొనుదొండెననియు, నిజముగా బొంబాయిలో సంస్కరణముల విధానము భగ్నమయ్యెననియు, రెండుభాగములను జేసికొని యుండుటయేగాక మంత్రులు గవర్నరుకు కలిసి యొప్పుడును ఒకసారిదప్ప గవర్నరు పని జేవలెననియు తెల్పెను.

కర్ణాటక మహారాజా:— కాననముల జేయుటలో నైపుణ్యమును సమావేశము లుండెదా?

సాక్షి:— కాననములు జేయునపుడుమాత్రము సంయుక్త సమావేశము లుండెను. ఆ విధముగ వాస్తేటుమెంటును సరరించుకొందును. పరిపాతన విషయములందు సమావేశములు కలిసి జరుగలేదు. మంత్రులను ప్రభుత్వసభ్యుల సమావేశములకు రానియను మాత్రము రానిచ్చిరి. కానివారి కే తాగితములును యిచ్చుటలేదు. వారి వా విషయము లేవియు సంబంధించినవి గావని తెప్పజెను. వారియిష్టమువచ్చిన అభిప్రాయముల తెలుపనచ్చునని తెల్పెను. (ఁపు)

అధ్యక్షుడు సోదాహరణముగ తెల్పమనికొరగా సాక్షి:— ఒడవలు ప్రకటనముగూర్చి తెప్పి ఆసంగతి మంత్రులకు తెలియదనియు, దానినిగూర్చి ప్రభుత్వ నిర్వాహక సంఘము చర్చింపబోవునపుడు వారికి తెలిసెననియు తెల్పెను. మంత్రులట్టిపరిస్థితులలో ముందు తెలిసికొని ఆలోచించి యెల్లఅభిప్రాయమును తెలుపజాలరు. ఇంతేగాక మంత్రులు యీ ప్రకటనపై అభిప్రాయములను తెల్పుట కవకాశమియక పోయిరి.

సర్ మహమ్మదు సాఫీ:— మంత్రులభిప్రాయము తెలుసుకొనిన ఉపయోగకరముగ నుండునని ప్రభుత్వనిర్వాహక సభ్యులు మంత్రులను కొన్నివిషయములందు రమ్మని ఆవ్యానించిరా?

సాక్షి ప్రభుత్వ తీర్మానములు యిట్టి నూచనలు జేయబడెనుగాని గవర్నరుగ రిష్టపడలేదనియు, మంత్రులను రానిచ్చుట యీ లేదా యను విషయము తనదేయనియు తలంచినటుల తెల్పెను. తుదకు ఒక సభ్యుని సలహా గవర్నరుయెడల నుంచుటకై ప్రైవేటు సెక్రటరీకి వ్రాయు సాచారము విధింపబడెను.

సాక్షి బహిరంగముగ నొసంగిన మెమోకాండములో కొన్ని లేఖలను ప్రకటించుట ఆయుక్తమని చెప్పెను, బొంబాయిలో సంస్కరణములు పనిజేసినదానికి ఫలితము, గవర్నరుల కిచ్చిన సలహా లుల్లంఘింపబడెనా యని అధ్యక్షుడు దడిగెను.

సాక్షి:— గవర్నరుగారికి ఆ సలహాల నుల్లంఘింప నుద్దేశ్యము లేదుగాని వాని నావిశయమనే జరుపును.

అధ్యక్షుడు:— కాని దాని ఫలితము బొంబాయిప్రభుత్వమువారు భారతప్రభుత్వకాననమును నిబంధనలను తడవసారము ఆదరింపలేదనియేనా?

సాక్షి:— అవును. అయితే వానిని బుద్ధిపూర్వకముగ ఒక ఉద్దేశముతో నట్లుల్లంఘించిరి నేను జెప్పెను.

అధ్యక్షుడు:— మీరు తీసిన విభేదము బాగు గనేయున్నది. కాని ఫలితముకట్టియే. కావున మీరు తీర్పుజేసికొన్న ప్రకారము బొంబాయిలో ద్వంద్వవిధానము చట్టముప్రకారము పరిక్షించబడలే దనియేనా?

సాక్షి:— అంతే.

అధ్యక్షుడు:— కావున ద్వంద్వవిధాన పరిక్షగనడి నిష్క్రయోజనముయ్యవచ్చు మాట నిజమేనా?

సాక్షి అంతేగావచ్చును.

జిన్నాగారు:— మరియొక గవర్నరుతో దానిని పరిక్షించగోరరా?

సాక్షి:— వరేమీ అక్కరలేదు.

అధ్యక్షుడు:— మీరు మీ మెమోరాండములో మంత్రులపట్టికిని తనపంతము కెగ్గించు కొనరిన దెప్పిరే.

సాక్షి:— చాలవరకు.

అధ్యక్షుడు:— సభ్యులపై అధికారము భారతమంత్రులతో నుండుటవలన మంత్రులదిక్కుదోపమండెనని చెప్పుటలో అగమేమి? సిద్ధాంతమునం దట్లుండెనను కారణమే నా ఆక్షేపించుటకు కారణము?

సాక్షి:— నేను ప్రభుత్వసభ్యుడ నగుటచేత సభ్యుల బలముండెను. మంత్రులకుగూడ నుండెను. కాని ఆచరణలో కష్టములువచ్చెను. ఒకటి జూడుడు. ఎత్తైనజామంతి ఒక ఆఫీసరు ఉద్యోగమును తెలుపుకొనడగా యేర్పిడేయగోరెను. ఆ ఆఫీసరు భారతమంత్రులవద్దకు పోయెను. తత్ఫలితముగ ఆయనద్యోగము నుంచవలసినది లండనునుండి తిరిగివచ్చెను. కాని మంత్రులట్టుదలతో నుండెను. దానిపై గవర్నరు మంత్రుల వాయన యిష్టమని వదిలివేసి తననిర్ణయమును లండనుకు తెలియజేయుచు ఆయనద్యోగమును యేర్పిడేయుటతో నేకిభవింపలేదని తెల్పెను. అయినను, మంత్రుల కొరిక ప్రకారమే ఆయన పనిజేసెను. దీనిని చూచిన కష్టమున్నటుల తెలియగలదు.

సర్ మహమ్మదు సాఫీ:— ప్రభుత్వ సభ్యుడును సర్వజ్ఞుడైన భారతమంత్రు యధీనమున నుండుటయు మంత్రుల

సభకు బాధ్యుడైయుండుటయు అయిన కేంద్ర ప్రభుత్వము భారత మంత్రి కేంద్రమును దురులకు దిక్కుదోచు పోవుటకు కారణము గావచ్చును.

సాక్షి అంగీకరించెను.

అధ్యక్షుడంతట సాక్షి కాసనసభలోని అనధికారసభ్యులుగూడ ప్రభుత్వనిర్మాణ పద్ధతిని పూర్తిగ నెరుగకుండ నున్నారని అంగీకరించుచు యిందుకు కారణమువారు మంత్రులను వారి సంఘమునుండి నిషేధించుటయేయని తెల్పినట్లు నూచించెను.

సర్ చిమన్లాలుగారు గవర్నరుకు లావిషయమై యేల ప్రత్యేకాధికారముండనీయ గోరొ దెలుపవలసినదిగ సర్ ఆర్థులందఱు మద్దతిను గారడగిరి.

సాక్షి:— కాసనసభ ఒత్తిడి కేయునెడల మంత్రి తగిన పని జరుపక తుడు గాకపోవచ్చును. వీరైన విపరీతస్థితు లేర్పడు నెడల గవర్నరుకు ఆసాధారణాధికార ముండవలయును. ఇట్టి పరతులుండుట యెప్పుడును భద్రమైనదే.

అధ్యక్షుడు:— రాష్ట్రములందభివృద్ధి కేయునెడల కేంద్ర ప్రభుత్వమును గూడ ఒలపద పవలసి యుండునేమో!

సాక్షి:— అవును. అప్పుడు ఖెడరలు ప్రభుత్వముపని కేయవలసి యుండును.

అధ్యక్షుడు:— బాధ్యతాయత ప్రభుత్వము నోసంగుటలో రాష్ట్రముల ప్రమాణము అటంకముగ నుండునని మీకు గోచరించెనా, ఉపరాష్ట్రములను జేసి డిప్యూటీగవర్నరుల నియమించు నిబంధనగలదే తెలియునా?

సాక్షి:— రాష్ట్రముల పునర్నిర్మాణ ముండవచ్చును. నేను స్వయముగ మాట ధోరణిని నాసహాధ్యోగులతో ఉప రాష్ట్రముల నిర్మాణమును గూర్చి జెప్పితిని.

అధ్యక్షుడు:— జాతికలహము లుండుటవలన రాష్ట్రముల మార్పుకేయుటలో సాధ్యమైనచోట్ల అధిక సంఖ్యాకులను ఒక పాలనము క్రిందకు తెచ్చుటనుగూర్చి ఆలోచించిరా?

సాక్షి:— ఇది సాధ్యమని తలంపను.

ఎన్నికదారులను గూర్చి ప్రశ్నింపగా, బొంబాయి ఎన్నికదారులు తెలివిగలవారనియు సర్వపాలనకు గ్రహింప గలవారనియు జెప్పెను. ఆయన ఎన్నికదారుల నెక్కువ కేయుట యిష్టములేదని చెప్పెను.

సర్ ఆర్థులప్రశ్న:— సంకుచితముకేయ గోరెదరా?

సాక్షి:— అట్లుకేయుకాలము మీరిపోయినది.

సర్ మహమ్మదు హఫీజుగారు కన్వెన్షనుల స్థాపనపన్ను ననియు దాని ప్రకారము భారత ప్రభుత్వము కాసనసభలోనే కీర్తించినపుడును, భారత ప్రభుత్వమే విషయమునైగాని యేక గ్రీవముగు నిర్ణయము బడసినపుడును భారతమంత్రి భారత ప్రభుత్వముతో జోక్యము కలుగజేసి కొనవచ్చుననియు నూచించె నను.

జిన్నాగారు, 19-12, 1911 నెక్కువలకు కలిపి చదివిన యెడల యింతే యగుటలేదా, 1911 నెక్కువలకు కాలమును భారతమంత్రి భారతదేశముపై అధికారము పోజాలదనియు తెలిపిరి.

సర్ చిమన్లాలు అంగీకరించిరి.

జిన్నాగారి విచారణ

ప్రస్తుతముగ గవర్నరు నిరతుకముగ ప్రవర్తించి ప్రభుత్వ విధానమును పాడుకేయగల్గునని జిన్నాగారు నూచించి అట్టి విధానము నడుచుచుండవలసినదేనా యని యడిగెను.

సాక్షి వద్దని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. గవర్నరుకు ప్రభుత్వ నిర్మాణము ప్రకారము గల హోదానుగలించి యెట్టి సంకేతమునుబొంద నవకాశమును ఆయన గలుగజేయగోరడు.

జిన్నాగారు:— ద్వంద్వవిధానమునందు చాలవరకు అభివృద్ధిని కేయవచ్చునని నూచింపబడెనే.

సాక్షి:— లేదు. అది పనికిరాదు. నేను జెప్పినకారణములచేత ద్వంద్వవిధానము అపజయము గాంచెను.

జిన్నాగారు:— కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు లా, ఆర్థరులు ప్రభుత్వకాళులకు నుండవలెనని యేల కోరిక! అది రాష్ట్రములలో ప్రజాయత్రముగ నుండి కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు ప్రభుత్వాయత్రముగ నుండుట అసంభవముగాదా? అందువలన భారత ప్రభుత్వము రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యముతో జోక్యము గలుగజేసినదా?

జిన్నాగారు రాజప్రతినిధికి అసాధారణాధికారము నోసంగి లా, ఆర్థరులను ప్రజాయత్రము కేయరాదాయని నూచించిరి.

సాక్షి తాను జెప్పినదాని నేమియు సంస్కరింపకొనలేదు కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు ద్వంద్వవిధాన ముండవలెనని

యు, లా, ఆర్థరులను ప్రభుత్వాయత్రము కేయవలెననియు, కారణము, రాష్ట్రీయప్రభుత్వమునకు భారతదేశ మంతటిమీదను అధికారముండునెడల కొన్నికష్టములుగల్గుననియు అతడు భావించెను.

జిన్నాగారు రంతట సాక్షిని ఆయనస్థితుమెట్లువై విచారించిరి. అందు ఆయనవైస్యమును భారతీయులవరము చేయునెడలనే విశ్వాసమును గలుగజేయునని చెప్పెను. సాక్షి యేదైన స్క్రీము వాలోచించెనా?

సర్ చిమన్లాలుగారు యదమిత్రముని ఆలోచింపలేదని చెప్పెను. కాని వైస్యమును భారతీయులవరము కేయుటకు 200 సం॥ ములు అగియుండవలదని ఆయన తలంచెను. వైస్యమును భారతీయపరము కేయనిదే సంస్కరణములవలన యేమియు ప్రయోజనముండదు.

జిన్నాగారిట్లు ప్రశ్నించుచుండగా అధ్యక్షు డత్తుపడి కమిటీవైస్యసంస్కరణములనుగూర్చి విచారించుట లేదనియు, భారత ప్రభుత్వకాసనము పనిజేసిన విధమునుగూర్చి ఆలోచించుచుండెననియు నూచించిరి.

జిన్నాగారు అదంతయును భారత ప్రభుత్వమును సంస్కరింపకపోవుటపై ఆధారపడియుండు నని తెల్పిరి.

సర్ హెన్రీమోన్స్ట్రీపుస్సిరుగారు, భారతదేశ మంతటను అవకాశము లొక్కవిధముగ నీయరాదని సాక్షి యేల నూచించెనని అడిగెను.

సర్ చిమన్లాలు వివరించుచు అంతటను పరిస్థితులు ఒకటిగ లేవని చెప్పిరి.

సర్ మహమ్మదు హఫీజుగారు దానిపై యిందువలన వదలి వేసిన రాష్ట్రీయలలో నసంభృతి యేర్పడవచ్చునని యనిరి.

సాక్షి తత్వభేదము కేయవలెనని చెప్పెను. ఆయన యేరాష్ట్రములను వదలివేయవలెనో వేనిని వదలివేయరాదో ఆలోచింపలేదు.

రాష్ట్రములలో రెండవద యుండుట వాంఛనీయమా? స్థితుకాన్పిలనందుకలె అధికారు లెక్కువనుండియుండి అనధికారకర్తులమెజారిటీ యుండియుండవలె నని సర్ చిమన్లాలు గారు తలంచితా యని సర్ హెన్రీ యడిగెను.

సాక్షి యియ్యది విచారించదగినవే యని చెప్పెను.

సర్ లేజు బూదూరు సప్రూ:— బొంబాయిలో మీ యనుభవముమీద ద్వంద్వవిధానమును మరల పనిజేసిచూడుట ఉన్నాద్యమని కేలేనదా?

జి:— నే నావయమై స్వప్నముగనే తెల్పితిని.

డాక్టరు సప్రూ:— సరియైన గవర్నరు నున్నయెడల?

జి:— ప్రభుత్వమునకు సద్భావ మున్నదనువిశ్వాసమును ప్రజలు గోల్పోయిరి. నేను తెల్పినవిధముగ నభివృద్ధిజేసిననే అది పునరుద్ధరింపబడవచ్చును.

ద్వంద్వవిధానము - కేంద్ర ప్రభుత్వము

ప్ర:— ద్వంద్వవిధానము రాష్ట్రములలో పనిజేయ నపుడు కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు ఉండవలెనని యేల ప్రాప్తిహించెదరా?

జి:— ద్వంద్వవిధానము చెడ్డదిగాదు. అది మార్పులో నవసరమైన యంతరము. అయ్యో కేంద్ర ప్రభుత్వమున నుండి తీరవలెను. సద్భావము పునరుద్ధరింపబడినయెడల అది పనిజేయ గలదు.

ప్ర:— ఒకవేళ సద్భావము పునరుద్ధరింపబడిన యెడల ద్వంద్వవిధానము రాష్ట్రములలో పనిజేసెదరా?

జి:— దానిని కేయటకు ఆకాలముపోయినది.

సర్ కిసస్వామి:— కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు బాధ్యతను ప్రవేశపెట్టవలెనని ప్రోత్సహించిన రాజకీయసంఘములు కొన్ని కాళులను మినహాయించి కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు ఒకవిధమైన ద్వంద్వవిధానమును పనిచేయవలెనని ప్రోత్సహించినమాట నిజమేనా?

సాక్షి:— అవును.

బొంబాయికాసనసభలో అనధికారసభ్యులు మంత్రులను నమ్మకపోవుటకు కారణము మంత్రులు ఒకపక్షమున ప్రజలకును ఒకపక్షమున కాసనసభకును బాధ్యతగల్గియుండుటయేనా కారణమని సర్ కిసస్వామి గారడిగిరి. సాక్షి అవుననేయని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

సర్ ఆర్థులప్రశ్న:— సంస్కరణములను దుశ్భావముతో పనిజేయకుండెయెడల పక్షియెండ్లు నాగియుండురా? సంస్కరణములను చక్కగ పనిజేయుచున్న పంజాబునంటి రాష్ట్రములను మార్పుప్రవేశపెట్టుటకుముందు పడేండ్లును అట్లుండగోరెదరా?

సర్ చిమన్లాలు:— మొదటిప్రశ్న సందేహముతో గూడుకొనియున్నది. ద్వంద్వవిధానమే సరిగాపనిచేయుచుండిన యెడల ప్రజలంత సహనము వీడియుండనివారే. ఇకనురెండవ ప్రశ్నవిషయమున, వెంటనే ప్రధానరాష్ట్ర ములందు స్వాతంత్ర్యమును ప్రవేశపెట్టవలయును.

ఇప్పుడును కిశీతులకు సివిలు ఉద్యోగులన్నారగదా! ముందుమాత్రము యంతసమర్థతతో నుండరాదుని యడుగగా సాక్షి కొంతకాలమువరకు సామర్థ్యము తగ్గియుండునని చెప్పిరి.

సర్ ఆర్థుల ప్రశ్న:— మంత్రులును గవర్నరును సంయుక్త సమావేశముల జరిపి రాయని యడుగగా, డాక్టరు శరంజిపై ఒక ప్రశ్న కాసనసభలో నడుగబడెననియు, లా ఆఫీసరులు గవర్నరు ఆర్థమునకే అనుసూయముగ అభిప్రాయమును తెల్పిననియు నూచించిరి.

మంత్రులక్కరలేదన్న రెక్రూయిటులను కొందరను మంత్రులపై భారతమంత్రి అంటగట్టిన సం॥ సాక్షికి జ్ఞాపకముండెనాయని డాక్టరు శరంజిపై యడిగెను.

అవునని చిమన్లాలుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

డాక్టరు శరంజిపై వైసుభాస్కరులను నియమించుటను గూర్చిగూడ యిబ్బందిగల్గెనని చెప్పెను. యూనివర్సిటీచట్టము ప్రకారము యూనియనుకమును గవర్నరు సమాలోచనయుతుడై చేయవలసియుండెను. కాని సంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టుటవలన గవర్నరు సమాలోచకయుతుడు యీవిషయమున మంత్రులతో సమాలోచన కేయవలసినవచ్చెను.

డాక్టరుసప్రూ:— (సాక్షిని కాచి) కొన్ని రాష్ట్రములలోనే స్వాతంత్ర్యమును ప్రోత్సహించుట వలన కేంద్ర ప్రభుత్వమును ద్వంద్వస్థితిలో నుండుటలేదా? కాసనసభలో ప్రతిష్టంభమును స్వంతకాలమును అభివృద్ధియేమియును సాధ్యముగాదగదా?

సర్ చిమన్లాలు:— ఇదంతయును పరిస్థితులను సరిగ్రహింపకపోవుటవలన గల్గింది సంస్కరణములను సరిగపనిజేయక పోవుటవలన ప్రతిష్టంభము ఆచరణలోనికైనవచ్చెను. ప్రస్తుతవిధానమునే యుండునెడల యెక్కువప్రతిష్టంభమును సృష్టింపబడును. అభివృద్ధిచేయుటవలన ప్రతిష్టంభము లేకుండపోవును.

నేటివిచారణ

కబీరదీను అహమ్మదుగారి సాక్ష్యము

సిద్ధా, ఆక్టోబరు 22:— నేడుసంస్కరణముల విచారణ సంఘమునెదుట కబీరదీను అహమ్మదుగారు హాజరై ఆ సెంట్రి లోని పార్లమెంటు రీమన్సింగ్ పార్టీలో 18సభ్యుల మెమోరాండమును బలపరుపవలెనని కోరెను. కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు మార్పుగాని, ప్రస్తుతము రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమిచ్చుటగాని అతడు క్షిప్రములేదు. నెమ్మది నెమ్మదిగ ఆంతరముల వెంటజరుగవలెను. పక్షిసభ్యులందు జాతిప్రాతినిధ్యముండవలెనని ఆయన ప్రత్యేకముగ గోరెను. (ఆ. ప్రె.)

కార్పొరేషన్ గెజెటు

ఛాయాపటప్రచురణకు బానర్జీగారు అంగీకరింపకుండుట

కలకత్తా ఆక్టోబరు 21:— కార్పొరేషన్ గెజెటు మొదటి సంచిలో తమ ఛాయాపటమును ప్రచురించుటకు సర్ సురేంద్ర నాథ బెనర్జీగారి య్యోగించెరి. కార్పొరేషన్ చర్యలు తమ క్షిప్రము లేకపోవుటచేత తమపటమును ప్రచురించినట్లయిన తామును అంగీకరించినట్లుగా ప్రజలు భావించురని వీరి యభిప్రాయము. (ఆ. ప్రె.)

రాలీబ్రదర్సు కంపెనీ

రు 1,50,000 సొమ్ము తగులుబోపొవుట ఛాయాపట, ఆక్టోబరు 19:— రాలీబ్రదర్సు కంపెనీ జనపవార గిడ్డంగులలో నిన్నరాత్రి నిప్పుంటుకొని రు 1,50,000 సొమ్ముతగులుబడిపోయెను. (ఆ. ప్రె.)

నరిహద్దు సమాచారము

సిద్ధా, ఆక్టోబరు 21:— పొలిందాలు (అఫ్ఘనిస్తాన్) మునుండి బయలుదేరి ప్రయాణము చేయుచు సరకుల నమ్ముకొనుచు హిందూదేశమునవచ్చెడివారు క్రమక్రమముగావచ్చుచున్నారని తెలియుచున్నది. సులేమాన్ ఖేల్ ద్రక్షకు కాంచేసిన వారిలో చాలమంది డేరా యిస్కాయీల్ ఖాన్ వైపు వచ్చుచున్నార. ఖిరోజీలు కోటు ప్రవేశించినారు. (ఆ. ప్రె.)

గవర్నరుగారి ప్రత్యేక రైళ్లు

శాసనసభలో ప్రశ్నోత్తరములు

ప్ర:—సి. వి. వెంకటరమణయ్యగారు— (1) గవర్నరుగారు ప్రత్యేక రైళ్లు తమ ఉపయోగముల యిట్లుములేదని ఎన్నడైన దలిపించియుండిరా?

ఉ:—లేదు.

2. ప్ర:—ఎన్ని సార్లు గవర్నరుగారు ప్రత్యేక రైళ్లును విడిచిపెట్టి మామూలు రైలుపై ప్రయాణములు చేసిరి. ఈయన ధ్య ఆతిథ్యముగా ప్రత్యేక రైళ్లపైనే యేల ప్రయాణముల జేయుచున్నారా?

ఉ:—ఎన్ని సార్లు ప్రభుత్వమువారికి దలియదు. ఈ మధ్య ఆయన ప్రత్యేక రైళ్లపైనే మాత్రమే ప్రయాణము జేయుచుండుటలేదు. దీనిపై సప్లిమెంటరీ ప్రశ్న లిట్లు జరిగెను:—

సభ్యురాలు:— గవర్నరుగారు ప్రత్యేక రైళ్లను విస్మరింపనట్లేదనియు, రైల్వే కంపెనీవారు ఆయన అట్లానర్చినచో తమకుమామూలై రైళ్లు నెలూనగట్టి ప్రత్యేక క్రమతాము పడనలసినవృత్తిని ఆధ్వర్యం పెట్టినదియు, అందుచే గవర్నరుగారు విడిచే ప్రత్యేక రైళ్లను ఉపయోగించుట తప్పనిసరియైనదనియు పత్రికలలో గల ప్రకటనలు మీరు యెరుంగరా?

సర్ న్యాయవాదు:—ఎరుంగదుమా?

ప్ర:—రైలువారి కిష్టములేనందున గవర్నరుగారు తమ అభిప్రాయమును మార్చుకొనిరని మీరు విచారణపై తెలిసికొంటిరా?

ఉ:—గవర్నరుగారు తమ అభిప్రాయమును యీకారణముచేత మార్చుకొనిరని నేడలంపను. పత్రికల వాతలయందు వాకు (న్యాయవాదు) మీకున్నంత నమ్మకము లేదు.

ప్ర:—ప్రభుత్వమువారు యొక్క ప్రకటనలను బాగుండెడిది. ఇది ప్రజలపన్నులననుకు సంబంధించినది. ఇది అన్యాయాక్రమ, మోసములను సంబంధించినదిగాదు. రైల్వే కంపెనీవారు ప్రత్యేక రైళ్లపై తీరవలసినవనియున్నారు.

ఉ:—ప్రభుత్వము స్పష్టముగా నేయున్నది. గవర్నరుగారు ఎన్నడును తన కిష్టములేనట్లు చెబువలేదు. గాని సభ్యుడు ప్రతికలలో నమ్మకములేనో తెలియకున్నది. గవర్నరుగారి పత్రికల ప్రకటనలను ఖండించుటనవసరమని దలచియున్నామి.

గ ను లు

అబ్దుల్ హై సాహెబ్ గారు

(ప్ర) (1) గనులనిబంధనల ప్రకారం కరఖాతుల పెట్టుకొన్న వారికి ఒప్పదల రైఫి కేటు నివృత్తతి యేమి?

(2) ఈ రాష్ట్రములో గవర్నరు 6 నెలలలో ఎంతమంది దట్టి రైఫి కేట్లు పొందినారు?

(3) ఈ రైఫి కేట్లు కలెక్టర్ల సలహాపై నీయబడునా?

(4) రివిన్యూ బోర్డువారు కలెక్టర్ల సలహా గమనింపని నిదర్శనము లేదానకలవా?

జ (1) ఈ రైఫి కేట్లు పొందగినవారు బ్రిటిషు జాతీయులై కాల్ కిట్లు మంచివిగలవారై ధనవంతులైగాని గనుల అనుభవముకలిగిగాని యుండి సత్వనర్తనము కలవారై యుండవలెను.

(2) 22 నుండి

(3) పూర్తిగా కాదు.

(4) కలవు.

చింతలచెరువు దెబ్బలాట కేసు

మునిస్సామినాయుడుగారు:

ప్ర:— (1) చింతలచెరువు కేసులో గవర్నరు మెంటు న్యాయవాదిగా హెచ్. హనుమంతరావుగారు వాదించుట నిజమా? అతడు 40 రోజులనుంచి కేసునడుపుచున్నాడా?

(2) ప్రభుత్వన్యాయవాదిగా మేజిస్ట్రేటు నియమించెనా? అయితే యే లేదీని?

(3) మామూలుగా పోలీసు ప్రాసిక్యూటర్ ప్రాఫెసర్ జరుపకుండావీని ప్రాసిక్యూటర్ తరపున పెట్టుటలే?

(4) నారాయణరావుగారి కింతవరకు ఫీజుక్రింద ముట్టినదెంత?

జ. (1) అవును. 27 రోజులు పనిచేసిరి. (2) అవును. తేదీగూర్చి నాకు గవర్నరు మెంటుకు తెలియదు. (3) మేజిస్ట్రేటు అధికారమునుబట్టి చేసినాడు. (4) 945 రూపాయలు.

అలహాబాదు మ్యునిసిపలుపాఠశాలలు

నూలు వడుకుట

సి. ఎఫ్. ఆంధ్రాసుగారి వ్యాసము

“ఈమ్యునిసిపాలిటీవారి రిపోర్టును చదువగా నాకు చాల ఉత్సాహము కలిగినది. వారు తమలోపముల నన్నిటిని పూర్తిగా చెల్లడిచేసిరి. ఈరీతిగా అన్ని మ్యునిసిపలుపాఠశాలలను పనిచేసిన దేశమున అద్భుతముగ పనిజరుగును. నేను వీరిని మహాపూర్వకముగా అభినందించుచున్నాను. రిపోర్టు నీక్రింద పొందుపరచితిని” అని ఆంధ్రాసుగారు వ్రాసిరి.

డి. పోర్టు

“1924 జనవరిలో మా (మ్యునిసిపలు) విద్యాసంఘము వారు నూలువడుకుటయమున విధానమును సిద్ధపరచిరి. సబర్బరీ ఆశ్రమములో అభ్యసించి నూలువడుకుటలోను కేయలలోను నిపులులైనవారి నిర్దేశాని మేము నెలకు 50 రూపాయల జీతము మీద నియమించితిమి.

సబర్బరీ ఆశ్రమములోని రాట్టుములరకము 167 టీని ఉత్తరహిందూస్థానములోని రాట్టుములరకము 167 టీని మొత్తము 334 రాట్టుములను చేయించుటకును 200 రూపాయల చెలగల ప్రతిని కొనుటకును నిశ్చయింపబడినది. కాని కంట్లాక్టు రులవలన చాల ఆలస్యము జరుగుటచే ఏప్రిల్ 15 వ తేదీవరకును పని ప్రారంభము గాలేదు.

మొత్తము 37 పాఠశాల లున్నవి. బాలయను బాలికలును 3756 మంది చదువుచున్నారు. దామాషాను 100 మంది విద్యార్థులు గల పాఠశాలకు 9 రాట్టుముల వంతున నియమింపబడినది. పాఠశాలలు చాల దూరదూరముగా నుండుటవలన కొంత యిబ్బంది కలిగినది.

ఏమిట చేయవలెనని ప్రశ్నలు జరిగినవి బాలయను బాలికలును ఏమిట చేయవలెనని చాల ప్రశ్నలుపడిరి. బాల్డోవిన్లు బద్దలనే ఉపయోగించిరి. ప్రతిని ఏకీ ఏమిట చేయవలెనని యంతయు విద్యార్థులవలననే జరిగినది.

అంతలో వేసవి నెలపులు వచ్చినవి. ఆలోగా పరీక్షలు వచ్చినవి గాన జూలై నెలలో మరల పాఠశాలలను తెరుచువరకును పనిచేయును జరుగలేదనియే చెప్పవలసియున్నది. కాని అప్పటినుండియు పనిచాల మరుగుగా జరుగుచున్నది 159 మంది ఉపాధ్యాయులలోను 180 మంది యిప్పుడు బాగుగా నూలువడుకగలుగుచున్నారు. 20 వ నంబరునూలువరకు వడుకుచున్నారు. ఉపాధ్యాయులు ఉపాధ్యాయులకంటెను బాగుగావడుకుచున్నారు. వీరిందరను ప్రతిదినమును నూలువడికడరు. పిల్లలకివిషయమును నేర్పుటలో పరిశీలనలో చాల శ్రద్ధవహించి లెక్కలను సరిగా నుంచుచున్నారు. 2890 మంది బాలులోను 100 కి 70 మంది బాగుగా నూలువడుకుచున్నారు. తక్కినవారు చాల పనివారు. ఇంకను అభ్యాసమందున్నారు. బాలురలో చాల మంది 10 వ నంబరునూలు వడుకుచున్నారు. కొందరు 16 వ నంబరుగూడ వడుకుచున్నారు.

876 మంది బాలికలలోను 100 కి 50 వంతున మాత్రమే నూలు వడుకు గలుగుచున్నారు. వారిలో 100 కి 20 వంతున 16 వ నంబరును తక్కినవారు 6 మొదలు 10 వ నంబరువరకును వడుకుచున్నారు. పాఠశాలలకు వచ్చుబాలికలు మిక్కిలి లేకవయసువారు 4, 5 ఏండ్ల బాలికలుగూడ కలరు. ఏమనగా 11 ఏండ్లు దాటిన బాలికలను పాఠశాలకు పంపరు. కాన వారిని పనితనముననే పంపెదరు. బాలురలో 6, 7 ఏండ్లలోపువారిని పాఠశాలకు పంపరు. బాలికలలో తక్కువమంది నూలువడుకు కిదియే కారణము. అదిగాక పాఠశాలలో ఘోషపద్ధతి హెచ్చుగాన పురములకు నూపర్మెంటులు పరిశీలించుటకు పిలువెడు. నిపులుల ప్రస్త్రీలు లభించవలెను, లేదా అట్టివారిని తయారుచేయవలెను. అంతవరకును యీలోపము తీరదు వనను మేము క్షమించవలెనని పనిచేయుచున్నాము.

రెండుమాసముల తరువాతమాడగా చాలప్రతిష్ఠాగా పోవుచున్నదనియు నూలులో చాల పనికొరకుండ పోవుచున్నదనియు తెలిసినది. జూలై నెలారంభమునుండి ఆగష్టు నెల 15 వ తేదీవరకు 37 పాఠశాలలలోను మొత్తము 22 కేరల ప్రతి మాత్రమే వడుకుగలిగిరి. 9 కేరల 11 చటాకుల ప్రతి వృధాగా పోయినది. అంతట తగినజాగరూకతి పుచ్చుకొనవలసి వచ్చినది.

అసిస్టెంటు నూపర్మెంటును పరిశీలనకు నియమించినవిమర్శలు వ్యవహారము చాలవరకు దారికివచ్చినది. నెప్టెంబరు నెలలో 16 పాఠశాలలవారు మాత్రమే మొత్తము 15 కేరల 6 చటాకుల మంచి నూలు వడుకు గలిగిరి. 4 కేరల 11 చటాకుల ప్రతిమాత్రమే పొడైనది. పనివిధులగుటచే నీమాత్రము పాడుగాక మానదు. త్వరలోనే ఈలోపముగూడతొలగగలదు. ఆ ప్రతిని పారవేయలేదు. వానిలో పనిచేయుచు దానినంతటనే తీసి మరల ఏమిట చేయించితిమి. దానితోమరల ముతక నూలు వడికించుతిమి. క్రమముగా రోజుకు 250 రాట్టుములు పనిచేయును. రోజుకు 5 కేరల నూలు మంచిది తయారు కాగలదు.

నూలు వడుకుటవలన ఆర్థికముగాను జాతీయముగాను కలుగు లాభములట్లుండగా చేతిపనుల అభ్యాసమున కిది మిక్కిలి ఉపయోగకరమని మేము బాగుగా గ్రహింప గలిగితిమి. మంచి విజేతవాళ్ల కియి నాణ్యము కట్టుసామగ్గ్యమును దీనివలన కలుగును. ధారమునంబున, పాడుగు, తూనిక, మున్నగువానిని పిల్లలేసరిగా నిర్ణయింపగలుగుచున్నారు. ధారము పాడుగును (గజములు) తూనిక ఎత్తు (తులములు) వలన భాగించగా తేలికలబ్బమును 21 చే మరల భాగించినచో నంబరు (కాంటు) తేలెను. ఆరీతిగా పిల్లలు తేల్చుగలిగిరి.

నూలువడుకుటను సరిగా నేర్చుచున్నచో యిక కిండరు గార్డెనును బోధించుటనవసరము. రాట్టుమును మరొకమార్తు చేయుటకు వడంగముగూడ నేర్పవలసియుండును. అని మ్యునిసిపలు వారు రిపోర్టు పంపిరి. (ఎంకాయండియా)

మోహన్ దాస్ ఖద్దర్ పరిశ్రమాలయము—యెలూర

ఇదివరలో నున్న ఫలమునుండి అనగా పదురుపెటలో, నూరి సుందర రామకృష్ణిగా మేడవద్ద గృహమునుండి యప్పుడు ఈపరిశ్రమాలయమును యెలూరు పెద్దబారులోనికి (జుదాలనూతివద్దకు) మార్చబడినది. ఇచ్చట అన్నిరకముల ఖద్దర వస్త్రములు దొరకును నూలువడుకుటకు వలయుపరికరములన్నియు యిచ్చట విక్రయించబడును.

1 సాదాకదురు 1 కి నెల	0 0 6
2 సన్నని నూలుతీయటకు ఉపయోగకరమగు సన్నని ఉక్కుకదురు	0 1 8
3 లాటికిట్ట చర్మపు చెవులు జత 1 కి	0 1 8
4 కడుళ్లకు తగిలించుకొను కొమ్ముచక్రము 1 కి	0 0 9
5 తీగతో చేయబడిన ఆకుచక్రము— ఇది మామూలు రాట్టుముకు అనుచ్చుకొనవచ్చును. నూలును చిలపలుగాను, పిళ్ళగాను పోయటకు మిక్కిలియోపయోగకరముగా నుండును. ఇది నాల్గడుగులు వైవారముకలిగియుండును. ఆసు 1 కి	0 7 0

6 నీళ్ళుచిమ్ము గొట్టుము ఆకుచిమ్మున్న నూలును పురిగట్టినటుటగాను దీనితో నీటికుపారములో తడుపుట చాలా అవసరము. మహాత్ముడు యంగుయిండియాలో ఈపరికరమును తప్పక యుపయోగించవలెనని లెక్కలేని పర్యాయములు వ్రాసెను. ఇదియెన్నటికి తుప్పపట్టసంధా నుండులూగున కళాయి రేకుతో చేయబడి ఇత్తడిగొట్టుమున అమర్చబడియున్నది.

7 యేకులు యేకుకొనే పెద్దమాను	5 6 0
2వ రకము	2 1 0
3వ రకము	1 8 0
4వ రకము చేతితోపట్టుకొని సునాయాసముగా కొద్ది కొద్ది దూదని ఏమిటకు పిలుగా నండును.	0 4 0
డిటా నారితో హితముగా	0 10 0
8 నారి లావురకము చుట్ట 1 కి	1 6 0
9 సన్నరకము	0 12 0
9 సబర్బరీ ఆశ్రమము రాట్టుము 1 కి	9 0 0

మహాత్ముని యాదేశానుసారము దేశమాతకు నూలు కానుకలు అర్పించు దేశభక్తులకు యేమిట భర భరింపనక కుల యనవారికి యిచ్చటయేమిట పులితముగా నియమింపను.

దండు నారాయణరాజు

ధర్మకర్మ కార్యదర్శి.

“ఇప్పు డేమియు మా ర్పకకాలేదు”

పంజాబు ప్రభుత్వార్థికసభ్యుని సాక్ష్యము

ద్వంద్వవిధానము విధి విరుద్ధపూరితము

భారతసంస్కరణములవిచారణ

(అ. ప్రె. స్పెషలు సర్వీసు.)

(నిన్నటి తరువాయి)

సిమ్లా, అక్టోబరు 20:- సర్ జాన్ మేనర్స్ తన మొదటి ప్రయాణములో గురుద్వారా బిల్లుపై వోటింగునందు హిందూమంత్రియు సిక్కు ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులును వోట్లయింపడ నుండినట్లు చెప్పెను. అట్లు జేసిన అభ్యుత్సాహమును జేసెను.

సర్ జాన్ ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు హిందువులలోను సిక్కు లలోను అవిషయమై ఆశ్చర్యము కలుగజేయుచున్నట్లును మం త్రియు, అసభ్యుడును వారి జాతులకు ప్రతిపక్షముగా వోటు జేయుటకు కష్టముగా భావించినది చెప్పెను.

దానిపై అభ్యుత్సాహము ప్రభుత్వనిర్వాహక కార్యము అసభ్యుడు ప్రభుత్వమును బలపరచునైన బలపరచవలయును. లేదా రాజీనామా నిచ్చి యుండవలసినది. రాజీనామా బెట్టినగాని, డిస్మిస్సుజేసినగాని ప్రభుత్వమునందు వికారమును సంపాదించు టకు సాధనము లుండెనని చెప్పెను.

సాక్షి, చివరనిమిషమువరకును ప్రభుత్వసభ్యులును, మం త్రులును వారిపక్షమున నున్నట్లు తలచినదియు, కాని చివర నిమిషములో వారిజాతియందు ఆశ్చర్యము కలుగజేయుటకు వారిమనస్సు మార్చుకొనినది చెప్పెను.

అధికకాళి-మంత్రిలు

అభ్యుత్సాహములకు అధికకాళికును మంత్రిలకును గల సం బంధమునుగూర్చి ప్రశ్నించెను:-

సాక్షి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు అధికకాళికు సహమాత్రము యిచ్చుచుండెననియు, యెప్పుడును మంత్రిని ధిక్కరింపజేసే దనియు, ఒక్కసారి అధికకాళి నే ధిక్కరించినదియు, యెప్పుడు గాని, మంత్రిగాని ప్రభుత్వవిధానమునందు మార్పునూచింప లేదనియు జేసెను.

డాక్టరు పరంజిపై సాక్షి అధికకాళివ్యయ విధానమును గూర్చి విచారించినా లేదా యని యడిగెను.

సర్ జాన్ మేనర్స్ తనకు తనకాళియొక్క ప్రయోజన ములు చెలియునని జేప్పెను. వ్యయము న్యాయమా కాదా యను విషయము వారు జెప్పవలయును, కాని ఆశ్చర్యములలో దానిని ధిక్కరింపవచ్చును. అట్లు జరిగెనుగూడెను.

సాక్షి అభ్యుత్సాహము ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు సంస్కరణ ప్రభుత్వకాలమునందు చాల యద్భుతముగ నభివృద్ధి గల్గెనని చెప్పెను. ప్రాథమికవిద్యయం దిప్పుడు 150 వేలు యొక్కవ మంది విద్య బడయుచుండిరి. ఇందు భారతదేశమంతటికన్న యొక్కవగునని. ఒక్కమద్రాసుమాత్రము 78 వేల యొక్కవ మందికి విద్య నొసంగుచుండెను.

అభ్యుత్సాహము:- ప్రజామిత్రకాళికు యొక్కవగ్రాంటు నిచ్చుట సంస్కరణములవల్ల దానికింద మంత్రి చేయు ఒత్తిడి వల్లనా?

సాక్షి:- అంతే.

కానసభలో కమ్యూనలు వోటింగుపై సాక్షి అభ్యుత్సా హము ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు కానసభలో వోటింగు హిందూ మహమ్మదీయులనుబట్టి గాక, పట్టణము పల్లెటట్టి యుండెనని వివరించెను. కాని మతవిషయములుగానివానిలోగూడ ఒక్కొక్క సారి వోటింగు మతములబట్టి వచ్చెను. హిందువులు మహమ్మదీ యమంత్రిని లేవగొట్టవలెనని. మహమ్మదీయులు వారిమంత్రి లకు సహాయము జేయవలెనని. (నవ్వు)

అభ్యుత్సాహము:- అట్లే అది మంచి కమ్యూనలు వోటింగు యైనదే. (మరల నవ్వు)

సాక్షి యింకను జెప్పదు, జరిగినది, మూలము అల్లరు లైనవిదవ హిందువులకు భయమువేసి స్వరక్షణకై మహమ్మదీ య ఘోరమునకు భయపడి మైత్రిజేసికొన గోరియు అందులకు

గురుద్వారా బిల్లుపై సిక్కులు ప్రతిపక్షముగ నుండిరి. కారణము అది చాలదూరము పోలేదు. హిందువులు ప్రతిపక్షముగ నుండు టకు కారణము అది చాలదూరము పోయెనని వారు తలచిరి అని చెప్పెను.

ఈవిషయమై సర్ మహమ్మదు హాఫీయు, డాక్టరు పరంజిపై ప్రశ్నింపగా, సాక్షి తన యభిప్రాయమును చెప్పుచు ప్రభుత్వమువారు మహమ్మదీయవర్గము నాధారపడి యుండి రనియు, ఈవర్గ బలపరచినయెడల ప్రభుత్వమువారి బిల్లు యే దైనను అంగీకరింపబడెడి దేయనియు, అది ప్రతిఘటించినయె డల మహాపజయము గల్గుననియు, కారణము సిక్కులెప్పుడును ప్రభుత్వమునకు ప్రతిపక్షముగా వోటు జేసెదననియు, అభ్యుత్సాహము తనవోటు నిచ్చుటవలన పోలింగ్రాంటు భద్రము చేయ బడెననియు, జేసెను.

మంత్రిలు-సర్వీసులు

సర్ జాన్ మేనర్స్ గారి సంతక మంత్రిలకును సర్వీ సులకును గల సంబంధముల గూర్చి విచారించిరి. ఆయన తన మొదటి ప్రయాణమునందు, మంత్రిలకును సర్వీసు వచ్చినవారిని నియమించుకొని, పంజాబులో మంత్రిలకు నుం డినవారు గావించిన యాలోచనలను ద్రువపరచుటకు సెక్రటరీ యట్లు పనిజేయుచున్నదని చెప్పి ప్రభుత్వము వలనని హెచ్చరించెను. ఫీల్డ్ సెక్రటరీయొక్క హోదా ప్రభుత్వనిర్వా హమునందు మరి యెంతర సెక్రటరీ కున్నదియోగాని ఆయన ముఖ్యముగ కమ్యూనలుగూర్చి పరిశీలించునని సాక్షి చెప్పెను.

ఇంకను ప్రశ్నింపగా, సాక్షి పంజాబు కానసభలో వోటింగు తమ పక్షమునకు చెప్పుకొనుటకై ప్రభుత్వమువారు యేదో ఆశ్చర్యముచేసెను ఆలోచన వట్టిదని చెప్పెను. సభ్యు మే మనగా మొదటి కానసభలో ఒక మంత్రి మహమ్మదీయుడై గ్రామప్రతినిధి యగుటచేత మెజారిటీ గెలువగల్గెను. ఇంకొకరు పట్టణప్రతినిధి యగుటచేత గెలువలేక పోయెను. ఇప్పు డిద్దరు మంత్రిలును పట్టణప్రతినిధులే యగుటచేతవారికి విజయవా కాళము సమానముగనే యుండెను.

అభ్యుత్సాహము లాలాహారికిమక్కలూ సాక్ష్యమునందు యిద్దరు మంత్రిలును పాలిసిలో నేకీభవించలేదనియు, మంత్రిల కంటె ముందు కార్యదర్శులు గవర్నరువద్దకు పోయి కేసులు జెప్పి ఆయనను తమపక్షము జేసికొనుచున్నట్లు జెప్పినట్లును, చెప్పి లాలా సాక్ష్యములో మరికొన్ని భాగముల చెప్పెను.

ఇదంతయును అసభ్యుని సర్ జాన్ మేనర్స్ కాదనెను. ఆయనకు చెలిసంతకము యిద్దరు మంత్రిలు యేకీభావముతో నుండిరి. హిందూమంత్రి తన మహమ్మదీయ సహమంత్రిపై అభిశంసన తీర్మానము లేబడినపుడు అందులకు ప్రతిపక్షముగా పోటీ జేయుటయే దీనిని ద్రువము జేయును.

బర్మాను మహారాజా:- మీరు ప్రభుత్వమునందు సివిలి యను సభ్యులుగదా, మీ సభ్యులలోభముల కేమైన నప్తము కలదా, పంజాబు గవర్నరును ఇంగ్లాండు ప్రజలలోనుండి యెవరైన నియమించునెడల సభ్యులలోభముల కేమైన నప్తము గల్గునా?

సాక్షి:- వారి లాభముల కేమియు నప్తముండదు కాని సభ్యులు సభ్యులు గవర్నరు వద్దకు వచ్చి కేసులను సహజముగ నిష్పన్నము (నవ్వు)

మహారాజా:- అట్లే రాజధానులందు ఒక్కసారినియును సభ్యులందుండెడల సభ్యులకు నప్తమేమియు నుండదుగా?

సాక్షి:- అవును. వారికి నప్తముండదు.

మహారాజా:- ఇప్పుటినుండి 1929 లోవర ఇంకను ఏ మైన కాళులను ప్రజామిత్రము జేయుట మీ కిష్టమేనా?

సర్ జాన్ మేనర్స్ యొక్క ప్రజామిత్రము జేయరాదో దీర్ఘముగ వివరించి చెప్పెను. మొదటి ఎన్నికదారులు ఎన్నికలను బహిష్కరించిరి. వారికి అధికకాళి వ్యవస్థ యేర్పడెను. కావున నిప్పుడే సంస్కరణములను పరిక్షింప నిజముగ ప్రారంభించినట్లు ఆయన చెప్పవచ్చునని. ఇప్పు డప్పుడే మార్పు మాట ఆలోచించుట తొందరపడుటగును. రెండవ దేవునగా సంస్కరణములవలన స్వయంతభావ మెక్కువయ్యెను. ఏది భావి యైనను ప్రతిపక్షమును అందు తమకు సంపూర్ణభాగ ముండ వలెనని తలచెను. అట్టిభావ ముండుటచేతనే సిక్కు ఆందోళ నము గల్గినట్లు ఆయన చెప్పెను. జాతివిద్వేష మతిశయించి ఒకజాతివారు గవర్నరువద్దకు వచ్చి, మంత్రి జాతివిధానము నను సరింపకుండనాపుటకు ప్రత్యేకాధికారముల నుపయోగించుటను కోరెను. ప్రత్యేకాధికారము నుపయోగించుట ప్రజాస్వత్వధర్మ మునకు విరుద్ధమును. మంత్రిల విధానము నెక్కువజేయుటవలన ఈభావ మతిశయిల్లును. కావున లా, ఆర్డరులు, పోలీసు, జస్టిసు కాళులు మున్నగు వానిని ప్రజామిత్రము జేయుటలేదు. అట్లు జేసినయెడల యేదైన అల్లరి జరిగినేని ఆ కాళుకు మంత్రిగనున్న ఆయన తన జాతియెడల పక్షపాతము గల్గియున్నట్లు నిందించె దు. ఎన్నికలను ప్రజామిత్రము జేయునెడల ఒకజాతిమంత్రి దానిని తనజాతి లాభమునకే ఉపయోగించుకొనునట్లు నిందిం చెదరు. ఇకను ప్రతిపక్షము లున్నంతకాలమును వారందులకు రంగముల రెక్కువ జేయుచుందురు. అన్నికాళులును ప్రజా మిత్రము జేయునెడల విధ్వంసములకు తృప్తికరముగ నుండును. కావున అన్నిటిని ప్రజామిత్రము జేయుచున్నయెడల వారు ప్రతిపక్షంభరంగముల మాత్ర మెక్కువ జేయుచుందురు. ఇంకొక లేమనగా కానసభ్యులు తమకు గల బాధ్యతభావమును గను పరువలేదు. బడ్జెటును సమము జేయుటకు గ్రామములపై పన్ను విధించుట అవసరమైనపుడు పంజాబు కానసభలోని గ్రామ ముల ప్రతినిధులు దానిని వహించుటకు సిద్ధముగ లేకపోయిరి. ఎన్నికదారులకు రాజకీయవ్యవహారము లేమియు చెలియక పోయెను.

డాక్టరు పరంజి:- గ్రామీయులకు విద్య, మద్యనిషేధ స్వాతంత్ర్యము, పురపాలకసభ్యులు, మున్నగువిషయములు చెలిసి వీరిపై వోటు నీయజాలరా?

సాక్షి:- ఈవిషయములు వోట్లకు బాగుగ చెలియును.

డాక్టరు పరంజిపై గారు మహమ్మదీయమంత్రిలకు సంబంధించిన తీర్మానముకంటే అధికార సభ్యులవల్లనే అపజయము గాంచెననియు అసభ్యులలో 25 మంది ప్రతిపక్షముగను, 22 మంది అనుకూలముగను సమ్యక్తుల నిచ్చినసంగతి చెప్పి మంత్రి దానిని తనపై అభిశంసనతీర్మానముగ దలంచి యేల రాజీ నామానీయలేదని యడిగెను.

సాక్షి రావలసిన మహమ్మదీయుల లందరను రాలేదని తలచెను. 10 మంది మహమ్మదీయులు ఆయనకు ప్రతిపక్షముగా ను, 16 మంది అనుకూలముగను వోటుజేసిరి. 17 మంది హిందువులు ప్రతిపక్షముగనుండి ముగ్గురు బలపరచిరి.

సర్ మహమ్మదు హాఫీ:- హిందువులను మహమ్మదీ యులను గూడ మహమ్మదీయమంత్రి కనుకూలముగను ప్రతి పక్షముగను వోటు జేసినపుడు మహమ్మదీయులు ఒకమంత్రిని తమవాడని తలంచినట్లుల మీరు చెప్పినవిషయ మెట్లు న్యాయ ము గాగలదు?

సర్ జాన్:- మీరు నన్నడుగునది అదియెట్లుండవలె ననియో లేక వా రెట్లున్నారనియో (నవ్వు) అవును. నేను జా గ్రత్త నుండియుండవలసినదే.

సాక్షి సర్ హెన్రీ మాస్కోపు స్పీకరుగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు తనకు స్వయముగ కానసభకార్యదర్శు లుండుట యిష్టమనియు అయితే పరిక్షాపద్ధతిని మరలవేయవలె ననియు కాళణము అసభ్యులు కానసభకార్యదర్శు లనుకొని లేసినది యభిప్రాయ బడుదురనియు ఇప్పుడంతవరకు వోటింగుజే అధికారలబలము తగ్గె ననియు జేసెను.

సర్ హెన్రీ:- ప్రభుత్వమువారు ప్రధానమంత్రి నెన్ను కొని ఆయన తనసహమంత్రిలను నియమించు కొనునట్లుల జేయవలె ననుటలో ఆర్థమేమి.

సాక్షి:- పంజాబులో నిర్దుష్టమంత్రిలు మాత్రమే యుండిరి. ఒకరు మరొకరిని నిర్దుష్టించుకొను నెడల జూని యరు మంత్రికి తన వితంతులనుండి ప్రాతిపక్ష్యముంచును. వారు మిత్రుడగు వాడొకడు ఎన్నుకొనుచునని తలంచె దు. అప్పుడే పట్టణములలోని హిందువులు ద్వేషభావముతో నున్నారు. కారణము ప్రతిపక్ష పక్షమునెడల మిత్రభావము గల హిందూమంత్రియొక్క కొనునడెనని వారుతలచిరి.

సర్ శివస్వామిగారు ఇరిగేషను శాఖను విభజించి కొంత ప్రభుత్వము తమను, కొంత ప్రజాస్వామ్యమును చేయవచ్చునని గావించిన సూచనను సాక్షి అంగీకరింపలేదు.

పంజాబు ప్రభుత్వ నితి.

డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రశ్నింపగా సాక్షి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు పంజాబులో యూనిటరీ ప్రభుత్వమే పరిశీలనపడెననియు, అది విజయము గాంచెననియు చెప్పి, ద్వంద్వవిధానమును బాగుగ నాచరణలో పెట్టినయెడల పంజాబులో నాయంత్రమంతయును భిన్నమైయుండెడిదని ఆయన డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రశ్నింపగా, ఆయన అది అట్లు, అర్థరూపంలో సంబంధించియుండెను. అట్టితరుణి ఒక దారిని బోయి, లా, అర్థరూపభూమి కొక దారినిబోయిన గల్గు కష్టము ను హింపవచ్చును.

డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రశ్నింపగా సాక్షి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు అభివృద్ధి గ్రామపట్టణములపట్టి యుండెనుగాని జాతిమతములపట్టి యుండలేదని చెప్పెను. భవిష్యత్తును బట్టి పునర్వ్యవస్థల ఇట్టివిభాగమే కావలెననియు నుండవచ్చును కారణము అది ఆర్థిక లాభములపై ఆధారపడియుండెను. అది స్వభావ సిద్ధ మైనట్టియు, పవిత్రమైనట్టియు విభాగము. కారణము వారి వాటిలాభములు బాగుగ విభజింపబడెను.

సాక్షి:—అవును. అంతే. పంజాబులో రాజకీయపరిస్థితుల అభివృద్ధినిగూర్చి ప్రశ్నింపగా సర్ జాను మేనట్ట ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు అభివృద్ధి గ్రామపట్టణములపట్టి యుండెనుగాని జాతిమతములపట్టి యుండలేదని చెప్పెను.

సర్ జాను మేనట్ట ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు అభివృద్ధి గ్రామపట్టణములపట్టి యుండెనుగాని జాతిమతములపట్టి యుండలేదని చెప్పెను. భవిష్యత్తును బట్టి పునర్వ్యవస్థల ఇట్టివిభాగమే కావలెననియు నుండవచ్చును కారణము అది ఆర్థిక లాభములపై ఆధారపడియుండెను. అది స్వభావ సిద్ధ మైనట్టియు, పవిత్రమైనట్టియు విభాగము. కారణము వారి వాటిలాభములు బాగుగ విభజింపబడెను.

జాతి ప్రాతినిధ్యము.

పంజాబులో మహమ్మదీయులు జాతి ప్రాతినిధ్యముపై నెట్టిభావముల గల్గియుండిరిని డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రశ్నింపగా, సర్ జాను ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు పంజాబులో కార్యసాధకులందఱును లక్షాబడంబడిక నంగీకరించినచెప్పిరి. ఆబడంబడికను తలక్రిందు చేయవలెనను నూచన యీ కమిటీ యెదుట మొనరిసారియే చేయబడినటుల ఆయన గనుగొనెను.

సర్ మహమ్మదు సాక్షి:—అట్లేనయెడల ఈమధ్య లాహోరులో జరిగిన అఖిలభారత మహమ్మదీయ మహాసభయందు గావించిన తీర్మానముల నెరుగుదురా?

సాక్షి:—అది క్రొత్తవిషయము అయ్యది యీ కమిటీ విచారణకు వచ్చునని తలంచుటకుముందు జరిగియుండలేదు. (నవ్వు)

సర్ మహమ్మదు సాక్షికి పంజాబు మల్లిఖార్జున లక్షాబడంబడిక నాక్షేపించినట్లును అసంతృప్తితో నున్నట్లు నుదెల్పెను.

పంజాబులో డిమాండ్ మేనట్ట విద్యాలయము లుండవలెనను భావమున్నటుల డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రశ్నింపగా, సాక్షి అది కొంతవరకు నిజమేయని చెప్పెను. ఇంతే గాక పంజాబులో జాతివిద్వేషమునకు కారణము ఉద్యోగము ముక్కులనియు దేశభాషాపరిత్రుక ప్రచార మనియు డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రశ్నింపగా, సాక్షి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు పంజాబులో కార్యసాధకులందఱును లక్షాబడంబడిక నంగీకరించినచెప్పిరి. ఆబడంబడికను తలక్రిందు చేయవలెనను నూచన యీ కమిటీ యెదుట మొనరిసారియే చేయబడినటుల ఆయన గనుగొనెను.

నిమ్న జాతుల నితి

అంతట డాక్టరు సత్యనారాయణ పంజాబులో నిమ్న జాతుల నితిని గూర్చి అడిగెను. ఈసమస్య పంజాబులో సేమియు పెద్దది గాదని సాక్షి చెప్పెను.

డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రశ్నింపగా, సాక్షి మొదటి కాసనసభలో ఎక్కువ తెలివినవారందఱును గలరనియు రెండవ కాసనసభలో ఎక్కువ విమర్శకజ్ఞానముగలవారనియు అంగీకరించెను. (నవ్వు)

నిమ్న జాతుల నితి

అంతట డాక్టరు సత్యనారాయణ పంజాబులో నిమ్న జాతుల నితిని గూర్చి అడిగెను.

ఈసమస్య పంజాబులో సేమియు పెద్దది గాదని సాక్షి చెప్పెను.

డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రశ్నింపగా, సాక్షి మొదటి కాసనసభలో ఎక్కువ తెలివినవారందఱును గలరనియు రెండవ కాసనసభలో ఎక్కువ విమర్శకజ్ఞానముగలవారనియు అంగీకరించెను. (నవ్వు)

నిమ్న జాతుల నితి

అంతట డాక్టరు సత్యనారాయణ పంజాబులో నిమ్న జాతుల నితిని గూర్చి అడిగెను. ఈసమస్య పంజాబులో సేమియు పెద్దది గాదని సాక్షి చెప్పెను.

డాక్టరు సత్యనారాయణ ప్రశ్నింపగా, సాక్షి మొదటి కాసనసభలో ఎక్కువ తెలివినవారందఱును గలరనియు రెండవ కాసనసభలో ఎక్కువ విమర్శకజ్ఞానముగలవారనియు అంగీకరించెను. (నవ్వు)

అధ్యక్షుడు:—మామూలుగనుండు సరి ముఖ్యంగా పంజాబునందు ఇతర రాష్ట్రములందుకన్న ఎక్కువగ నేరము జరిగినట్లున్నది. హత్యలు, మానభంగములు, దొంగతనములు జరిగెనుగాదా!

సాక్షి:—అవును అంతే. కారణములూ, అర్థరూప భాగముండవలెనని ఆశురముగల చోట్లయందే ఘోర నేరములు జరుగుచున్నవని.

ఇరిగేషను శాఖావిభజనము

సర్ శివస్వామిగారు ఇరిగేషను శాఖను విభజించి ఇంజనీరింగు భాగమును ప్రజాస్వామ్యము చేసి రెవిన్యూ భాగమును ప్రభుత్వము చేయుటనుగూర్చి సాక్షిని చాలనేపు ప్రశ్నించిరి. కానిసాక్షి అందువలన పరిపాలనమునందు క్లిష్టత యేర్పడునని తనయభిప్రాయముల చెప్పెను. రాష్ట్రీయశాసనములందు భారత ప్రభుత్వము జోక్యము గలుగజేసికొనుట కొన్నికొన్ని విషయములందు ఎక్కువగ నుండెననియు, అది తగ్గించుట యిష్టమనియు, కాని దానిని కన్వేన్షనల అభివృద్ధికి వదలివేయవలెగాని చట్టమును నిబంధనలను మార్చుకేయరాదని తనయభిప్రాయమును చెప్పెను.

ద్వంద్వవిధానము పోనక్కరలేదు

సాక్షి శివస్వామిగారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ద్వంద్వ విధానమునందు అనేక అసంవిధములు గలవనియు, ఇంగ్లాండు నుండి రాజకీయముగ నేది వచ్చినను అట్లేయుండుననియు, ఆకారముచేత ద్వంద్వవిధానమున నెట్టివ్యవహార లేదనియు, అది విధానము ఎట్లు పనిజేసెనో మాత్రము విచారించితినియు చెప్పెను. ఆచరణయందు ద్వంద్వము లేకపోవుటవలన అది సలీనుగనే పనిజేసెను కాని ఆయన ద్వంద్వవిధానము నెట్టివ్యవహారమని కోరెను. మంత్రులతో సంప్రదింపకుండ కార్యదర్శులు గవర్నరు వద్దకు ఫిర్యాదులు దీసికొనిపోవుట న్యాయమని ఆయన తలంపలేదు. ఐనను అట్లు జరిగినది యెక్కువసార్లు లేదు.

సాక్షి ఆర్థికవిషయమై చెప్పెను ఇప్పటివిధానముక్రింద ఆర్థికసభ్యుడు తనక్రిందనున్న శాఖలయొడ సకరుణముగ నుండవచ్చునని చెప్పెను. రాష్ట్రీయార్థికాధికారిని ప్రభుత్వమునందు భయపక్షములకు సంబంధములేకుండ నియమించుటనుగూర్చి తానువిచారించలేదని సాక్షిగారికి ఆయనచెప్పెను. కాని అట్టి యేర్పాటువలన ఆర్థికశాఖ ప్రభుత్వనిర్వాహకభాగము గాక పోవుటవలన వారియభిప్రాయములకు తగినంతవిలువయుండదని ఆయన తలంచెను.

హరికిషకొలలుగారు జేబులో రాజనామాకాగితము నుండుకొనవలసియుండెనని ఆయన అంగీకరింపలేదు. ఆయన అర్జును రేట్సుబిల్లులో అపజయము గాంచినపిదప మాత్రము తక్షణియము చర్చింపబడెను. ఆయనను గవర్నరుగారు రాజీనామా అవసరమనితలంపలేదు. ఇతరవిషయములలో హరికిషకొలలు మనస్సులో గట్టిభావ మేర్పడినయెడల రాజీనామా నంగీకరింపవలెనని పట్టుబట్టి యుండవలసినదే.

సాక్షి పూర్తిగానికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ద్వంద్వవిధానము బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమున కొక వంతునవంటి దని చెప్పెను.

కమిటీయెదుట హరికిషనులూలు ప్లేటుమెంటులో తాను తనఉద్యోగమునందు ఆకాశాంగము నొందినటుల జెప్పిననాటలనుగూర్చి యడుగగా సాక్షి, ఆయన చాలమందిమంత్రులనియు, తానుజేయవలసిన పనుల నెక్కువగ నూహించి యుండవచ్చుననియు, ఆయనమంత్రులమును రెండు సరి ములు రిమాసములు విహించియుండెననియు, ఏదైన యీదేరుటకు దీర్ఘ సంఘము జేయవలెనని తెలిసికొనలేదనియు జెప్పెను. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమునకు జాతివిభేదములు పెద్ద యాటంకమని ఆయన ప్రాంగణంలో బాటు గుర్తించెను.

మార్చేమియునక్కరలేదు, మధ్యమార్గములేదు

సాక్షి జిన్నాగారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు, ప్రస్తుతము ప్రభుత్వనిర్వాహకమును మార్చవలెనని చెప్పెను లేదనియు, ఇప్పుడున్న జాతివిభేదమును, ప్రతిష్టంభ పక్షమునందుట జూడ అట్టిది కోరుటలేదనియు, కొద్దిమార్పులకైనను సరియైనసూచన లేమి గావించలేదనియు జెప్పెను.

జిన్నాగారు చెప్పినటుల ప్రతిష్టంభపక్షము పూర్తిగ నభివృద్ధి నిచ్చుటవలన దుర్బలముగననియు, సంపూర్ణస్వాతంత్ర్య మిచ్చుటతో అంతరించుననియు, సాక్షి యేకీభవింపలేదు. ఇంకను జాతివిభేదము లుండుననియే ఆయనతలంపు. రెండినికిలిపించుటవలన నే క్లిష్టము లేవ్వదును. ఉంచే ప్రస్తుతవిధాన ముండ మియును లేదా సంపూర్ణస్వాతంత్ర్య ముండవలెనని ఆయన

వాతావరణ నిస్థితి

1924 సం. అక్టోబరు నెల 22 వ తేది బుధవారము					
ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు
ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు	ముఖ్యజిల్లాలు
గోపాలపురం	90.7	74.6	...	8.78	44.96
విశాఖపట్టణము	89.2	77.1	...	2.29	87.09
కాకినాడ	87.6	75.7	...	5.88	39.09
మచిలీపట్టణము	90.4	76.5	...	1.98	41.59
కర్నూలు	90.2	72.6	...	1.99	26.81
బళ్లారి	87.5	69.7	...	1.95	20.51
కడప	98.6	75.8	0.02	1.05	81.28
నెల్లూరు	91.1	77.1	...	0.71	87.98
మద్రాసు	91.8	76.3	0.22	8.51	50.74
కడపూరు	89.0	76.2	0.18	2.81	52.94
నీలము	92.4	72.0	..	1.86	39.80
కోయంబతూరు	90.7	73.1	...	0.99	22.29
తిరుమనూరు	94.3	77.2	...	1.60	88.18
నాగపట్టణము	88.1	77.2	0.52	0.81	54.98
మధుర	98.0	77.	...	0.46	88.58
పాంబన్	90.1	78.9	0.82	0.48	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	0.18	3.89	28.84
తిరువేండూరు	84.2	76.1	0.01	0.66	64.51
కొచ్చిన్	86.6	75.7	0.08	1.06	114.51
కాలికట్టు	88.8	75.3	0.18	1.07	117.16
మంగళూరు	88.9	74.7	...	8.07	125.68
జెంగుళూరు	85.5	66.0	...	1.61	85.37
మేరకూరు	75.6	62.9	...	3.56	125.46
కొడైకనూరు	68.4	50.3	...	2.21	62.18

సర్కారులలో మేము మట్టేలేదు. పగటి వేడిమి గోపాలపురములో 4. గోపాలపురములో 3. ఎచ్చుగానున్నది. కడపలో చిన్నవర్షము పడినది. రాత్రివేడిమి 4. మద్రాసులో 0.22" వర్షము, పడినది. దక్షిణమున, తూర్పుభాగమున యింకను వర్షము పడవచ్చును.

సి. ఆర్. సామ్రాథు.

వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

మనుబోంబోర్డు పాతకాలయొక్క ప్రథమ వార్షికోత్సవము 24.10.24 తేది సాయంత్రము 2 గంటలకు సదరు పాతకాలాభివనమున జరుపబడును.

నెల్లూరుతాలూకా బోర్డుపైసెడెంటు కాకుటూరు లింగారెడ్డిగారు సభాధ్యక్షులుగా నుండురు.

గూడూరు రేంజిపాతకాల దివ్యుటి ఇన్స్పెక్టరుగారు రస శ్రీముత వీ. పద్మనాభరెడ్డి బి. వీ. యల్. టి. గారు, ఉపాధ్యాయులకున్న గ్రామములకున్న సంబంధించిన విద్యావిషయము గురించి యుపన్యసించెదరు.

(ఒకవిలేఖరి)

సత్యనారాయణ ప్రశ్నింపగా, ఇంకొకవిషయ మేమనగా, విద్యంపము జేసినపుడు లొంగినయెడల ప్రతిష్టంభ సాధనము పలుతరమైనదని నేర్పుటకుగలననియు, భారతదేశము స్వపరిపాలనము వచ్చినపుడుగూడ దాని నుపయోగింపవచ్చుననియు, సాక్షి ప్రాంగణంలో నేకీభవింపలేదు.

ప్రస్తుతమున్న స్థితివలన భారతదేశ మంతయును ప్రతిష్టంభము లేకుండాగావా యని జిన్నాగారు ప్రశ్నింపగా, అట్లుజరుగదని ఆయన ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

తుదకు సాక్షిగారు సాక్షిని పంజాబు ప్రభుత్వము, ప్రభుత్వసంయుక్తములోచల విషయమై బాయింటు సెలెక్షన్ కమిటీనూచనల నాచరణలో పెట్టలేదాయని యడుగగా, సాక్షి అట్లేచేసినట్టిచెప్పి, సంయుక్త సమాలోచన యనగా, నైతిక ప్రభుత్వ నిర్వాహవిషయములు సంయుక్త బాధ్యతగూడ జేరియుండవలెనని తన యభిప్రాయమును చెప్పెను.

సమద్ర నావలను భగ్నముజేయు హిమప్రవాహములు

(మైమెగజీనునుండి)

సమద్రముందలి హిమసంహతుల కేదో వికారము పుట్టి యుండును. లేనిచో మనకు గత గ్రీష్మర్తువున ఆత్మధికవృత్తులు కురియ నీరవు. ఈ త్రవ ఆట్లాంటికు మహాసముద్రముందలి హిమపర్వతములు ఇంగ్లాండునందలి కేంటుజీయనునందలి ఖర్నములకు కారణ మత్పాశ్చర్యముగ నగుచున్నవి. ఈ మంచుకొండలు సముద్రములో ప్రవేశించి ప్రయాణములు చేయుట మిక్కిలి యద్భుతమైన పృథ్వియంతము. వీటి సమగ్రచరిత్రను మించిన యానందవాయకముగ నితరచరిత్ర యెద్దియు లేదు. కొండలలో రాళ్ల సమద్ర నీరు నిలిచి యది మంచుగడ్డ యగును. ఆగడ్డపై నింకొకగడ్డ యదేతరున మర సటివర్ణ కాలమున నిర్మాణ మొందును. ఈ ప్రకారము పోకగా పోయింపిన యీ మంచు పలకలు క్రమాభివృద్ధి నొంది యంతకాలమున మహాంతము లగు హిమపర్వతము లగుచున్నవి. ఈ విధమున సర్వకాలముందును రాశికృతముగను నీ హిమసంహతులు భూభాగమునుండి మెల్ల మెల్లగ జరుగుచు తమకు ప్రథమమున నాధారభూతములైన పర్వతపాదముల నూడబెడికి తమతో గొంపోయి సాగరమును ప్రవేశించును. సముద్రసమీపమునకు చేరువడికి వీటిగమ సము చాల మందము గనుక, నిది మిగల పెద్దవిగ పెరుగుచుండును. మొదట చిన్నపప్పుగానూడెడి మంచు క్రమముగా పెద్దకుప్పయగును. అది మరింత పెద్ద మేటు అగుచు చిన్నతీవ్వలై నగును. పిమ్మట చిన్నకొండలై అయి తర్వాత పెద్ద పర్వతమంత పెద్దదిగ నీపోక పెరుగును. అమిత సామగ్రియు అనంత కాలమును తనకు విశ్రేణులుగనుక ప్రకృతి తొందరపడక తన కార్యములను నింపాదిగా జేయుచుండును. ప్రకృతి యేకార్థమును రభసకృతముగ జేయుదు. బెక్కిన ఆల్పలను పర్వతములందలి యొక హిమరాశి యానగజీఖరమునుండి పొడతలమును చేరుటకు 180 సంవత్సరముల దీర్ఘ కాలమున ప్రయాణ మొనర్చెను. ఆమారము 10 మైళ్లుమాత్రమే అయియుండెను. అట్లాంటికు మహాసముద్రమునందలి హిమపర్వతములు అప్రమేయములై యున్నవి. ఇవి కొన్ని వేల సంవత్సరములకు గాని సంపూర్ణదశ నొంది పక్కముకావు మహాదధియందు కొన్ని మంచుకొండలు నీటిమట్టునుకను 150 అడుగులకుపైగా నొన్నత్యముకలవి కనుగొనబడినవి. పైకి గాలిలో నున్న భాగమునకు సుమాగు 7, 8 రెట్లెక్కువ పొడవైనభాగము నీటిలో మునిగియుండును. కనుక నీ కొండలు ఎంత ఎత్తైనవో చూడుడు. కొన్ని కొన్ని బొన్నత్యమున బ్రిటనునందలి మహాపర్వతపర్వతములకు తీసి పోవు. ఇంత పెద్దకొండలు భూమినుండి సముద్రములో ప్రవేశించుట మిక్కిలి యద్భుతముగ నుండును. ప్రకృతిచేయు పనల ముందట మనుజుడు జేయుపనులు పిల్లలటవలె నున్నది. మానవ నిర్మితముగ మహానావిలు సముద్రమును ప్రవేశించుటగూడ దీని ముందర నతిస్వల్ప కార్యముగ కనుపించుచున్నది. ఇట్టి మంచు కొండలు మొదట సముద్రమును జొచ్చునప్పుడు ఎంతధర్మి పుట్టును? ఎంతలేని తరంగము లుద్భవ మొందును? ఛేన మెంత పొడి కేగయును? నీటిలో తేలియున్న చిన్నద్విపమును పోలి యుండును. విధివశమున దీనిని తారగిల్లినయెడల ఎటునంటి స్త్రీమలైనను ముక్కుముక్కులగును. మంచుకొండలు నీటిలో తేలి సంచరించుటనుజూచి నావికులు ఏదో దివ్యమహిమజలన రేలినవి శబ్దమవున్నవని యూహించిరి. తెల్లని యీ మంచుతీవ్వలు యమరాజధానిని బోలి అప్రతిహతమార్గము కలవియై, మహావాల ప్రవాహములనుగాని, జలధులందలి మహాజలప్రవాహములనుగాని లక్ష్యపెట్టక వాటి కెదురుగకూడ పోగలుగుచున్నవి. ఈమహా శక్తి వీటి కెట్లు కలిగినది? సముద్రమున ఉపరిభాగమునందుండెడి ప్రవాహములు, కుల్లులు మొదలగు వాటికంటె నత్యధిక శక్తి విస్తీర్ణములు గల ప్రవాహములు సముద్రాధోభాగమునందు అంతర్వాహినీరూపమున నున్నవి. ఈమహాప్రవాహము గ్రువమండలమునుండి భూమధ్యరేఖాసమీపప్రదేశములవరకును సదా వ్యాపించియుండును. ఇది చల్లనినీరు గనుక బుర్రవైనది. జేడినీరు తేలికగాకండును. మంచుకొండలు చాలభాగమువరకు సుహాప్రవాహముగనులై యుండును గనుక తద్వేగములను చేత నివి మహావాయుప్రాతిహత్యమును గాని, జల పరి ప్రవాహసంఘర్షణనుగాని తృణీకరింప సమర్థము లగుచున్నవి. టైటానిక్ అనుమహావాహ ఇటీవల భగ్నమైనప్పుడు జను లేమనుకొనిరి? మానవుడు ప్రకృతిరూపమున సముద్రమును జయించు

వృత్తాంతలేఖలు

సాలూరు (విశాఖపట్నము జిల్లా)

(ఒక విలేఖరి)

అక్టోబరు 18:— సాలూరు యేజిన్సీహౌస్ లకు సామీ ప్యముగా నుండుటచే యేజిన్సీభాగములకు ఒకద్వారముగా మన్నది. ఏజిన్సీపంటను దిగుమతిచేసి పరస్థలములకు తంపు నట్టి వర్తకవ్యాపారము హెచ్చుగా జరుగుచున్నది. క్రిందటి సంవత్సరము తర్వ కేమిచే పంటలుపోయి యేజిన్సీప్రజలు బీదల గుటయు, నాగరికతావాసనచే పల్లపుప్రదేశములయందలి ప్రజలు కూలీలుగాపోక, అస్సాము చేయూతుతోటల యశికారులు విద్యాగంధములేని కొండకొడుల కరజాపి, కూలీలుగా తీసికొని పోవునట్టియవస్థ వాటిల్లినది. సాలూరునందు రెక్కనలేని ఇమి గ్రేవ్ డిపోలు స్థాపింపబడి వేలకొలది కొడుకాతులకు కూలీలుగా నస్సాముకు తీసికొనిపోవుట జరుగుచున్నది. రెండుమా సములక్రితము గావిబుంగలవలె నీ డిపోలన్నియు నెగిరి ప్రస్తుతము టి. డి. యల్. ఆసోసియేషన్ వారిడిపో మాత్రమే పని చేయుచున్నది.

దక్షిణాఫ్రికా దేశమందు శ్రీ గాంధీమహాత్ము డొనరించిన సాత్విక నిర్యాధ సంరంభమునందు వారికి సహాయులై పని చేసి ప్రస్తుత మాండ్రదేశముందు సంచారముచేయుచు కలసలందు భారతీయులు పడుబాములను వర్ధించి ఇమిగ్రేవ్ కౌపుడల చేయు నిమిత్తము ప్రచారము జేయుచున్న శ్రీయుత సి. ఆర్. నాయకుడుగారు మాగ్రామము దనుచేసినారు. బ్రహ్మపురము, విజయనగరమున సభలుచేసి యీనెల 16 తారీఖున శ్రీ నాయకుడు గారు మాగ్రామము రాగా పోరులను కాంగ్రెసువారును వారి నెదుర్కొని ఆహ్వానించి కుక్తవారము సాయంత్రము నాల్గుఘంటలకు జనాభా సయ్యన్ ఇమాము సాహెబుగారి అధ్యక్షత క్రింద మాల్కెట్టు స్థలమున సభజరిపిరి. సభకు సకల వాతులకూ రును చేరి శ్రీ నాయకుడుగారు ఆంగ్లమున నుపన్యసించుచు శ్రీ యుత మిల్ వెం రామమూర్తిగారు తెనుగు తర్జుమాచేయ విశ్వాస్పాదకములై సభాంతమువరకును మైమరచి నిలచియుండిరి. శ్రీ మహాత్మాగాంధీ గారి సత్కృత హా సరంభ విశేషములును, దక్షిణాఫ్రికాయందలి భారతీయుల దీక్షావ్రతభూమి కయు, అచ్చటి కాశ్మికసభ్యుల దుష్ప్రవర్తనయు, కలసరాజ్యాధికారల యుత్తయు, సామ్రాజ్యాధికారల నిరసనభావమును ప్రస్తుతము, అస్సాము, మలేయా, తోలీలయందు జరుగుచున్న ఘోరకృత్యములగుర్చియు స్వరాజ్యవశ్యకతయు, బోధించి శ్రీ నాయకుడుగారు మాగ్రామమున గొప్పప్రబోధము గావించిరి. పదదేశములకు భారతీయులను కూలీలుగా పంపునట్టి ఇమిగ్రేవ్ పద్ధతులను తక్షణమే ఆపుడల చేయవలయునని ఇండియా ప్రభుత్వమును కోరునట్టి తీర్మాన ముపపాదించబడగా సభ్యులేకగ్రీవముగ నామోదించిరి: సభాధ్యక్షులకును, ఉపన్యాసకులకును నందనములతో సభముగి నెను. శ్రీయుత సి. ఆర్. నాయకుగారు 18 తారీఖున ఉదయమున బయలుతేరి పార్వతీ పురము వెళ్లినారు.

టకు టైటానిక్ అను నావను నిర్మించెను. మానవప్రయత్నమును విఫలముజేయుటకు ప్రకృతి యొక హిమపర్వతమును సృజించెను. గాని ఆహిమత్వైల మెన్నియో యుగసమాప్తములనుండి రాశికృత మగుచునందెను. బహుళే దానిజనకాలమున మానవులకు నాకానిర్యాగామే తెలియకపోయి యుండెదమృను. భగవంతు డీహిమపర్వతములు సముద్రములో ప్రవేశించునప్పుడు వాటి యందు వాటివృత్తుగజులును పెట్టి యుంచుచున్నాడు. హిమ మందు క్షేరములులేవు. గ ను క సముద్రముందలి లవణమయ జలముకన్న నిది చులకగానుండును. ఆకారణముచేత నిది తేలి యుండును. కదలికలన సంఘర్షణగ్ని జనించును. అవేడి కిది కొంచెము కరగి ద్రవరూపమును పొందును. ఆ ద్రవమంతయు యీకొండమట్టును సముద్రముమీద తేలియుండును. ఈద్రవము వాయువునుండి, నూర్మకీరణములనుండి ఉష్ణమును స్వీకరించి దానిని ఆదాయము జేయుచుండును. కనుక హిమ పర్వతము అగ్నిపరివేష్టిత మగును. ఆకారణమున నది మరింత హెచ్చుగ కరగును. ఇది కరగుట అశిక మగు కొలదిని దీనిమట్టు నుండెడి వేడినీటికడియము మరింత పెడల్పు కలది యగును కాని కరగుటకు మొదలడినను హిమపర్వత మంతరించులోపున నెన్నియో పడవలను భగ్నముజేయుటకు సమర్థముగ నుండును.

మహాభావ్యం సుబ్బారాయుడు. (అనువాదకుడు.)

వెంటపాడు

(ఒక విలేఖరి)

శ్రీమదుభయ వేదాంత ప్రచారకసభలు, శ్రీ వేంకటేశ్వరగానసభలు ఈ సం ఆశ్వియుగ శు ౨ మొదలు 10 రోజులు యీ సభలు శ్రీమాన్ శ్రీ మత్తురుమల వెంకట స్వకిం హాచార్యులు ఆయ్యవార్లగారి శ్రీమాన్ వింజయూరి కేమవతారంగాతి అధ్యక్షతతో అతిజయప్రదముగా జరిగినవి. ఈ సభలు చూచుటకై ఈ వైపులవారేగాక నైఋత దేశమునుంచికూడా కొందరు దయా చేసియున్నారు. శ్రీ మదుభయ వేదాంత ప్రచారకసభలో తత్కృష్ణపాడు కాపురస్థులు శ్రీమాన్ టి. వ. చ. శ్రీనివాస రంగాచార్యులువారును, శ్రీ విజయనగరం మహాబావారి కళాశాల సంస్కృత పండితులు శ్రీమాన్ మేడే పల్లి వెంకట రమణాచార్యులువారును, శ్రీమతిరాజావారి ఆచార్యులగు శ్రీమాన్ టి. వ. రంగాచార్యులువారును, విద్వదగు శరణాగతి, బ్రహ్మసూత్రములకును ఉపనిషత్తులకునుగల సంబంధము, చరమశ్లోకవివరము, గ్రానిడవేదములోని విశేష విషయములు మొదలగునవి బహువిపులముగా నుపన్యసించి సభవారికి అపరిమితానందమును కలుగజేసిరి. శ్రీ వేంకటేశ్వరగాన సభలు 5 రోజులు జరిగినవి.

నందివాడ

(ఒక విలేఖరినుండి)

ఈసంవత్సర ఆశ్వియుగ శు ౧౧ సామ్యవాసరంబున మా గ్రామములో శ్రీ మహాత్మాగాంధీగారి చిత్రపట గును చలన చక్రమందు లెట్టి యుదయమున పడిగంటలకు మేళములతోను భజనలతోను గ్రామమంతయు యూరేగింపుజరిగెను. ప్రతియింట ను హారతులు సారితేళలములు మహాత్ములారికి సమర్పింపబడెను. ఆనాడు గ్రామములో చాలమంది యువవాసములు పలిపిరి. మహాత్మాజీ వాహనమును గ్రామములోని బ్రాహ్మణులు కమ్మవారు, రెడ్డివారు వైశ్యులును తెలిసిరి. ఆనాటి సాయంత్రము ౪ గంటలకు శ్రీకొండరామస్వామివారి, దేవళమునందు విహారంసభ జరిగెను. ఆసభకు శ్రీయుత అద్వైతిత్తి తిరుపతి రాయుడుగారిని అధ్యక్షునిగా నెన్నుకొనిరి.

సంస్కృతాంధ్ర పాఠశాలావిశ్వాధ్యులు వై.ప్రార్థన గావించి గాంధీగీతిములు బాడిరి.

వీరమాచనేని అమృత్యుగారు హిందీభాషనునుటించి హిందీలో మాట్లాడిరి. సాట్లూరి సీతారామయ్యగారు రాట్నమునునుటించి విద్యాన్ మోరంపూడి వేంకటరాజుగారు దార్శవ్యరహిత ఆసహాయోద్యమము, ఆస్పృశ్యతనురించి నందివాడ లక్ష్మీనారాయణగారు మనక ర్తవ్యము, ఘంటసాల పాపయ్యకాస్త్రీగారు వికమత్యము, అక్షుమిల్లి తిరుపతి రాయుడుగారు త్రాగుడునునుటించి ఉపన్యసించిరి. రాత్రి ౮ గంటలకు మహాత్మాజీ కాయరాశోగ్యముల నొసంగుమని వై.ప్రార్థనలతో సభ ముగిసెను.

సభానంతర మీడిగువ పేర్కొనబడినవారలు నెల 1 కి 2000 గజములమాలను మహాత్మాజీ యనుజ్ఞప్రకారము ఇక ముందునుండియు పంపెదమని ప్రతిజ్ఞల జేసిరి:—

అద్వైతిత్తి తిరుపతి రాయుడుగారు, దాసరి వెంకట్రామయ్యగారు, యాడ్కుగంటి కేవయ్యగారు, పూనూరు చిన వెంకటరెడ్డిగారు, సాట్లూరి వేంకటకృష్ణయ్యగారు, మలిరెడ్డి సీతారామరెడ్డిగారు, పూనూరు కృష్ణమూర్తిగారు, అద్వైతిత్తి వేంకటరమణయ్యగారు, వీరపనేని వేంకటరత్నంగారు, ఘంటసాల పాపయ్యకాస్త్రీగారు, పూనూరు చిగునుండరమ్మగారు, కొత్తూరి నుబ్బయ్యగారు, దాసరి బాపయ్యగారు.

ఇదివఱకే గ్రామములో 8 మంది ప్రతినిధు వడికి పంపుచున్నారు.

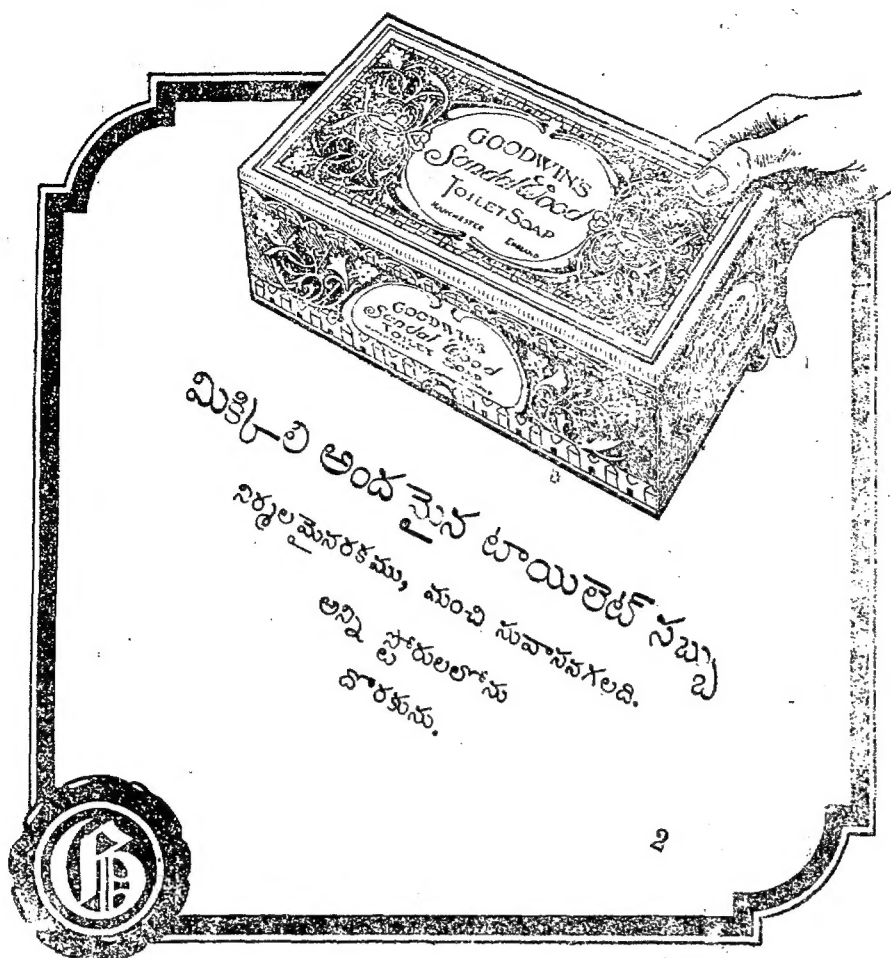
కాకినాడ తాలూకా కాత్రిగను సంఘము

ది 25.10.24 లేదీ కనీవారం మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు కాకినాడలో యీ సంఘకార్యాలయము నందు (నెయిన్ రోడ్డు) కాకినాడ తాలూకాకాత్రిగను సంఘసాధారణ సభా సమావేశము జరుపబడును.

విషయములు:—(1) ఇదివరలో కార్యనిర్వాహక వర్గమువారు గావించిన తీర్మానముల సంగీకరించుట 2. యీసంఘమునకును స్త్రీలకాంగ్రెసు సంఘమునకు ఖర్చులకు కావలసిన పొమ్ములనుగూర్చి 3. ప్రచారకుల రిపోర్టులు వగైరాలనుగూర్చి 4. ఆంధ్ర రాష్ట్ర మహాసభా తీర్మానములను గూర్చి 5. ఇతర విషయములు.

చె. వెంకటరామారావు.

శక్తివీక గను

మిక్కిలి అందమైన టాయిలెట్ సబ్బు
నిర్మలమైనరకము, మంచి సువాసనగలది.
అన్ని ప్రాంతాలలోను
దొరుకును.

అన్ని కెమిస్టులకు, ఔషధశాలలకు, వైద్యశాలలకు

టిన్ క్చరు కార్డుమమ్, సెనెగె మొదలగు మైకమును గలి
గించు ఔషధములను తయారుచేయుటకు ఒక పరిశ్రమశాల కట్ట
బడినది. గవర్న మెంటువారు కొన్ని సదుపాయముల నొసంగుటచే
వీటిని మిక్కిలి చౌకధరలకు విక్రయించుటకు మాకు వీలు గలదు.

మెలిబ్రాండు టిన్ క్చరులకే వ్రాయుడు

టోకుగా విక్రయించు వారందరును ఉత్తరము వ్రాసిన ధరల
జాబితా పంపబడును.

"Depot for Burroughs Wellcome & Co.,"
W. E. SMITH & Co. Ltd.

Chemists, Druggists and Aerated Water Manufacturers.
MOUNT ROAD, MADRAS.

Tel: KARDYL
Branches: Esplanade,
Phone 37

Phone: 225
Vepery
102

P. B. No. 314
Ootacamund

యునైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

హౌస్ ఆఫీసు మద్రాసు [స్థాపితము 1906]

1540

"యునైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరన్సు కంపెనీ" చేయుచున్న పనిని గురించి కొన్ని
అభిప్రాయములు.

"ఈ హిందూదేశీయ కీమా కంపెనీ నిజముగా జయముగాంచిన వాటికింద ప్రస్తుతము చేర్చ
వచ్చును." "ఇన్సూరన్సు ఆజ్ఞాపక" లండను.

"స్వదేశీ భీమాకంపెనీలలో మిక్కిలి తెలివినైన శ్రేణిలోను వ్యాపారమునడపునట్టివిభాగా
కొద్దిగా గలవు అందులో యిదియొకటి" "ఇన్సూరన్సు అండు పై నాన్ షియల్ రికార్డు" లండను.

కడకటిసారి 1000 కి రూ 75 లు చొప్పున బోనసు నివ్వబడినది. ఏజెంట్లు వలెను: కమి
షను, జీతము భారాశముగాయివ్వబడును. ఆంగ్లభాషలను పాఠ్యమునకు విలాసమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

కామరాజు శ్రీనివాసరావుగారు, ఆంధ్రజ్యోతిష చీఫ్ ఏజెంట్, శ్రీకృష్ణవిలాసము,
గుంటూరు, లేక కె. ఎస్. గోపాలయ్య, మేనేజరు,

ఉక్కు-రక్షణము

టారిఫుబోర్డు విచారణ

తాతాగారిని విచారించుట

బొంబాయి, అక్టోబరు 20:—మారకము యొక్క ఆద
పరములను గురించి దిగుమతి చేయుటకు ఉక్కుపై రక్షణప
న్న సెల్లువిధింపవలయునను ప్రశ్నపై తాతాయినము ఉక్కు
కంపెనీ చేర్చును ఆర్. డి. తాతాగారు టారిఫుబోర్డుయందుట
నివరముగా పరిశీలించబడిరి. మారకముపై ముందేముగనో తెలు
పజాలకపోయెను. కాని యిప్పుడుచేయుచున్నట్లుగానే ప్రభుత్వ
మువారు నవరములను కొనుచున్న యెడల మారకము పెరుగవచ్చు
నని సాక్షిచెప్పెను. ఇండియాలో ఉక్కుపరిశ్రమ టన్ను 180
రూపాయలచొప్పున సగటున అమ్ముడు పోవలెనని సాక్షిచె
ప్పెను. ఆధర నిలచియున్నట్లుయితే చెప్పవలసిన పనిలేదు.

మారకములోని మార్పుల నెదుర్కొనుట

మారకములో గలుగు భేదములను సరిజేయుట కెట్టియైన
యేర్పాటుండవలెనా యని యడుగ మారకములో 1/2 పె న్ని
పెరిగినట్లుయిన కట్టమ్ము అధికారులు తమంతట తామేపన్నును
టన్నుకు 4 రూ చొప్పున హెచ్చింపవలెనని తాతాగారునూచించిరి.
అదియే సులభమైన మార్గము. టన్ను రు.120 అమ్ముచున్నంతకా
లము మారక పెట్టున్నను ఖరచా లేదు. మారకములో మార్పులు
కలిగినయెడల పన్నులను గూడ వాటియంతట యజేమార్పులుగ
లుగు పద్ధతిని ప్రభుత్వమువారు శిప్పక కనుగొనవలెను. (ప్ర
స్తుతపద్ధతివలన చాలయాలస్యమగును. మారకములోని మార్పుల
ను గమనించి పన్నులలో గూడ ప్రభుత్వమువారు మార్పులు
చేయుదురని లేదో నాకు తెలియకున్నది. సమయమునకు తగిన
ట్లు వర్తింతుటయే ముఖ్యముగా కావలసినది. ప్రభుత్వమువారే
పనిచేయవలయునని దానిని వెంటనే అమలులో పెట్టవలెను.
అని తాతాగారు చెప్పిరి.

అట్లయిన అవసరమైన సమాచారమును కంపెనీవారు
ప్రతి నెలయు ప్రభుత్వమువారికి పంపుచుండవలెననియు అట్లయి
నచో విశేషకాలము వృథాగాదనియు అభ్యర్థించు నూచించి
చెను.

అదియే చేయవలసిన పనియేనని తాతాగారు రంగీకరించిరి.
కుక్రవారమునాడు సాదేగారడిగిన విషయములనుగూ
ర్చి ఆయనను తిరిగి యీసాయంకాలమున పరిశీలించిరి. మంగళ
వారము నాటికి సభ నిలిపివేయబడెను. (ఆ. ప్రె)

వైద్యుని విలువను, వైద్యుని గౌరవమును
గుఱించి వైద్యులే అంగీకరించి యున్నారు

ఆతంకనిగ్రహమాత్రలు

అన్ని జాతులవారును ఏమయిన్ననందైనను శ్రీ
పురుషులు కాలవ్యత్యాసములేక తీసుకొనుటకు తగినదని
వైద్యులే అంగీకరించియున్నారు. ఉపయోగించి దీని
నిజమును తెలుసుకొనుడు.

82 మాత్రలుగల డబ్బా 1-కిర రూ 1-0-0
ఉత్తరము వ్రాసిన క్యాటలాగు ఉచితముగా
పంపబడును

ఆతంకనిగ్రహ ఫార్మసి

219 26, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

మహాభుగంసుహితా

ఇది గొప్పనాడీ గ్రంథము. ఇందు ప్రతిమానవుని జాతకము
పూర్తిగా సంస్కృత శ్లోకపూర్వముగా వ్రాయబడి యున్నది.
జాతకచక్రమున నకులుగాని, పుట్టిన తేదీ గడియారు గంటలుగాని
మాకు పంపిన యెడల అందలి ఫలితములు వ్రాసి పంపుదును.

జాతకము వెదకుటకు రు 1-0-0
శ్లోకములు వ్రాయుటకు రు 1-0-0
అర్థము వ్రాయుటకు రు 1-0-0
పోస్టేజి .... రు 0-4-0
మొత్తం ..... రు 2-4-0 అగును.

అంగం అవసరము లేనివానికి రు 2-4-0 లు మాత్రం
అగును. కావలసిన వారికి పి. పి. గా పంపుదును.

(930) ఆకెళ్ల శంకర్ శాస్త్రి,
గోపాలపురం, కొత్తపేటపోస్టు (గోదావరిజిల్లా)

చెన్నైకి బజారుధరలు

అక్టోబరు 22-వ తేదీ బుధవారము

(1) ఖాన్దములు

దనియాల బా 1-కి రు 30.0-0 మొదలు 42.0-0	వెల
బియ్యము బస్తాలు మొదలు వరకు	
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు 14.0-0	14.8-0
నెల్లూరి ,, డిటా ,, 15.8-0	16.0-0
డిల్లీవి ,, డిటా 45 గలవి ,, 16.8-0	17.0-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8.12-0	9.0-0
సున్నలు ,, ,, 20.0-0	24.0-0

(2) పప్పుధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205	రు 11.0-0	రు 12.0-0
సెనగలు ,, డిటా ,, 12.8-0	13.0-0	
పెసలు ,, డిటా ,, 11.8-0	12.4-0	
మినుములు ,, డిటా ,, 13.0-0	16.0-0	
ఉండులు ర 164 ,, ,, 9.4-0	11.4-0	

(3) నూనె వస్తువులు

సున్నలనూనె బా 1-కి	రు 170.0-0	175.0-0
నెయ్యి మ 1-కి	,, 14.0-0	26.0-0
కొండాపురం వేరుసెనగపప్పుబా 1-కి	,, 65.0-0	68.0-0
ఇతర ప్రదేశము ,, ,, 60.0	62.0-0	
వేరుసెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు 155	మి.కా.నూ. 150	
అముదమునూనె బా 1-కి	రు 190.0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు 200.0-0	205.0-0
కూరపసుపు ,,	రు 125.0-0	130.0-0
మిరపకాయలు(గుంటూరు) బా 1-కి రు 120.0-0	133.0-0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి రు 50,	55	
కాళహస్తపాయకట్టు ,,	రు 70, 75	
బెల్లము బా 1-కి	రు 85.0-0	80.0-0
చింతిపండు బా 1-కి	రు 80.0-0	49.0-0

(5) ఇనుము

పట్టారకంబా 1-కి వ	రు 82.0-0	88.0-0
చదరం ,,	82.0-0	88.0-0
రవుండు ,,	82.0 0	86.0 0

(6) లోహములు

వెండి 100 కులంకు	రు 78.0-0	80.8-0
బంగారము, కులము 1-కి	రు 22.8-0	23.0-0
పవరస 1-కి		15.0-0
ఇత్తడి బా 1-కి	రు 265.0-0	272.0-0
రాగి డిటా	రు 80.0-0	805.0-0
అస్కాచక్కర బా 1-కి	రు 88.4-0	88.12-0

(7) రంగులు అలిజరైను

అవుకల్లుడు 20 డిగ్రీలు రు	75.0-0	
లోట్టికల్లుడు డిటా	,,	
సింహం డిటా	,,	
గుర్రం డిటా	,,	

(8) దూడి

బోండా నెయ్యి బారువ 1-కి	రు 820.0-0	

(9) నూలు

కోయంబూరు నెం 10 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 9.10.0	
మధుర నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 8.6.0	
పుల్లూరు తేనుగ నెం 8 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 8.12.0	
అహమదాబాదు నెం 12 $\frac{1}{2}$ పెట్టె 1-కి	రు 9.3.0	
డిటా నెం 14 డిటా	రు 10.2.0	
నూర్యేనుగ నెం 20	రు 11.18.0	
జపాన్ నెం 20	రు 11.12.0	
,, ,, 40 ఏ లేలిలు అయినను	రు 14.10.0	
గోకాకు నెం 12 $\frac{1}{2}$	రు 9.15.0	
నాన్యాక్ నెం 24 $\frac{1}{2}$	రు 12.0.0	
14 $\frac{1}{2}$ క్విల కాపక్షి	రు 9.12.0	

ఏల ఎక్కువఖర్చు చేసేదరు

కుప్పము క్విల్లులు ధర రు 5-8-0 నుండి రు 4.2-0 తగ్గించబడినది. సరికొచ్చేయబడిన క్యాటలాగునకు వ్రాసిన పంపబడును. కంగుండి ఇండస్ట్రీయల్ వర్క్సు, 1734 "కుక్కు" ట్రేడ్ డిపార్టుమెంటు" పోస్టు కుప్పం.

లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు

ఈ ఆమాల్యమైన మాత్రలు మొదటిరకం కస్తూరి, కుంజమపువ్వు, పచ్చకర్పూరము, అతిగుణకావలగు కర మాలికలు చేర్చి రియాయతయబడినది. ఆత్మేశ్వరమగు ఏకమృతాని యందులో చేరుటలేదు. కసిలిడ్లు, బాంబు, బావికలు, యక్షమల తరుణులు, ముగలివారు ప్రతియొక్కరు కీనిని సాధారణరంగము లన్నిటికిని అను సాధకములో వాడతగినది. కిడ్నీలు, బాలింకలు ఇది నుండివంటిది. వేరువేలు బుడ్డు ఖర్చు అగుచున్నది 250-300 మాత్రలు గలబుడ్డి 1 కి 0.4-0, 6 బుడ్డురు 1.4-0 పొదుపుకావచ్చును. ఈ దిగుత తెలుపబడిన ఔషధ ములు అది ఏ యే వ్యాధికి గుణమిచ్చునట్లు తెలుపబడినది అందుకు యోలాటి సంవేదనామేలేదు. తప్పక వాడి చూడుడు.

సారస్వతానవం:—రక్తస్పర్ధిని, బుద్ధివసాదిని, భావకక్తిని హెచ్చించును. బుడ్డి 1 కి ధర రు 1.0-0.

బాలనుభోదయ:—శిశు పిల్లలకు (బలమిచ్చు దివ్యమను. తిథుగానుండును. గుణ మర్యద్యుతము 0.12-0

భావనబీరక రసాయనం:—పిత్రిసంబంధమైన వ్యాధులు, వాంతులు, అజీర్తి కటావంతలైపోవును. రు 1.0-0.

వారగజకేసరిలేహ్యము:—సర్వవారములకు ఆకలి మందగించుట మలబద్ధము మొదలగువా: కి పెట్టినది దిక్కుడు రు 2.

మా బొవధముల గుణము ఒకసారి కొనినవారికి తెలియును. ఒకదా మావద్ద కొనిన వీరక ఎన్నడును మావద్దనే కొనివరిని కావ్యధనమృతము.

సాధేవు వెంకటాచలపండితులు, వైద్యశాలాధికారి, ప్రధాన వైద్యులు,

శ్రీ వీరాచార్యులశిష్యులు, మైసూరు.

మోటారు బండి స్వంతదారులు

దక్షిణ యిండియాలోనున్న మోటారుకంపెనీ లన్నిటికంటెను ఇక్కడ ధర మిక్కిలి సరసమని తెలిసికొనవలెను. మోటారు పరికరములు, పోర్టు, ఓవర్లాండు విడిభాగములు, అన్నిరకముల మోటారులైరులు, పెట్రోలు లూబ్రికేటింగు చమురులు, మొదలగునవి మావద్దగలవు. ధరలు మిక్కిలి న్యాయముగా నుండును. ఒకదా మావద్ద భేరముచేసిన తప్పక మీకు తృప్తి కలుగును.

THE MOTOR TRADING & Co. 1721

24 Errabalu Chetty Street Madras.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మాసీ (లిమిటెడ్)

185, మాంట్యూరోడ్డు-మదరాసు, 66. చిక్ వేటు, బెంగళూర్ సిటీ.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీనాథుని బి. ఏ., ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపితమైనది.

నిర్దుష్టముగ తయారుచేయబడిన శాస్త్రీయఔషధములకు పుట్టినిల్లు.

సిద్ధ మకరధ్వజ

(బై వ జ్యో ర త్నా వ లి 920 ఫుట)

ఇది ఆయుర్వేదాషధములలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధి చెందియున్నది.

ఇందు శుద్ధిచేసిన రసము, బంగారము, కస్తూరి, పచ్చకర్పూరము మొదలగు విలువగల ద్రవ్యములు చేరియున్నవి. పై గ్రంథములోని యోగముప్రకారము నిర్దుష్టముగ మాచే తయారుచేయబడి యున్నది.

శ్లో|| స్వేచ్ఛాహారవిహారో: నకవాచిద్విషద్యతే|| మేధాయ: కాంతిజనన: కామోద్దీపన కృన్మహా||

బుద్ధిని, ఆయురాయమును వృద్ధిచేయును. శరీరమునకు కాంతినిచ్చును. హెచ్చుగ ధాతుపుష్టిజేసి కామోద్దీపనము గలిగించును. అతిమూత్రము, క్షయ, సుఖరోగములు మొదలగు ధాతుక్షయకరములగు వ్యాధులలో హెచ్చుగ సుపయోగకరము శిషయోగించువిధానము మందుతో బంపబడును. వెల 25 మాత్రము

రూ 5—0—0

వసూలైన మూలధనము రూ 1,45,959-4-0

మోసపు మందులవలనను, ఇతరులకూడ ఇదేమోస్తరుగా చేయుచుండుటవలనను మోసపోకుడు.

“ఆంధ్ర” అను పదమును చక్కగ గమనింపుడు.

మ లే రి యా, ఇ త ర జ్య ర ము ల.కు

1591

వై రే క్కు

ఒక్కటే ఆమోఘమైన గుణమునిచ్చును. దీనిని ఉపయోగించి మంచుగుణమును, అశోగ్యమునుపొందిన లెక్కలేనివారితో ఈ యోగ్యతాపత్రక నిచ్చియున్నారు. అందువల్లనే

పై రే క్కు అమితముగా

విక్రయమగుచున్నది

రహస్యమైన ఔషధములుకాదు. ఫారములావ్రాసిన పంపబడును. బుడ్డి 1-కి ధర రు 0.18-0

వి. పి. చార్లెతోపహ రు 1.2-0.

Bengal Chemical & Pharmaceutical Works Ltd.

CALCUTTA

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుళెట్టిరీది మదరాసు.

మంచి తరుణము!

చాలా లాభము

త్వరపడుడు!

చాలా తగ్గించిన ధరలు నాణ్యమైన బనీనులు

ముఖ్యముగా వర్తకులకు యిందుచూలమున తెలియజేయునది యేమన?

ఇదివరలో కంటే ప్రస్తుతము మిక్కిలి యొక్క బనీనులను చాలామంది జనులు ప్రవయోగపర్చుచు వాటియొక్క నాణ్యమును గురించి యెక్కువగ స్తుతించుటవల్లను, మరింతగా వెల్లడిచేయు నిమిత్తమై ప్రస్తుతపు మామిల్లుపైను లీప్టుమీద 12½ నూటికి రు 12-8-0 కమీషను మామూలు యిండియానూలు బనీనులున్నా, (పట్టు, పత్తి) బనీనులకు నూటికి రు 15-0-0 కమీషన్ యున్నా 100 డబ్బు ఒకే తూరి ఖరీదు చేసేవారికి వేరే టరమ్సున్నా యేర్పరచితిమి గనుక తక్షణము కావలసినవారు వ్రాసుకోవచ్చును.

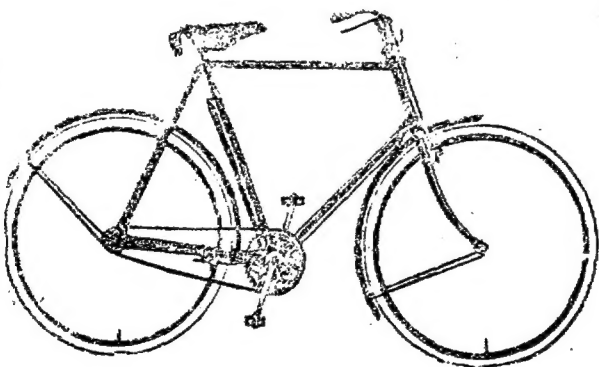
1458

శాంపిలు ప్యాకెట్టు ౧-కి ఖరీదు రూ 6-0-0.

తంజివిలాసము:

బనీన్సు, బెజవాడ. మానేజరు:— ఆంధ్రమౌజీరీమిల్సు, బెజవాడ. (దక్షిణ ఇండియా)

అన్ని బైసికిళ్లు
కంటేను
ముందుగా
వచ్చినది.

40 సెంటి ముల
నుండి
వాడుకలో
నున్నది.
భద్రమైన
బైసికిలు

అమోఘమైన బైకు డన్ లప్ పైరులతో సహా ధర 1-కి రూ 109—12—0.

శ్రేష్ఠమైనది.

తక్కువధరలో కావలసినవారు హ్యూల్సు పాపులరు సైకిల్ నే తప్పక కొనుట శ్రేయస్కరము.

మిక్కిలి సరసమైన ధర ప్రకారము దొరకును.

మా ప్రస్తుతము రైట్టులో నున్నవాటితో దీనిని సరిపోల్చుటకు వీలులేదు.

ఇది బ్రిటిషువారిచే మిక్కిలి మేలైన సామానులతో చాలకాలమువరకు మున్నునట్లు అభివృద్ధిచేయబడిన పద్ధతుల ననుసరించి తయారుచేయబడినది.

ప్రతి సంవత్సరమును వేనకువేలు విక్రయము.

ప్రేముకు ఎనామెలు వేయుటకు మునుపు తుక్కుపట్టకుండుటకై కాన్సిడ్రేజుడుచే యబడట చాల ముఖ్యవిషయము.

611

దీనిని గుఱించి యిదివరలో వాడుచున్న లెక్కలేనవారిని అడిగి వారి అభిప్రాయమును తెలుసుకొనుడు.

సోల్ ఏజెంట్లు:

ది ఇంగ్లీషు సైకిల్ అండ్ మోటారు ఇంజనీరింగు కంపెనీ,

తంజివిలాసము:

నెం 9, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

"సైకిలు" మద్రాసు }

భార్య భర్త

గమనించవలసిన విషయము

అనేక కుటుంబములలో సంసారదుఃఖము

లను మాన్చి ఆరోగ్యభాగ్యమును సంతానసం

పదనుయిచ్చి భార్య భర్తల అనురాగమును

వృద్ధిచేసినది 'లోధ' ఔషధము. ఇది శ్రీల

పాలిటి వరప్రసాదినీ యని వాడినవారు శిష్య

చున్నారు. గర్భాశయ రోగము లన్నిటిని

బాషి ప్రహర సుఖములను అనుభవించునట్లు

చేయును. అనారోగ్యతగల అబలలకు అమృ

తమువంటిది. అకాలమృత్యువునుండి దప్పించు

కొనిన అబలారత్నములు 'లోధ' ఔషధ

మును సదా స్మరించుచున్నారు. ఈ నిజమును

తెలుసుకొనుటకు మద్రాసున యుండు కేసరి

కుటిరం, ఆయుర్వేదపద్ధతి ఔషధశాల, ఎగ్నా

రుకు, వ్రాసిన దెలిపెదరు.

ఈ 'లోధ' మందు

అన్ని షాపులలోను

166

విక్రయించబడును.